

Financije.hr

PRETPLATNIČKI PRIMJERAK

BROJ 5 - RUJAN 2024.

POREZ NA NEKRETNINE DONOSI NEIZVJESNOST VLASNICIMA

INTERVJU

**ROBLOXOVA DJEĆJA
IGRALIŠTA UNOSE
ŠARENKO I RADOST**

VELIKA ANALIZA

**HRVATSKA
POLJOPRIVREDA
NIJE SPREMNA
ZA KLIMATSKE
PROMJENE**

KINA U KRIZI

**PO PRVI PUT DIŽU
DOBNU GRANICU ZA
MIROVINE**

CEREBELLUM
POLIKLINIKA

Ulica braće Radić 63
42000 Varaždin

+385 42 302 071
+385 99 3329 131

info@cerebellumpoliklinika.hr
www.cerebellumpoliklinika.hr

FIZIKALNA TERAPIJA
REHABILITACIJA
ORTOPEDIJA
TRAUMATOLOGIJA
KARDIOLOGIJA
TRETMANI LICA

GEOTEHNIKA

Put ružmarina 33
21425 Selca

Tel: +(385) 1 4242 240
Fax: +(385) 1 4242 244

www.geotehnika-doo.hr
geotehnika@geotehnika-doo.hr

**SANACIJE I
SPECIJALNI RADOVI
U GRADITELJSTVU**

KAD PREMIJER JAVNO DEMANTIRA MINISTRA FINANCIJA, ZNAMO DA NAS ČEKA NEIZVJESNA JESEN

Raif Okić
izvršni urednik

Jesen pred nama bit će prepuna promjena. S jedne strane se finaliziraju stavke novog Zakona o nekretninama, koje bi trebale omogućiti povoljniji dugoročni najam građanima, donijeti veće prihode jedinicama lokalne samouprave i olakšati suvlasnicima zgrada veća ulaganja u zajedničke prostorije. Međutim, sâm zakon je još podložan promjenama i izmjenama. Čak i kad je ministar financija Marko Primorac pred medijima posebno najavio kojeg će dana predstaviti novi zakon, premijer Andrej Plenković je izišao pred novinare i rekao da nisu ništa odredili, nego su "pustili, da vidimo malo reakcije". Naša Lejla Barić u ekstenzivnoj analizi, koja nam je i tema broja, razgovara sa stručnjacima koji objašnjavaju probleme koje zakon donosi, čak i prije nego što je izglasан. Čak je i zagrebački gradonačelnik Tomislav Tomašević rekao da je mnogo toga još nejasno i da nije siguran kakav će to utjecaj imati na gradske financije.

I prije nego što je na snagu stupio novi Zakon o nekretninama, već se spominju i subvencije stanarina kroz vrlo složen postupak, kako bi se osiguralo da stanodavci ne podignu cijene baš za iznos subvencija. A gradnja se tek zahuktava. Državni zavod za statistiku ljetos je izvjestio kako je u lipnju 2024. izdano 948 građevinskih dozvola, što je više za 19,8 posto u odnosu na lipanj 2023. godine; dok je ukupan broj izdanih građevinskih dozvola od siječnja do lipnja 2024. u usporedbi s istim razdobljem 2023. veći za 2,9 posto. Jednosobnih stanova, koji su trenutno najtraženiji na tržištu, prema građevinskim dozvolama izdanim u srpnju, planira se izgraditi ukupno 198.

I dok čekamo što će Vlada staviti u novi zakon, jesen je vrijeme i kad se hrvatsko gospodarstvo vraća u svoju kolotečinu. Nakon još jedne rekordne turističke sezone po broju dolazaka i noćenja, vrijeme je za okrenuti se planiranju finansijske budućnosti. Upravo o tome piše naša nova kolumnistica Ana Vuković, mentorica za osobne financije. Velika nam je čast dati medijski prostor vrsnoj edukatorici za sve što se tiče financija. Ona u svojoj prvoj kolumni piše zašto je ulaganje na burzi zapravo odlično pomagalo za povećanje vlastitih prihoda, te da ne trebamo biti veliki institucionalni ulagač s milijunima eura na raspolaganju kako bismo ipak mogli sudjelovati na dinamičnom tržištu Zagrebačke burze, koja je nedavno postavila nove rekordne vrijednosti indeksa.

O energetski neizvjesnoj jeseni je sa stručnjacima razgovarao naš Vedran Harča, i postavlja se pitanje u kojoj će mjeri Vlada subvencionirati energente. Energetičar Igor Grozdanić naglašava da je Hrvatska praktički jedinstvena u činjenici da poduzeća plaćaju više cijene energenata od građana, i da bi to trebalo mijenjati. U pozadini svih tih rasprava sprema se i formalni ulazak Međimurje plina na zagrebačko tržište. Tomašević poziva Zagrepčane da prijeđu i ostanu korisnici usluga Gradske plinare Zagreb – Opskrba. Međimurje plin tvrdi da imaju sasvim dovoljno plina za opskrbu Zagrepčana, a Zagrepčani su zbunjeni postupkom i pitaju se kako GPZO sada nudi nižu cijenu plina, iako su izgubili na natječaju zbog više naknade za opskrbu. Najizglednije je da će sve biti jasnije tek na proljeće, kad vidimo tko je bio u pravu i kakva će biti zima.

A ljeto je bilo natprosječno toplo. Padali su temperaturni rekordi, što će značajno utjecati na hrvatsku poljoprivrodu. "Ne mogu biti sretan s pet tona po hektaru i s cijenom od 150 eura, jer to je 750 eura prihoda, a uložio sam 1.100 eura. Statistika ponekad iskriviljuje podatke. Čak i da imamo veću proizvodnju, s ovim cijenama nismo ništa dobili. Za probleme s vremenskim nepogodama ne mogu kriviti Vladu Republike Hrvatske, ali pad proizvodnje u poljoprivredi je neprestan, a stalno se priča o silnom uloženom novcu", rekao je Petar Pranjić, predsjednik Odbora za ratarstvo Hrvatske poljoprivredne komore, za *Financije.hr* u analizi naše Vladane Kovačević o stanju naših polja.

Sadržaj

18 TEMA BROJA

8 VIJESTI

14 POREZNI KALENDAR

18 TEMA BROJA

Što će donijeti novi porez na prazne nekretnine?

26 POLJOPRIVREDA

Hrvatski poljoprivrednici zbog suše traže pomoć Europske unije

28 INTERVJU

Tomislav Lovrić: Naša igračka ostavlja kvalitetan trag na dječju igru i razvoj djece

31 INTERVJU

Zadruga sa sjevera Hrvatske donosi novi model opskrbe električnom energijom

34 99 NAJUSPJEŠNIJIH U HRVATSKOJ

INA prva po prihodima i dobiti, najveći poslodavac Konzum

37 BURZE

Zašto investirati na burzi?

39 ZELENA TRANZICIJA

Znamo li kako prevariti klimatske promjene?

41 GEOPOLITIKA

Turska želi u BRICS. Je li ovo kraj njihovog europskog puta?

42 INTERVJU

Jedini obrt za popravak nalivpera u Europi: "Ovim poslom se bavimo već 83 godine"

44 ANALIZE

Vlada mora subvencionirati energente proizvođačima

45 ANALIZE

Promet u zračnim lukama Europske unije značajno raste; u Hrvatskoj povećanje od 10,1 posto na godišnjoj razini

46 ANALIZE

Postaje li plaćanje trećeg mirovinskog stupa zaposlenicima novi trend kod poslodavaca?

28

INTERVJU

31

INTERVJU

50 ANALIZE

Prvi put u pedeset godina Kina mora dizati granicu za umirovljenje

52 ANALIZE

Najviši sud je potvrdio ranije naredbe iz Europske komisije, koje će Apple i Google stajati više od petnaest milijardi dolara

56 ANALIZE

Što je to dobra plaća?

58 ANALIZE

OpenAI i Nvidia drže u rukama ključeve za rast umjetne inteligencije

FOTOGRAFIJA S NASLOVNICE:
ADOBE STOCK

60 ANALIZE

Europskoj uniji trebaju reforme; potrebno je ulagati 800 milijardi eura godišnje

64 ANALIZE

Inozemni uspjeh hrvatske gaming industrije: Više od stotinu proizvođača svoje naslove prodavalo na Steamu

66 ZANIMLJIVOSTI

IMPRESUM

Izдавач: INFO Financije d.o.o.

Web: www.financije.hr

Izvršni direktor: Danijel Farkaš

Adresa: Kušlanova 27, 10 000 Zagreb

E-mail: redakcija@financije.hr

Telefon: 095/3998-171

OIB: 52022283876

MBS: 081507666

Broj računa: HR7724020061101183867

ERSTE & STEIERMÄRKISCHE BANK d.d.

UREDNIŠTVO

Glavni urednik

Marko Andrejić

Izvršni urednik

Raif Okić

Zamjenik izvršnog urednika

Goran Jungvirth

Šefica deska

Lejla Barić

Novinari

Vedran Harča, Vladana Kovačević,
Milica Rilak, Suzana Vezilić

 Financije.hr

Lektor

Miroslav Vukmanić

Dizajn i grafička priprema

studio triD

Tisk

Printerica Grupa d.o.o.

Položnica 2A, 10 431 Sv. Nedelja

KONICA MINOLTA

www.konicaminolta.hr

INOVATIVNI
DIGITALNI
TISAK

Banely

DIZAJN INTERIJERA

PROJEKTIRANJE

info@lanabanelydesign.com
www.lanabanelydesign.com

**AGENCIJA ZA NEKRETNINE
BO HOLIDAY INVEST**

Anticova Ulica - Via Andrea Antico 9
52100 Pula

+385 98 165 0119
boholidayinvest@gmail.com
www.boholidayinvest.com

C PAKIRANJE

Sveta Helena 165
Zona gospodarske namjene
10382 Donja Zelina

+385 1 2854-320
info@cpack.hr
www.cpack.hr

**IZRADA PAPIRNE
AMBALAŽE
PAPER BAG MANUFACTURER**

chasma

Radnička ulica 29, Pribislavec
40 000 Čakovec
+385 98 181 3163
info@chasma.hr
www.chasma.com.hr

Dom kakav ste sanjali

IZGRADNJA NISKO-ENERGETSKIH
MONTAŽNIH KUĆA

FOTO: PIXABAY

TIJEKOM LJETNOG SEZONSKOG SNIŽENJA UTVRĐEN 51 PREKRŠAJ

Tržišna inspekcija Državnog inspektorata obavila je u srpnju i kolovozu 217 ciljanih inspekcijskih nadzora ljetnog sezonskog sniženja, u kojima je utvrđen pedeset i jedan prekršaj, izvjestili su iz Inspektorata.

Sukladno programu rada za treće tro-mjesečje ove godine, inspekcija je obavljala nadzorne aktivnosti ljetnog sezonskog sniženja, u kojima su kontrolirane odredbe Zakona o zaštiti potrošača, kojima se uređuju posebni oblici prodaje, odnosno prodaja proizvoda po cijenama nižim od cijena u redovnoj prodaji.

Prekršaji su se, kako su istaknuli iz Državnog inspektorata, odnosili na neisticanje cijena, nepravilno isticanje cijena, neisticanje snižene cijene, neisticanje uvjeta prodaje, neodgovaranje na pisani prigovor potrošača, kao i sporadično ne-poštenu poslovnu praksu.

Primjerice, pojašnjava Hina, trgovac netočno ističe referentnu odnosno najnižu cijenu, tako da je prikazuje kao veću od one koja je kao najniža cijena u trideset dana prije provođenja sniženja utvrđena u poslovnoj dokumentaciji, te

tako prikazuje veće sniženje nego je ono uistinu bilo.

Isto tako, trgovac kao sniženu cijenu za vrijeme ljetnog sezonskog sniženja ističe cijenu koja je jednak ili veća od referentne cijene, slijedom čega zavarava potrošače vezano uz postojanje samog sniženja, odnosno trgovac u konkretnom slučaju nije snizio cijenu kontroliranog proizvoda, istaknuli su iz Državnog inspektorata.

Za utvrđene prekršaje koji su otklonjeni tijekom nadzora, te za koje trgovac nije u povratu u počinjenju prekršaja sukladno ovlasti iz Zakona o zaštiti potrošača, neće se pokrenuti prekršajni postupak, dok će se za sve ostale, uključujući sedam prekršaja nepoštene poslovne prakse, poduzeti prekršajne mјere pokretanjem prekršajnog postupka pred nadležnim sudom, navode iz Državnog inspektorata.

Napominju i da je način provođenja sezonskog sniženja propisan Pravilnikom o uvjetima i načinu provođenja sezonskog sniženja, te ljetno sezonsko sniženje započinje od 1. srpnja i može trajati najdulje šezdeset dana.

Propisano je i da, ako u navedenom

razdoblju sva roba nije prodana, trgovac može nastaviti s prodajom robe po najnižoj sniženoj cijeni sve do isteka zaliha, ističući isključivo tu cijenu, a pri tome takav oblik prodaje nije dopušteno oglašavati kao poseban oblik prodaje.

INFLACIJA U SAD-U USPORILA NAJVİŞE U POSLJEDNJE TRI I POL GODINE

Indeks potrošačkih cijena, piše CNN, naglo je pao s 2,9 u srpnju na 2,5 posto u kolovozu, što je najniže od veljače 2021. godine, i stopa koja odgovara prosjeku zabilježenom 2018., prema objavljenima podacima Zavoda za statistiku rada.

Na mjesečnoj razini cijene su porasle 0,2 posto, što je nepromijenjeno u odnosu na srpanj. Ekonomisti su očekivali da će godišnja stopa značajno usporiti prošlog mjeseca, na 2,6 posto godišnje, prema podacima FactSeta.

Potrošačke cijene u Sjedinjenim Američkim Državama rasle su sporije od očekivanja i u srpnju, kad je indeks, po prvi put u više od tri godine, pao ispod tri posto.

Sve to otvara put za snižavanje kamatnih stopa od strane Federalnih rezervi

sljedećeg mjeseca, nakon višegodišnje borbe s inflacijom koja je podigla stope na najvišu razinu u posljednje dvadeset i tri godine.

MOGUĆE KAZNE ZBOG SLABE POTRAŽNJE ZA ELEKTRIČNIM VOZILIMA

Europska automobilска industrija mogla bi se suočiti s kaznama od petnaest milijardi eura, budući da je usporavanje potražnje za električnim vozilima rezultiralo višim emisijama štetnih plinova, upozorio je izvršni direktor Renaulta, Luca de Meo.

Proizvođači automobila u EU moraju iduće godine dodatno smanjiti emisiju ugljičnog dioksida, s ovogodišnjih 116 grama na 94 grama po kilometru.

Ako potražnja za električnim vozilima ostanu na današnjoj razini, europska industrija možda će morati platiti petnaest milijardi eura kazni ili odustati od proizvodnje više od 2,5 milijuna vozila, upozorio je de Meo.

"Tempo usvajanja električnih vozila upola je slabiji nego što bi bilo potrebno da se postignu ciljevi koji bi nas pošteli kazni", rekao je direktor Renaulta, koji je ujedno i predsjednik Europskog udruženja proizvođača automobila (ACEA).

Prekoračenje maksimalne dopuštenе razine CO₂ može rezultirati kaznom od 95 eura po prekoračenom gramu po kilometru, prenosi Hina, pomnoženo s brojem prodanih vozila.

To bi za velike proizvođače automobila značilo kazne koje bi se mjerile u stotinama milijuna eura.

"Svi govore o 2035. godini, od koje nas dijeli deset godina, a trebali bismo govoriti o 2025., budući da već sada imamo problema", rekao je de Meo. Istaknuo je da automobilskoj industriji treba malo fleksibilnosti te da je opasno kad se bez imalo fleksibilnosti postavljaju rokovi i određuju kazne.

NJEMAČKA IZDVAJA DVJESTO MILIJUNA EURA ZA BRODOGRADILIŠTE MEYER WERFT

Njemački parlament odobrio je paket pomoći za posrnulo brodogradilište Meyer Werft, a finansijsku pomoć sprema i vlada Donje Saske, pripremajući uvjete za privremeno državno preuzi-

manje vlasničkog udjela, prema navodima izvora u vladinim krugovima.

Odbor za proračun njemačkog parlamenta odobrio je vladino ulaganje od dvjesto milijuna eura u Meyer Werft zbog stabilizacije poslovanja.

I savezna zemlja Donja Saska, u kojoj se brodogradilište nalazi, namjerava izdvojiti dvjesto milijuna eura za spašavanje, a njezini zakonodavci tek trebaju odobriti paket.

Savezna država i Donja Saska postale bi time vlasnici ukupno 80,8 posto udjela u posrnuloj tvrtki, a obitelj Meyer zadržala bi udio od 19,2 posto.

I savezna vlada i vlada Donje Saske osigurat će kreditna jamstva od oko milijardu eura kako bi Meyer Werft mogao dovršiti naručene brodove.

Brodogradilište je najpoznatije po gradnji velikih brodova za krstarenja, prenosi Hina, a zapalo je u ozbiljne finansijske probleme u pandemiji, kad su putovanja stala, dok ugovori o naručenom velikom broju brodova nisu pokrivali rast troškova.

U brodogradnji kupci većinom avansno plaćaju samo oko dvadeset posto cijene naručenog broda, što znači da brodogradilišta do dovršetka gradnje i plaćanja preostalog iznosa sama pokrivaju troškove zajmovima ili drugim oblicima financiranja.

Meyer Werft priopćio je da do kraja 2027. mora prikupiti gotovo 2,8 milijardi

era za financiranje novih brodova, dodavši da mora postići dogovor s finančerima do 15. rujna.

REKORDAN RAST DOSTAVE PAKETA U HRVATSKOJ

U Hrvatskoj je u drugom tromjesečju ove godine ostvaren rekordan rast dostave paketa, pokazuju podaci Hrvatske regulatorne agencije za mrežne djelatnosti (HAKOM).

U tom razdoblju dostavljeno je 10,9 milijuna paketa, što je za 21,8 posto više u odnosu na isto razdoblje lani.

U usporedbi s prvim tromjesečjem, paketne isporuke veće su za 6,5 posto.

Paketne usluge, piše Hina, sada čine 16,8 posto ukupnog poštanskog tržišta. To je tri posto više nego u istom razdoblju lani. Istodobno je broj pismovnih pošiljaka pao za 3,5 posto.

Prema HAKOM-ovim podacima, međunarodne poštanske usluge čine 8,3 posto ukupnog tržišta, što je rast od 16,7 posto. Taj trend ukazuje na jačanje prekograničnih poslovnih aktivnosti i važnost međunarodnih dostavnih kanala, ističu u HAKOM-u.

Ukupni prihodi od poštanskih usluga dosegnuli su 93,7 milijuna eura, uz rast od 25,6 posto u odnosu na isto razdoblje prošle godine i osam posto u odnosu na prethodno tromjesečje.

Na veće prihode najviše je utjecao rast

usluga koje su imale dodanu vrijednost, a to su ekspresne pošiljke. Njih je bilo 21,8 posto više nego u drugom tromješecu 2023. godine. Manjim dijelom su na porast utjecale više cijene usluga.

Broj davatelja poštanskih usluga ostaje stabilan te su na tržištu poštanskih usluga registrirana dvadeset i tri takva davatelja. Najveći je HP – Hrvatska pošta, s udjelom od 59,1 posto prema prihodima na tržištu, i 84,3 posto prema broju ostvarenih usluga. Prema podacima bonitetne kuće CompanyWall, Hrvatska pošta ostvarila je 269.752.413,20 eura prihoda u 2023. godini te dobit od 13.569.379,75 eura. Uz gotovo deset tisuća zaposlenih, Hrvatska pošta ostvarila je 1.493 eura dodane vrijednosti po zaposleniku. Zbog svojeg stabilnog poslovanja našla se među devedeset i devet najuspješnijih velikih tvrtki u Hrvatskoj po izboru našeg časopisa.

MORGAN STANLEY PREDVIĐA PAD EURA U ODNOŠU NA DOLAR ZA SEDAM POSTO

Američka banka Morgan Stanley predviđa da će valuta euro pasti za sedam posto u odnosu na američki dolar do kraja 2024. godine, jer očekuje da će Europska središnja banka (ESB) uskoro ublažiti kamatne stope kako bi se nosila s posrnulim gospodarstvom u eurozoni.

Ta banka očekuje da će euro pasti na 1,02 dolara do kraja godine i da će ESB nastaviti snižavati kamatne stope na svoja tri sastanka do kraja 2024. godine.

David Adams, zadužen za strategiju deviznog tržišta u Morgan Stanleyju, od veljače upozorava na pad vrijednosti eura, kako zbog američkih izbora, tako i zbog političke situacije u Francuskoj i Njemačkoj.

“Politički rizici i neizvjesnost rastu u vrijeme usporavanja gospodarskog rasta. Oba čimbenika ukazuju na to da će investitori biti manje voljni ulagati kapital u regiju”, kaže Adams. Analitičari Bloomberga pak predviđaju suprotan trend, odnosno rast eura do kraja godine na 1,11 dolara.

STOPA NEZAPOSLENOSTI U ZEMLJAMA OECD-A STABILNA NA PET POSTO

Stopa nezaposlenosti u zemljama Organizacije za ekonomsku suradnju i ra-

zvoj (OECD) u srpnju je bila stabilna na pet posto, pokazuju podaci objavljeni u srijedu.

Broj nezaposlenih u OECD-u u srpnju porastao je za 149.000 u odnosu na pretходni mjesec, i doseguo 34,8 milijuna, a najveći rast zabilježen je u Japanu i SAD-u.

Američko ministarstvo rada, međutim, prošloga je tjedna objavilo i podatke za kolovoz, prema kojima se zapošljavanje u SAD-u ubrzalo, pri čemu je otvoreno 142.000 novih radnih mjesta.

Dok je šest zemalja OECD-a imalo stopu nezaposlenosti ispod tri posto, Španjolska je bila jedina zemlja s dvoznamenkastom stopom – od 11,5 posto. Nezaposlenost je bila uglavnom stabilna i za žene i za muškarce, sa stopama od 5,2 posto, odnosno 4,9 posto u srpnju.

Stopa nezaposlenosti mladih (15 do 24 godine) blago je porasla na 11,2 posto u srpnju s 11,1 posto u lipnju.

Ti alati uključuju nove značajke za pisanje i stvaranje novih emotikona, kao i integraciju OpenAI-jevog chatbota ChatGPT u Siri, kako bi korisnicima pomogao u nekim upitima i zahtjevima za generiranje teksta.

U ponedjeljak je Apple također predstavio nadogradnje za Apple Watch i svoje AirPod slušalice, koje će omogućiti automatsko smanjenje glasnoće kad korisnici započnu razgovore uživo, kao i odbijanje poziva jednostavnim pokretom glave.

Rekli su da će Pro verzija AirPoda moći služiti kao “klinički stupanj” osobnog slušnog aparata za osobe s blagim ili umjerenim oštećenjem sluha. Tvrta očekuje odobrenje regulatora za taj uređaj “uskoro”, a značajka će biti dostupna ove jeseni u više od stotinu zemalja, uključujući Sjedinjene Američke Države, Njemačku i Japan. Prodaja počinje u rujnu, s cijenama za iPhone 16 u iznosu od 799 dolara.

Međutim, značajke Apple Intelligen-

APPLE PREDSTAVIO IPHONE DIZAJNIRAN POSEBNO ZA RAD S UMJETNOM INTELIGENCIJOM

Apple je predstavio novi iPhone 16, čija je glavna promjena to što ima gumb za kameru na vanjskoj strani uređaja.

Taj gumb je znak promjena koje je Apple unio u taj pametni telefon, s ciljem iskorištavanja najnovijih dostignuća u umjetnoj inteligenciji.

Izvršni direktor Applea, Tim Cook, rekao je da će nadogradnje “pomicati granice onoga što pametni telefon može učiniti”, ali tvrtka se suočava s oštrom konkurenjom jer su drugi brendovi već integrirali značajke generativne umjetne inteligencije u svoje uređaje.

Cijena Appleovih dionica pala je tijekom događaja na kojem su predstavili iPhone 16 i druge proizvode, a dan je završio bez promjena.

Prodaja iPhonea, Appleovog najvažnijeg proizvoda koji čini oko polovice njegove ukupne prodaje, stagnirala je posljednjih mjeseci.

Iz Applea su istaknuli da su njihovi novi telefoni, koji dolaze s baterijama duljeg vijeka trajanja, snažnijim čipovima i poboljšanim značajkama privatnosti, prvi uređaji dizajnirani posebno za rad s umjetnom inteligencijom i novim alatima Apple Intelligence, od kojih su mnogi najavljeni u lipnju.

ce neće biti dostupne na operativnim sustavima do listopada, prvo u SAD-u, a zatim u drugim zemljama u nadolazećim mjesecima. U Velikoj Britaniji bit će dostupne u prosincu.

BROJ NEZAPOSLENIH U HRVATSKOJ PAO NA GODIŠNJOJ I PORASTAO NA MJESEČNOJ RAZINI

Krajem kolovoza ove godine u evidenciji Hrvatskog zavoda za zapošljavanje (HZZ) bilo je registrirano 87.986 nezaposlenih osoba, što je 18,1 posto ili 19.401 manje nego u istom mjesecu prošle godine.

No, u odnosu na srpanj ove godine broj nezaposlenih porastao je za 0,2 posto ili 188 ljudi. Prema dnevnim podacima HZZ-a, trenutno je na Zavodu registrirano 86.166 nezaposlenih, a oglašeno je 21.458 slobodnih radnih mjesta. Tijekom kolovoza u HZZ-ovu evidenciju nezaposlenih novoprijavljen je 9.335

osoba, što je 29,8 posto manje nego u kolovozu 2023. godine. Pritom je 69,3 posto, ili 6.471 evidentiranih došlo izravno iz radnog odnosa, a 1.591 (17,1 posto) iz neaktivnosti, te 1.273 osoba (13,6 posto) iz redovitog školovanja.

Prema podacima HZZ-a, iz evidencije nezaposlenih izašlo je 9.147 osoba, što je 5,5 posto manje nego u kolovozu lani.

Od toga je zaposleno 6.235 ljudi, i to 5.386 ili 86,4 posto na temelju zasnivanja radnoga odnosa, i 849 ili 13,6 posto temeljem drugih poslovnih aktivnosti.

Zapošljavanje na temelju radnog odnosa najčešće je ostvareno u trgovini na veliko i malo — 781 osoba ili 14,5 posto. Slijedi prerađivačka industrija s 774 ili 14,4 posto, pružanje smještaja, priprema i usluživanje hrane s 499 ljudi ili 9,3 posto, i građevinarstvo s 472 ili 8,8 posto.

Prošlog tjedna objavljeni su i podaci Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, prema kojima je 31. kolovoza bilo

1.744.130 osiguranika, odnosno 3,71 posto, ili 62.316 više nego prije godinu dana.

UGROŽENA PETINA PROIZVODNJE U NJEMAČKOJ INDUSTRIJI

Visoki troškovi energije i slabija inozemna potražnja za ključnom tehnologijom ugrožavaju otprilike petinu proizvodnje dodane vrijednosti u njemačkoj industriji, upozorila je u utorak Udruga BDI.

“Rizik od deindustrijalizacije zbog tihog gašenja posebice mnogih srednjih poduzeća stalno jača i već se pretočio u činjenice”, zaključio je predsjednik BDI-a, Siegfried Russwurm.

Glavni su problemi poslovanja u Njemačkoj visoke cijene energije, nedostatak radne snage i investicija, raznorazni propisi i visoki porezi, ustvrdili su u istraživanju provedenom u suradnji s više od trideset tvrtki i udruženja.

Njemačku koči niz strukturnih problema, a programi gospodarskih poticaja nisu rješenje, upozoravaju u BDI-ju.

Pritisak na poslovno okruženje, piše Hina, veći je nego ikad prije, i to bi trebao biti poziv na hitne reforme i povećanje ulaganja. Do kraja desetljeća potrebno je dodatnih 1,4 milijarde eura ulaganja, pokazalo je istraživanje koje je udruga provela u suradnji s Boston Consulting Groupom (BCG) i s njemačkim ekonomskim institutom IW.

“Obnova naše konkurentnosti najvažniji je zadatak u nadolazećim godinama”, rekao je voditelj za srednju Europu u BCG-u Michael Brigi.

KINESKO-ŠVEDSKI BRENĐ LYNK & CO NEĆE DIZATI CIJENE AUTOMOBILA ZBOG CARINA

Kinesko-švedska marka električnih vozila Lynk & Co, koja će sljedeći mjesec u Europi lansirati svoj prvi baterijski električni automobil proizведен u Kini, izjavila je da ne namjerava prenijeti troškove carina na vozilo na teret potrošača.

“Mi to ne možemo. Mnogo se konkurenčkih automobila proizvodi u Europi. Moramo odrediti točnu cijenu automobila na tržištu i raditi u tim uvjetima”, rekao je izvršni direktor marke za Europu, Nicolas Appelgren, u intervjuu za Automechanika autos trade sajma u

FOTO: APPLE

FOTO: RENAULT

Frankfurtu. Baterijski električni automobil tvrtke Lynk & Co, kompaktni SUV, podlijegao bi carini od 18,8 posto prema trenutnim planovima Europske komisije o uvođenju dodatnih carina koje bi trebalo da se suprotstave nepravednim subvencijama za proizvođače električnih vozila koji proizvode u Kini.

“Švedska marka prodaje i iznajmljuje svoj prvi europski model, hibridni SUV, na sedam europskih tržišta, i u pregorovima je s trgovcima diljem Europe da svoje automobile stavi u salone do kraja ove godine”, rekao je Appelgren.

Sljedeće godine namjerava lansirati još jedan plug-in hibrid i proširiti svoju prodaju na flotne kupce, prenosi Reuters, koji čine većinu kupnje električnih vozila u regiji.

Lynk & Co još nije objavio cijenu za vozilo, kompaktni SUV temeljen na istoj platformi kao Volvo EX30 i Zeekr X, koji se u Njemačkoj prodaju između 40.000 i 45.000 eura.

Ta marka u suvlasništvu Zhejiang Geely Holding Group i Volvo Cars proizvodit će svoj sljedeći baterijski električni automobil u Europi, rekao je Appel-

gren, dodajući da Geely izviđa lokacije za tvornicu.

“Moramo pronaći rješenje, ali to nije nož pod grlom”, rekao je Appelgren. Njegovi su komentari u suprotnosti s onima glavnog direktora automobilskih marki SEAT/CUPRA, Waynea Griffithsa, koji je rekao da bi carina od 21,3 posto na CUPRA Tavascan EV, također proizведен u Kini, dovela u opasnost finansijsku budućnost tvrtke.

Bez predviđene prodaje Tavascana, CUPRA, marka u vlasništvu Volkswagena Španjolska podružnica SEAT SA, sljedeće bi godine propustila ciljeve smanjenja ugljičnog dioksida koje je odredila EU zbog prodaje motora s unutarnjim izgaranjem, i suočila bi se s velikim kaznama, za razliku od Lynka & Co koji proizvodi samo električne automobile.

HUAWEI LANSIRAO NOVI MOBITEL: MOŽE SE PREKLOPITI NA TRI DIJELA

Huawei Technologies predstavio je trostruko sklopivi mobitel koji stoji 2.545 eura, i tako povećao svoje vodstvo na najvećem svjetskom tržištu pamet-

nih telefona. Lansiranje novog mobitela zadalo je udarac Appleu, koji je samo nekoliko sati ranije predstavio novi iPhone. Mobitel kineske tehnološke tvrtke zove se Mate XT.

Uređaj je već naručilo više od 3,6 milijuna ljudi, a za prednarudžbe nije potreban depozit, piše na internetskoj stranici tvrtke.

“Danas vam donosimo proizvod koji nitko drugi nije mogao napraviti. Naš tim je marljivo radio pet godina i nikada nije odustao. Ponovno ćemo ispisati povijest industrije, pretvoriti znanstvenu fantastiku u stvarnost i predvoditi novu eru sklopivih uređaja”, rekao je izvršni direktor Huaweija Richard Yu.

Samo nekoliko sati ranije Apple je predstavio svoj najnoviji model, iPhone 16 s umjetnom inteligencijom (AI), prenosi Reuters. Oba pametna telefona prodavat će se od 20. rujna. Mate XT dolazi u crvenoj i crnoj boji te ima zaslon od 10,2 inča, a širok je 3,6 milimetara. Iz tvrtke kažu da je to najtanji sklopivi telefon na svijetu, i ima dodatak za tipkovnicu koji stane u džep. Cijene se kreću od 2.545 eura, za 256 gigabajta, do 2.800 i 3.054

era, za verzije s većom memorijom.

Lansiranje novog telefona naglašava Huaweijevu sposobnost da se nosi s američkim sankcijama i učvršćuje njegovu poziciju protiv Applea u Kini, gdje su neki potrošači kritizirali novi iPhone 16 zbog nedostatka AI značajki u zemlji. Apple tek treba najaviti AI partnera u Kini koji bi pokretao iPhone 16 i Apple Intelligence, AI softver tvrtke koji će biti dostupan samo na kineskom jeziku tek od sljedeće godine.

“Zašto bismo ga kupovali ako ne možemo koristiti AI”, napisao je jedan korisnik na Weibu, kineskoj platformi nalik na X. Drugi je komentirao da bi ga bez umjetne inteligencije trebali prodavati u pola cijene.

Iako je Apple godinama bilježio veliku potražnju u Kini, njegova prodaja se sada smanjila, a rangiranje kompanije u drugom najvećem gospodarstvu svijeta

palo je s trećeg na šesto mjesto. Huawei je prošle godine ponovno zauzeo vodeće mjesto među proizvođačima vrhunskih pametnih telefona izdavanjem uređaja koji pokreće čip domaće proizvodnje, prkoseći američkim sankcijama koje su mu prekinule pristup globalnom lancu nabave čipova. Lansiranje mobitela Mate 60 Pro iznenadilo je analitičare i američke dužnosnike.

Huawei u svojoj liniji već ima telefone koji se mogu sklopiti, ali na dva dijela, a zbog rasta njihove prodaje u Kini ove godine je prestigao Samsung Electronics i postao najveći prodavač takvih telefona na svjetskoj razini.

“S početnom cijenom od 2.545 eura, više nego dvostruko većom od početne cijene iPhonea 16 Pro Max, i ograničenom proizvodnjom, telefon koji se preklapa na tri dijela će vjerojatno više biti simbol Huaweijeve tehnološke snage

nego glavnog pokretač prodaje”, smatraju analitičari.

Tržište sklopivih pametnih telefona poraslo je za 57 posto na godišnjoj razini u drugom tromjesečju, s 3,9 milijuna isporučenih jedinica, uglavnom zbog prodora kineskih proizvođača pametnih telefona na inozemna tržišta, prema konzultantskoj kući IDC. To i dalje čini samo 1,3 posto šireg tržišta pametnih telefona, s 292,2 milijuna isporučenih pametnih telefona u drugom kvartalu.

Prema IDC-u, Huawei je rangiran kao najveći svjetski prodavač sklopivih pametnih telefona u drugom tromjesečju, s 27,5 posto tržišnog udjela, ispred južnokorejskog Samsunga sa 16,4 posto. Taj udio raste na 42 posto na kineskom domaćem tržištu, ispred Viva i bivše Huawei jedinice Honor, koju je odvojio 2020. godine pod pritiskom američkih sankcija.

POREZNE OBVEZE U LISTOPADU

PRIJE POČETKA SVAKOG MJESECA POREZNA UPRAVA OBJAVLJUJE KALENDAR S POPISOM OBVEZA I ROKOVIMA ZA NJIHOVO PODMIRENJE. RIJEČ JE O OBVEZAMA KOJE DOSPIJEVaju u listopadu:

8. listopada

Trošarinski obveznik mora iskazati obračunatu trošarinu u dnevnom obračunu trošarine, koji dva puta mjesечно dostavlja nadležnom carinskom uredu, prema svojem sjedištu odnosno prebivalištu, i to za razdoblje od 1. do 15. dana u mjesecu do 20. dana u istom mjesecu; a za razdoblje od 16. do zadnjeg dana u mjesecu do 8. dana sljedećeg mjeseca. Obračunatu trošarinu mora platiti u roku od trideset dana od dana nastanka obveze obračunavanja trošarine. Dnevne obračune trošarine ne dostavljaju trošarinski obveznici za razdoblje u kojem nije nastala obveza obračunavanja trošarine, ili trošarina iznosi nula kuna.

15. listopada

Naknadu za eksploataciju mineralnih sirovina za treće tromjesečje 2024. godine potrebno je uplatiti do tog datuma. Od travnja 2024. godine, kad je Vlada donijela novu Uredbu o naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina, ta je naknada izražena kroz fiksni i variabilni dio koji se temelji na tržišnoj vrijednosti otkopane/pridobivene mineralne sirovine. Minimalni iznos fiksног dijela naknade iznosi 200,00 eura/ha površine utvrđenog eksploatacijskog polja mineralnih sirovina. Minimalni iznos fiksног dijela naknade iznosi 200,00 eura/ha površine utvrđenog eksploatacijskog polja mineralnih sirovina. Iznimno,

minimalna varijabilna naknada od tri posto odnosi se na građevni pijesak i šljunak s morskog dna, sve vrste soli (morska sol) i solnih voda, mineralne vode iz kojih se mogu pridobivati mineralne sirovine, osim mineralnih voda koje se koriste u ljekovite, balneološke i rekreativne svrhe, ili kao voda za ljudsku potrošnju i druge namjene, na koje se primjenjuju propisi o vodama.

20. listopada

Predaja obrasca PP-MI-PO za porez na potrošnju.
Porez za potrošnju plaća se na potrošnju alkoholnih pića (vinjak, rakiju i žestoka pića), prirodnih vina, specijalnih vina, piva i bezalkoholnih pića u ugostiteljskim

objektima, a u koju nije uključen porez na dodanu vrijednost. Obaveznici su sve pravne i fizičke osobe koje pružaju ugostiteljske usluge. Rok za plaćanje je do 31. listopada.

31. listopada

Hanfi su tromjesečni financijski izvještaj dužni dostaviti izdavateljima investicijskih društava, mirovinskih osiguravajućih društava, društava za osiguranje i reosiguranje, i drugi.

KERAMIČARSKI OBRT **KRAMAR**

UGRADNJA KERAMIKE I KAMENA
ADAPTACIJE

Donji Pustakovec 105 40323 Prelog
098 600 139 drazen.kramar@gmail.com

Gornjostupnička 18/B 10255 Gornji Stupnik
01 658 88 22
info@klesarstvo-grgic.hr www.klesarstvo-grgic.hr

USTANOVА ZA ZDRAVSTVENУ
SKRB ZA DJELATNOST
OPĆE/OBITELJSKE MEDICINE

DR. BAKAR

Predavec Križevački 27 48214 Predavec Križevački
0915105783
zeljko.bakar@kc.t-com.hr

The advertisement features a blue background with white circular bokeh effects. It includes the text for a medical clinic, the name "DR. BAKAR" in large blue letters, and contact information at the bottom.

Caffe Vero

Porozina 2 C
Cres 51557
091 602 77 07

The advertisement features a close-up photograph of a yellow cup of cappuccino with latte art on a saucer. The text "Caffe Vero" is prominently displayed in large yellow letters, with "Caffe" above "Vero". Below the name is the address and phone number.

KOJI MODEL PRIUŠTOG STANOVANJA BIRA HRVATSKA

ŠTO ĆE DONIJETI NOVI POREZ NA PRAZNE NEKRETNINE?

IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONSKOG OKVIRA VLADA OČEKUJE DA ĆE PASTI CIJENE DUGOROČNOG NAJMA STANOVA I DA ĆE SE BAREM USPORITI APARTMANIZACIJA STAMBENIH ZGRADA.

U prvom polugodištu 2024. godine prosječna cijena četvornog metra novih stanova koje su prodavala trgovačka društva i druge pravne osobe, bez Programa društveno poticane stanogradnje, iznosila je 2.473 eura, objavio je Državni zavod za statistiku (DZS).

Ta je cijena za 4,8 posto viša u odnosu na drugo polugodište 2023. godine, a za 6,3 posto u odnosu na prvo polugodište 2023. godine.

Prosječna cijena četvornog metra stanova na temelju Programa društveno poticane stanogradnje, u prvom polugodištu 2024. godine iznosila je 1.342 eura.

U istom razdoblju je ukupna prosječna cijena po četvornom metru kvadrata stana svih prodanih stanova, bez obzira na prodavatelja, iznosila 2.377 eura, na razini Hrvatske.

U izračunu ukupne prosječne cijene četvornog metra kvadrata stana u prvih šest mjeseci 2024. godine, navodi Državni zavod za statistiku, stanovi Programa društveno poticane stanogradnje sudjelovali su s 8,5 posto u ukupnom obujmu praćenih prodanih četvornih metara, a ostali prodavatelji s 91,5 posto.

Prosječna cijena kvadrata stana u Gradu Zagrebu, prema istim podacima, iznosila je 2.830 eura, uračunavši i Program društveno poticane stanogradnje. Bez tog programa, prosječno, cijena kvadrata u Gradu Zagrebu iznosila je 2.835 eura.

“Zbog nedostupnosti ažurnih informacija o svim pravnim osobama – prodavateljima novih stanova u nekom razdoblju – ovo statističko istraživanje provodi se na ograničenom obuhvatu pravnih osoba/trgovačkih društava, a selekcija je provedena prema njihovoj djelatnosti u Statističkom poslovnom registru, prema broju zaposlenih i/ili neto prometu (ukupno oko tisuću potencijal-

nih izvještajnih jedinica). Stoga podaci o broju i površini stanova ne iskazuju obujam prodaje svih novih stanova u izvještajnom razdoblju”, priopćio je Državni zavod za statistiku.

I cijene najma u najvećim hrvatskim gradovima su u porastu, posebno pred početak nove akademske godine – ocjena je najvećeg hrvatskog on line oglasnivača, Njuškalo.hr.

Ponuda stanova za iznajmljivanje u Zagrebu je velika, a najniža tražena cijena je 280 eura, dok je najviša 6.138 eura; veličina stanova kreće se od petnaest četvornih metara do 350 četvornih metara.

Prosječni stan od 55 četvornih metara može se naći po cijeni od 500 do 680 eura, u ovisnosti o gradskoj četvrti, no u svakoj četvrti ih je na raspolaganju od dvadeset do maksimalno šezdeset.

“U Cvjetnom naselju je za takve stanove tražena cijena u prosjeku 500 eura, a na Borongaju nešto više od 560 eura. U Dubravi se za stanove takve kvadrature traži u prosjeku od 570 do 660 eura, i to za stanove u Klaki 572 eura, u Donjoj Dubravi 583 eura, dok za Gornju Dubravu cijena raste na 660 eura. Za najam stana takve veličine u Prečkom treba izdvojiti u prosjeku 605 eura, dok se na Jarunu prosječno traži 609 eura. Na Knežiji je u ponudi dvadeset stanova do 55 kvadrata, a prosječna tražena cijena za njih je 650 eura. Ponuda na Trešnjevcu je veća i može se birati između više od šezdeset stanova te veličine, a u prosjeku najmodavci za njih traže do 677 eura. Najam stana do 55 m² u Maksimiru u prosjeku je oglašen po cijeni od 680 eura, a u ponudi je trenutno gotovo trideset takvih stanova”, navodi se u toj analizi.

Za Split je raspon traženih cijena mjesecnog najma od 200 do 5.000 eura, a za stanove od oko pedeset četvornih metara potrebno je izdvojiti od 500 do 620

FOTO: FREEPIK.COM

ura. Veličina stanova u ponudi kreće se od četrnaest do 360 metara kvadratnih. Posebnost oglasa za iznajmljivanje stanova u Splitu je što je na dosta njih posebno naglašeno razdoblje u kojem su dostupni za mjesečni najam.

U Zadru je cijena najma prosječnog stana od 425 eura i iznosi do oko 650 eura mjesečno, dok je mjesečni najam stana u Varaždinu od oko 400 do skoro 600 eura mjesečno. U Osijeku, koji je i trenutno grad s najnižim cijenama najma, mjesečno za stan od oko pedeset četvornih metara trebate izdvojiti od oko 350 do oko 450 eura, dok je u Rijeci za najam stana potrebno od 400 do 700 eura.

“Za stanove do 55 četvornih metara na Sjenjaku ćete u prosjeku svakog mjeseca izdvajati 367 eura, dok je cijena takvih stanova na Jugu II. 370 eura mjesečno. Najveća ponuda stanova tih veličina je za Gornji grad/Centar, a u ponudi ih je trenutno 31 s prosječnom traženom cijenom od 407 eura za mjesečni najam. U Donjem gradu za stan do 55 kvadratnih

Novi porez na prazne nekretnine

metara u projektu treba izdvajati 393 eura mjesечно", navodi se u analizi oglavljača Njuškalo.hr.

Trenutno je, preko tog pretraživača, dostupno više od 9.000 oglasa za najam stana, no u svakom gradu, kako ističu, broj dostupnih stanova te veličine nije velik. U toj ocjeni suglasni su i agenti za nekretnine – na tržištu je manjak stanova od oko pedeset kvadratnih metara za dugoročni najam, i jako su traženi.

U rješavanje tog problema, koji nije ekskluzivan samo za Hrvatsku, uključila se i Vlada Republike Hrvatske, pa bi tako studenti, mlađi ljudi, bračni parovi i svi oni koji imaju potrebu za iznajmljivanjem nekretnine na duže vrijeme, od Nove godine mogli imati veću ponudu nekretnina na tržištu.

U sklopu najavljene nove porezne reforme, Vlada Republike Hrvatske je uključila i porez na nekretnine, koji bi trebao transformirati porez na kuće na odmor, kao i izjednačavanje poreznog tretmana dugoročnog i kratkoročnog najma.

Premijer Andrej Plenković najavio je i donošenje Nacionalne strategije stambene politike koja će, prema njegovim riječima, nakon što bude donesena, biti upućena u javno savjetovanje, a usmjerit će se na priuštivo stanovanje za mlade.

Hrvatska je tako odlučila, barem prema trenutnim najavama, problem priuštivog stanovanja regulirati putem poreza.

"Dvije kapitalne teme koje će Vlada lansirati u javnost u sljedećim mjesecima bit će strategija stambene politike na kojoj radi radna skupina, mnogi stručnjaci i akteri na temelju podloga stručnjaka znanstvenika, i koju će uskoro dovršiti i predstaviti javnosti potpredsjednik Bačić i cijela vlada, a druga je novi krug porezne reforme. Mi smo u našem programu uoči izbora rekli da će se naglasak s oporezivanja rada prebacivati na oporezivanje imovine", naveo je premijer Plenković.

Ustvrdio je da Hrvatska bilježi rast cijena kvadrata stambenog prostora, a rastu i cijene najma, te je poručio kako

svojim politikama žele stvoriti preduvjete da najam postane priuštiv, kao i da kupovna cijena kvadrata stana bude priuštivija nego što je danas.

"Jedan od načina kako da to učinimo je transformacija onoga što danas zovemo porez na kuće za odmor, i to je cijela bit. Mi ćemo još obaviti nekoliko konzultativnih razgovora, i na razini Vlade i na razini parlamentarne većine, i paket koji je dobio načelnu podršku praktički svih naših kolega u parlamentarnoj većini, zahtijevajući jedno čitanje", rekao je premijer i najavio da će uslijediti javno savjetovanje i dva čitanja u Saboru.

Premijer Plenković je izrazio uvjerenje kako će se pronaći rješenje koje će biti dobro za građane, uz napomenu da se sve odnosi na oko 600.000 praznih stanova ili kuća u Hrvatskoj.

Što je priuštivo stanovanje?

U svibnju 2016. godine Europska unija je Amsterdamskim paktom definirala suradnju između država članica, grado-

va, Europske komisije i drugih dionika, kako bi se u europskim gradovima poboljšali uvjeti za život, kroz dokument Urbana agenda za Europsku uniju. Stambeno zbrinjavanje jedan je od trenutno osamnaest prioriteta Urbane agende za EU, no kako EU nema mandat da izravno riješi to pitanje, načini rješavanja putem nacionalnih vlada su vrlo raznoliki.

Priuštivo stambeno vlasništvo može se odnositi na stambene jedinice u nekadašnjim javnim zgradama, gradnja i/ili renoviranje može biti subvencionirano pojedinačnim kreditima banaka ili kroz porezni sustav (kao u Belgiji), može biti privatno ali s ograničenom dobiti, a može biti i regulirano. Također postoje i modeli gdje stambene jedinice sa subvencioniranim priuštivim najamninama pod određenim uvjetima prelaze u vlasništvo stanara.

Priuštivo stanovanje obuhvaća i socijalno stanovanje, gdje je stanarina određena prihodom, kao u Lisabonu, ili je određena troškovima održavanja i renoviranja, kao u Beču.

Potpredsjednik Vlade Republike Hrvatske i ministar financija, Marko Primorac, rekao je — najavljujući prve obrise novih poreza — da je već ranije definirana ambicija Vlade Republike Hrvatske u pogledu povećanja pravednosti poreznog sustava i postupnog prebacivanja tereta oporezivanja s rada na imovinu, konkretno u ovom slučaju nekretnina. Porez na kuće za odmor treba transformirati, i to će se u novom paketu poreznih izmjena i učiniti uvođenjem poreza na nekretnine.

“O tome sam već govorio da je to potrebno transformirati, pa i u smislu jasnijeg definiranja naziva toga poreza, a onda i porezne osnovice, odnosno obuhvata nekretnina koje će se oporezivati”, izjavio je Primorac.

Porez na nekretnine, prema sadašnjim najavama, neće plaćati onaj tko živi u nekoj nekretnini, kao ni oni koji su svoju nekretninu dali u dugoročni najam. Naglasak je na prazne nekretnine, odnosno nekretnine u kojima nitko ne živi.

“Prijeđlog je da se utvrđuje porezni obveznik i predmet oporezivanja u ožujku tekuće godine za tu godinu, i onaj tko bude imao ugovor o dugoročnom najmu, i tko bude iznajmljivao nekretninu u određenoj godini barem deset mjeseci, taj ne bi plaćao porez na nekretnine”, pojasnio je ministar Primorac.

Na pitanje koga će taj porez najviše opteretiti, ministar je naglasio da se će sve vidjeti nakon predstavljanja novog poreza, ali da je nakana Vlade Republike Hrvatske da se obuhvate svi vlasnici nekretnina koji te nekretnine ne koriste, dakle stambene nekretnine koje nisu ili u trajnome najmu, ili u kojima nitko ne živi. S druge strane, oni koji će nekretninu iznajmljivati kratkoročno ili će im nekretnina biti prazna, plaćat će porez na nekretnine.

Ustvrdio je i da se ugovorni dugoročni najam u Hrvatskoj sada prilično blago oporezuje, no kratkoročni još i manje, pa bi tako trebalo doći do izjednačavanja poreznog tretmana dugoročnog i kratkoročnog najma.

“Time će doći do značajnog povećanja poreznog opterećenja kratkoročnog najma, no ono će i dalje biti poprilično povoljno u odnosu na oporezivanje ostalih izvora dohotka”, rekao je ministar financija.

Rekao je i da se postavlja pitanje koliko je opravdano da su dohodci iz različitih izvora različito oporezovani, a posebno zašto je dohodak od najma u puno povoljnijem tretmanu od dohotka od nesamostalnog rada.

“Dakle, zašto netko tko radi i živi od svoga rada plaća veći porez na dohodak, od nekoga tko se bavi iznajmljivanjem?” upitao se Primorac.

Pojasnio je i da se dugoročni najam trenutno oporezuje tako da je od iznosa najamnine trideset posto neoporezivo, dok se na sedamdeset posto plaća dvanaest posto poreza. Tako, prema njegovom izračunu, onaj tko iznajmljuje nekretninu za 1.000 eura na 700 eura plaća dvanaest posto poreza, što je 84 eura. Drugim riječima, za 1.000 eura dohotka od najma, porezno opterećenje iznosi 8,4 posto.

S obzirom pak da je jako velik broj jedinica lokalne samouprave utvrdio paušalni porez po krevetu u turizmu na donjoj granici od 19,99 eura, to primjerice znači da netko za apartman s ukupno šest kreveta plaća porez 120 eura godišnje.

Govoreći o negativnim posljedicama postojećih modela i “poreznim oazama

u nekretninama”, Primorac je rekao da su brojni dionici, ulagači, investitori, pa čak i poduzetnici koji imaju privatna poduzeća, bili motivirani višak sredstava i kapitala uložiti u nekretnine i rentijerstvo, a ne primjerice u istraživanje i razvoj i/ili kupnju novih tehnologija.

Više stanova za dugoročni najam — manja cijena nekretnina na tržištu?

Martina Naletilić, licencirana agencija za nekretnine iz agencije Sky Nekretnine, pozdravlja zamisao o uređenju tržišta, posebno po pitanju velikog deficita stanova za dugoročni najam. Istaže i da je taj problem razvidan na razini cijele Hrvatske, ali i na razini EU, te je sve veći iz godine u godinu.

“Takav porez bi mogao uvesti reda i smanjiti deficit stanova za dugoročni najam, i zapravo ide u smjeru tog priuštivog stanovanja, koje se već dugo javljuje. Građanima s nekim prosječnim primanjima takva bi mjera mogla otvoriti mogućnost da lakše dođu do dugoročnog najma, ako nisu u vlasništvu svoje nekretnine”, kaže Naletilić.

Gledajući ponudu i potražnju, očekuje da se na tržištu poveća broj stanova za dugoročni najam, što bi, kako kaže za Financije.hr, moglo dovesti i do određenih korekcija u cijenama.

“Međutim, velike padove ili neku dužu stagnaciju cijena ne očekujemo, jer tržište nekretnina je toliko živo, i deficit

Premijer Andrej Plenković, na sjednici Vlade RH

stanova za dugoročni najam je veliki, da očekujemo da će traženja za tim stanovima i dalje rasti, što se onda teško može odraziti na smanjenje cijena. Taj porez će više ići u smjeru uređenja tržišta i priuštivog stanovanja”, istaknula je Naletilić.

Istog mišljenja je i njezin kolega i vlasnik agencije za poslovanje s nekretninama Brick Nekretnine, Frano Domitrović. Sve je manje stanova za dugoročni najam na tržištu, te takvi porezi idu u prilog dugoročnom najmu i smanjenju broja nekretnina koje se ne koriste, odnosno koje su prazne. Nedostatak stano-

va za dugoročni najam, kaže za Financije.hr, podigao je i cijene najma.

“Nedostatak stanova za dugoročni najam prije svega pravi problem studenima, kojima najam treba barem deset mjeseci godišnje. Iznajmljivači zbog veće zarade često pribjegavaju kratkoročnom najmu, ali je i rizik takvog najma veći u odnosu na dugoročni, a i posla je oko takvog najma više. Zamisao o uređenju dugoročnog najma, koji bi olakšao življenje u većim gradovima, bilo da je riječ o Zagrebu, Splitu, Rijeci, je dobra jer će omogućiti da dugoročni najmovi kao takvi ne nestanu”, kaže Domitrović.

No, ukazuje na problem koji bi se s novim porezima na nekretnine mogao dogoditi s kratkoročnim najmovima na Jadranu, gdje je takva vrsta iznajmljivanja često i jedini izvor prihoda u državi kojoj je turizam prevladavajuća gospodarska grana.

“Kako će netko na otocima ili malim mjestima na Jadranu? Tamo dugoročnog najma nema. Ti ljudi žive od kratkoročnog najma, tako da ta mjera, baš kao i svaka medalja, ima dvije strane. Zakon će tek biti predstavljen u punom obliku, te nakon toga ide u Sabor. Dakle, vjerujemo da još ima prostora za potrebna usuglašavanja”, kaže Domitrović.

Potrebo bolje izdefinirati i izračun poreza

Nije ni svaki kratkoročni najam isti, kaže, i ne mora biti nužno turistički.

TEMA BROJA: KOJI MODEL PRIUŠTOVGA STANOVANJA BIRA HRVATSKA

Primjerice, ako renovirate stan te imate potrebu za najam od nekoliko mjeseci — hoćete li moći iznajmiti stan na nekoliko mjeseci?

Potrebno je definirati još dosta pojedinsti, kao što je naplata poreza na osnovi procijenjene vrijednosti nekretnine, što također otvara — kako kaže vlasnik agencije Brick Nekretnine za naš magazin — dosta nedoumica.

“Takav izračun može biti problematičan, jer nije ista procijenjena vrijednost, čak i jednake nekretnine, u Zagrebu i Omišu, a ona i iz godine u godinu mijenja svoju vrijednost, pa nju treba i revidirati. O takvim pojedinostima svakako treba voditi računa. Također, treba izdefinirati i što s osobama koje imaju više nekretnina u vlasništvu, kao što su naslijedene nekretnine ili nekretnine stečene ugovorima o doživotnom uzdržavanju, a u kojima i dalje žive članovi obitelji. Sve su to pojedinosti za koje se nadamo da ćemo ih vidjeti definirane u razdoblju od objave prijedloga zakona, do konačnog usvajanja u Saboru”, kaže Domitrović.

Nema ni svatko potrebu za iznajmljivanjem nekretnine, te bi od sad mogao plaćati porez samo zato što ima nekretninu. Urediti tržište nekretnina svakako treba, suglasni su naši sugovornici, ali se nadaju da će do konačnog zakona biti uvaženo i mišljenje struke i realne potrebe tržišta nekretnina.

Za kratkoročni najam u zgradama — suglasnost svih vlasnika

Vlada Republike Hrvatske priredila je i još jedan zakon, koji su ocijenili reformskim i koji je već upućen u saborsknu proceduru na prvo čitanje, a to je Nacrt prijedloga zakona o upravljanju i održavanju zgrada. Njime je, između ostalog, predviđeno da se kratkoročni najam kao takav na sve moguće načine demotivira. Prema riječima još jednog potpredsjednika Vlade i ministra prostornoga uređenja, graditeljstva i državne imovine Republike Hrvatske, Branka Bačića, po prvi put će se regulirati i kratkoročni najam stanova u stambenim zgradama.

Ako se stan izdaje za kratkoročni najam, uvodi se obveza posjedovanja osamdeset posto suglasnosti stanara zgrade, uključivši i suglasnosti neposrednih susjeda.

FOTO: BRICKNEKRETNINE

Frano Domitrović, vlasnik agencije Brick Nekretnine

Dosadašnja je regulativa bila prenormirana i definirana samo Zakonom o vlasništvu i drugim stvarnim pravima, istaknuo je ministar Bačić, te se odnosi u zgradama s više stambenih jedinica uređuju po prvi put.

“To radimo zbog činjenice da u Hrvatskoj, prema podacima Državnog zavoda za statistiku i Hrvatske elektroprivrede, četrdeset posto stambenog fonda ne služi stanovanju, nego se koriste u druge svrhe, i to doprinosi činjenici da se u stanovima — umjesto da budu na tržištu i da se tako poveća ponuda i dostupnost mlađim obiteljima — obavlja određena djelatnost. To dovodi do povećanja cijena i četvornog metra prostora, i najamnine, i time smo svjedoci da je u Hrvatskoj sve manje mogućnosti priuštivog stanovanja, posebno za mlade sugrađane. Cilj nam je da tih četrdeset posto, ili 908 tisuća stanova, koliko ih nije u funkciji stanovanja, vratimo prvotnoj i izvornoj namjeni”, rekao je ministar Bačić na sjednici Vlade Republike Hrvatske.

Baš ta izjava izazvala je broja reagiranja, jer se u javnosti odmah postavilo pitanje retroaktivne primjene zakona, odnosno kako stan — koji je već registriran za kratkoročni najam ili neku drugu namjenu, kao što je ured, sukladno važećim zakonima — ponovo regulirati i “vratiti prvotnoj i izvornoj namjeni”, jer Ustav ne poznaje retroaktivne primjene zakona.

Već sljedeći dan resorno ministarstvo je pojasnilo da ipak za stanove koji su već prenamijenjeni ili registrirani za

kratkoročni najam, ovaj zakon neće i ne može biti primjenjiv. Oko 940 tisuća stanova koji se ne koriste za stanovanje ostaju — baš kako jesu.

Ali struka je, i bez nedoumica oko retroaktivne primjene, iznijela mnoge dvojbe, a jedna od njih je pitanje: Tko i kako može ograničiti slobodu privatnog vlasništva kao ustavnog prava?

Sanja Pamuković, arhitektica, projektantica i komentatorica na stranici Zgradonačelnik.hr, gdje su po člancima i objavljeni sve stručne primjedbe na taj zakon, istaknula je za Financije.hr da bi njegovo usvajanje itekako moglo unijeti zbrku kad krene njegova primjena, ako se usvoji u predloženom obliku.

“Plašim se da ima puno nedorečenosti u zakonu, jer cijenim da je dosta toga rečeno i definirano u Zakonu o gradnji, Zakonu o požaru, Zakonu o vlasništvu. Zakon o gradnji je krovni i najvažniji. Također, ovaj novi zakon ne dodiruje se ni odredbi Zakona o požaru, koji je također bitan. Za struku je najbitniji Zakon o gradnji, jer mi gradimo već stoljećima i imamo tradiciju i zgrade koje i dalje traju. Mislim da će novi zakon unijeti probleme. Naravno da je održavanje zgrada jako bitno, ali niti ja — dok nisam bila uključena u pregledavanje samih zgrada nakon potresa — nisam bila svjesna koliko su važne odredbe Zakona o gradnji i koliko je važno da svi zakoni budu u suglasju”, istaknula je Pamuković.

Za ovaj zakon se očekuje javno savjetovanje, pa se vjeruje da će i te nedoumice biti otklonjene.

Zakon na čekanju, kupnja stana ipak prioritet

S druge strane, iako najavljan nekoliko puta, porez na nekretnine i dalje nije predstavljen. U samo pet dana od "predstaviti ćemo porez na nekretnine", došli smo do "to je najavio glasnogovornik". Upitan postoji li mogućnost da porez na nekretnine i ovaj put ostane samo na prezentaciji te da ne dođe do njegove primjene kao i već nekoliko puta dosad, ministar financija Republike Hrvatske, Marko Primorac, rekao je da je sve moguće, ali i da se nuda da do toga neće doći.

Priuštivo stanovanje, čini se, ostaje na čekanju, a aktualizira se pitanje kupnje stana i kredita. Prema riječima vlasnika

agencije za poslovanje s nekretninama Brick Nekretnine, Frane Domitrovića, građani Hrvatske ipak više preferiraju kupnju od najma, jer smo tradicionalno tržište koje je naviknuto "na svoje", i mnogi će što prije pokušati trajno rješiti stambeno pitanje.

To potvrđuju i podaci Hrvatske narodne banke (HNB), prema kojima su stambeni krediti kućanstava na kraju ožujka ove godine iznosili 11,1 milijardi eura, a gotovinski nenamjenski krediti 8,3 milijardi eura. U proteklih godinu dana krediti kućanstvima porasli su po stopi od 10,9 posto, pri čemu je najznačajniji rast gotovinskih nenamjenskih kredita po stopi od 12,9 posto.

"Promatrano po sektorima, na kraju ožujka 2024. krediti kućanstvima iznosi-

li su 22,3 milijarde eura. Krediti kućanstvima tijekom prvog tromjesečja 2024. porasli su za 600 milijuna eura (ili 2,5 posto), a u odnosu na kraj prvog tromjesečja 2023. porasli su za 2,2 milijarde eura (ili 10,9 posto). Od toga su tijekom prvog tromjesečja 2024. stambeni krediti porasli za 200 milijuna eura (ili 1,7 posto), a gotovinski nenamjenski krediti za 300 milijuna eura (ili 3,9 posto), dok su svi ostali krediti kućanstvima porasli za 100 milijuna eura (ili 1,8 posto). Na godišnjoj razini krediti kućanstvima ubrzali su rast s 9,5 posto na kraju prosinca 2023. na 10,9 posto na kraju ožujka 2024., što je uzrokovano povećanjem godišnje stope rasta gotovinskih nenamjenskih kredita s 11,1 posto na 12,9 posto, stambenih kredita s 9,9 posto na 10,8 posto, i ostalih kredita s 4,1 posto na 5,5 posto. Takav rast gotovinskih nenamjenskih kredita zadnji je put zabilježen na kraju veljače 2019. godine", priopćila je HNB.

Ipak, mnogim građanima Hrvatske je do stambenog kredita sve teže doći, jer Ovršni zakon propisuje limite za zaduženje građana, koji su oko trećine plaće.

Na pitanje Financija.hr bi li problemima našeg tržišta rada pogodovala izmjena Ovršnog zakona, koja bi i građanima s nižim primanjima omogućila lakše kreditne uvjete, a time i ostanak u Hrvatskoj, guverner HNB-a Boris Vujčić rekao je da se o tome dosta razgovaralo kad se uvodio taj limit koji se smatra elementom zaštite potrošača.

"Taj limit je neki minimum koji mora ostati građanima ali, s druge strane, on s tržišta za dizanje kredita isključuje dio ljudi koji imaju niže plaće, i to je uvijek nekakva odluka koja treba ujednačiti i jedno i drugo — i zaštitu potrošača i uključenost u kreditno tržište onih koji imaju niže dohotke. Ja bih rekao da je prije rješenje rast plaća, kakav smo vidjeli sada, koji povećava broj ljudi što ulaze na tržište kredita i postaju kreditno sposobni", rekao je Vujčić za Financije.hr u svibnju ove godine.

A dok se to ne dogodi, mnogi prodavači, policajci, vatrogasci, novinari, učitelji, medicinske sestre, konobari, administrativni radnici pravosudnih ustanova i razne druge branše, bez obzira na stupanj obrazovanja, bit će sretni ako mogu doći i do nenamjenskog gotovinskog kredita i to — za najam stana.

LEJLA BARIĆ

Martina Naletilić,
Sky Nekretnine,

FOTO: MATEJA VURIĆ

LJEKARNE
MATEJ

Lutvinka 2/5, Slavonski Brod

035 448 764

Josipa Kozarca 20, Bukovlje

035 440 510

ljekarne.matej@sb.t-com.hr

MATE
parking s nadzorom

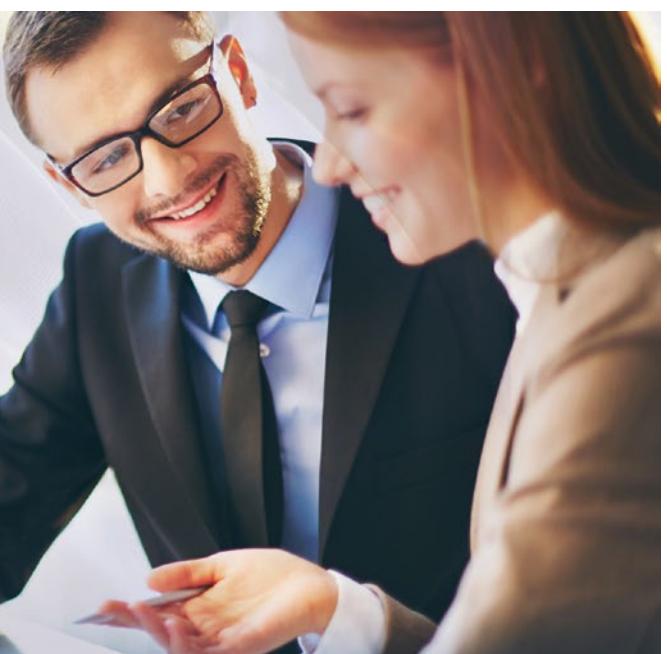
Marova 6 23234 Vir
092 210 0341
josip.grzeta@gmail.com

UMIJEĆE USPJEHA DO EU FONDOVA

Ulica ivana banjavčića 13 10000 Zagreb
+385 (95) 359 5772, +385 (95) 356 9711
info@euro-projekt.hr
www.euro-projekt.hr

GIMNAZIJA MARUL

Vodnikova 12
10000 Zagreb 01/4877-814
marul@gimnazijamarul.hr www.gimnazijamarul.hr

 SAMARIJANAC

Gradimo Srcem d.o.o.
Lastovska ulica 2A
10000 Zagreb
+385 99 593 5975
www.samarijanac.hr
info.samarijanac@gmail.com

Izgradnja i prodaja ekskluzivnih nekretnina na području Dugog Sela i Zagreba

VJEĆITA BORBA S VJETRENJAČAMA

HRVATSKI POLJOPRIVREDNICI ZBOG SUŠE TRAŽE POMOĆ EUROPSKE UNIJE

VEĆ SE NEKOLIKO GODINA BORE S LOŠIM VREMENSKIM UVJETIMA I PADOM PROIZVODNJE

Suša je ove godine prouzročila veliku štetu na ratarškim i povrtnarskim kulturama u određenim dijelovima Hrvatske, a mnoge poljoprivredne kulture žanju se ili beru ranije nego inače. Lani su bili slabi prinosi žitarica, a ova godina je navodno ista kao i prošla. Iako poljoprivrednici nisu zadovoljni prinosima, Državni zavod za statistiku (DZS) objavio je ohrabrujuće preliminarne podatke.

Naime, DZS procjenjuje da se proizvodnja pšenice u 2024. povećala za 2,2 posto u odnosu na ostvarenu proizvodnju u 2023. godini. Prema tim podacima, povećala se i proizvodnja zobi za 35,3 posto. Proizvodnja ječma bila je za 15,5 posto veća, a uljane repice veća za 14 posto.

Petar Pranjić, predsjednik Odbora za ratarstvo Hrvatske poljoprivredne komore (HPK), ne slaže se s tom procjenom. Smatra da se stanje nije poboljšalo u odnosu na 2023. godinu, nego da je ostalo isto. Kaže da je suša veliki problem, a bilo je i mraza koji je oštetio pšenicu.

“Ne mogu biti sretan s pet tona po hektaru i s cijenom od 150 eura, jer je to 750 eura prihoda, a uložio sam 1.100 eura. Statistika ponekad iskriviljuje podatke. Čak i da imamo veću proizvodnju,

s ovim cijenama nismo ništa dobili. Ne mogu kriviti Vladu Republike Hrvatske za probleme s vremenskim nepogodom, ali pad proizvodnje u poljoprivredi je stalni, a uvijek se priča o silnom uloženom novcu”, rekao je Pranjić za Financije.hr.

“Imali smo sad već tri ili četiri sušne godine zaredom. Nekada smo govorili da ćemo preživjeti ako su nam četiri godine dobre i jedna loša, ali sada su četiri loše i jedna dobra. Mislim da spas moramo tražiti na višoj razini, odnosno u Bruxellesu. Tražit ćemo pomoći za istočni dio Hrvatske iz kriznog fonda koji postoji u Europskoj uniji za takve nepogode”, dodao je.

Zanimljivo je da suša nije pogodila sve dijelove Hrvatske, ali Pranjić nam je ispričao da je stanje najgore na području od Virovitice prema Tovarniku. Međutim, u Bjelovarsko-bilogorskoj i Varaždinskoj županiji je bolje. Objasnio nam je da su тамо uobičajeni prinosi i vegetacija jer je bilo više padalina.

Istaknuo je kako mu je dragو što su sada na sastancima u Bruxellesu uključeni i proizvođači, a ne samo njihovi predstavnici kojima nije toliko stalo do uspjeha kao onima koji se svaki dan bore kako bi mogli živjeti od svojega rada.

“To je vjećita borba s vjetrenjačama za

dobrobit svih, a posebno malih poljoprivrednika koji su me izabrali. Ministarstvo poljoprivrede se trenutačno bavi svojim problemima. Mi se ne petljamo u tu politiku. Očekujemo neke konkretnе pokušaje rješavanja problema. Kad bi od 102 problema riješili šest, već bi napravili nešto veliko. Međutim, trenutačno tapkamo u mjestu. Korak naprijed, dva natrag, kao pijan čovjek. Ne postoji volja da se neke stvari riješe, pogotovo kod raspoložje državnog zemljišta”, rekao je predsjednik Odbora za ratarstvo HPK.

Naglasio je da se poljoprivrednici već trideset godina bore s ugovorima za državna zemljišta i oduzimanjima tih zemljišta. Ministarstvo je prepustilo lokalnim upravama da određuju tko će dobiti zemljišta, a on smatra kako tada dolazi do manipulacija cijelim postupkom. Kaže da nije u redu da poljoprivrednik godinama obrađuje zemljište i ulaže u njega, a da mu ga na kraju oduzme netko na vlasti i daruje ga drugom čovjeku.

“Rekao sam ministru Josipu Dabri da zemljišta treba dati našim seljacima u otkup. Moramo jednom stati na kraj mukama oko tih zemljišta i završiti s koncesijama i ugovorima. Imamo osjećaj da bi država radije dala zemlju nekim strancima, nego nama”, razočaran je Pranjić.

Poljoprivrednici se već mjesecima

Drago Kurtalj

Petar Pranjić

bore za bolje cijene svojih proizvoda, i to je nešto za što se namjeravaju boriti na razini Europske unije. Ističu da su u drugim državama cijene žitarica veće nego kod nas, i nije im jasno zašto je to tako, s obzirom na to da je i Hrvatska članica EU-a. Ističu da pšenica na burzama u Milanu i Budimpešti stoji oko 260 eura po toni, a u Hrvatskoj 160 eura, pa ih zanima tko uzima razliku od stotinu eura.

Žale se da ne mogu raditi ako ulažu oko 1.200 eura u repromaterijale za jedan proizvodni hektar, a zarade samo 600 ili 700 eura. Nisu sretni ako su svaku godinu na ništici, jer onda nema ulaganja, razvoja i zaposlenosti. Ako su stalno na ništici, onda ne mogu živjeti od svojeg rada.

Pranjić trenutačno ima oko 150 hektara zemljišta, koje obrađuje sa sinom. Proizvodi pšenicu, kukuruz, soju i sunčokret. Posebno je ponosan na durum pšenicu koji uzgaja i izvozi u Austriju. Potaknuo je nekoliko obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava (OPG) da proizvode takvu pšenicu i izvoze je s njim. Objasnio nam je da se durum pšenica prodaje bolje od krušne pšenice, jer je tržište zasićeno krušnom pšenicom zbog uvoza iz Ukrajine.

Ipak, problem za poljoprivrednike koji proizvode takvu pšenicu je što nemaju prostora za skladištenje velikih

količina žitarica. Zato predlažu da im država dade u zakup stare silose i druge poljoprivredne objekte koji se više ne koriste.

“Mi imamo prijedloge za riješiti naše probleme, ali to ne možemo sami. Treba nam potpora države. Ne tražimo ništa iz proračuna, samo molimo da se stave na raspolaganje zapušteni objekti, koji se mogu ponovno koristiti uz razmjerno malo ulaganja”, poručuje Pranjić.

Problemi u proizvodnji žitarica mogli bi imati negativne posljedice i na druge grane poljoprivrede u Hrvatskoj. Predsjednik Središnjeg saveza udruga uzgajivača svinja, Damir Jagić, kaže da suša neće trenutačno utjecati na cijene mesa, ali da se promjene mogu očekivati na proljeće kad se potroše sadašnje zalihe ūita koje se koristi za uzgoj životinja.

DZS je ove godine objavio da je u 2023. godini vrijednost poljoprivredne proizvodnje bila manja za 7,4 posto u usporedbi s 2022. godinom, i iznosila je tri milijarde eura. Na smanjenje vrijednosti poljoprivredne proizvodnje najviše je utjecao pad cijena žitarica, i to za 43 posto. Cijene pšenice pale su za 48,6 posto, a kukuruza za 44,5 posto. Jagić smatra da ove godine neće doći do rasta tih cijena.

Osim rane žetve žitarica, ove godine je došlo i do jedne od najranijih berbi

grožđa u povijesti vinogradarstva na Plešivici, jednom od pet vinogorja središnje bregovite Hrvatske. U toj su vinjskoj regiji smještena vinogorja Zagorja i Međimurja, Prigorja i Bilogore, Pokuplja te Moslavine, priopćili su iz Udruge Bregovita Hrvatska. Ipak, rana berba njima nije donijela probleme, i uglavnom su zadovoljni.

“Naši zapisi ne bilježe ovako ranu berbu. Klimatske promjene ubrzale su sazrijevanje grožđa. No, zbog toga grožđe ima predivne šećere i kiseline. Problem su visoke temperature, zbog čega u podrum dolaze zagrijani moštovi. Unatoč tome, vjerujem da ćemo ove godine uspjeti načiniti jako dobre pjenušce. Prvo se bralo grožđe sorti chardonnay i crni pinot, koje nam čini osnovu za proizvodnju pjenušaca. Tu je i nešto starih sorti koje upotrebljavamo radi svježine pjenušaca”, kaže Drago Kurtalj iz vinarije Kurtalj.

Ove godine vinari se nisu morali boziti ni s bolestima vinove loze, pa je po svim pokazateljima ovo jedna od boljih berbi. Zadovoljni su količinom i kakvoćom grožđa.

“Grožđe je zdravo. Što se tiče tretiranja vinograda i prskanja vinove loze, ove smo godine imali najmanje intervencija. U našim vinogradima prvo za vino bremo dio sivog pinota, a za rosé pjenušac grožđe crnog pinota i ono nekih starih sorti. Kao vinar ne mogu si dopustiti imati loše vino, a od ovogodišnje berbe moći ćemo stvoriti izvrsna vina”, kazao je Franjo Kolarić iz vinarije Coletti.

Ovom godinom zadovoljni su i neki proizvođači krumpira, uglavnom oni koji su imali dobar vlastiti sustav navodnjavanja. Očekuje se veći urod, unatoč suši. Pozitivno je i to što je otkupna cijena ove godine porasla.

VLADANA KOVAČEVIĆ

Franjo Kolarić

Tomislav Lovrić

OD BRODOVA DO HOBOTNICA

TOMISLAV LOVRIĆ: NAŠA IGRALIŠTA OSTAVLJAJU KVALITETAN TRAG NA DJEČJU IGRU I RAZVOJ DJECE

ZA SVOJA DJEČJA IGRALIŠTA TVRTKA REDOX DOBIVA NADAHNUĆE IZ RAZLIČITIH IZVORA, UKLJUČUJUĆI ARHITEKTURU, DJEČJU PSIHOLOGIJU, PRIČE TE PRIRODNE I URBANE PROSTORE KOJI NAS OKRUŽUJU.

Tvrtka Redox već se gotovo tri desetljeća bavi projektiranjem i proizvodnjom dječjih igrališta. Svjesni činjenice da današnji mališani sve više vremena provode gledajući u ekran, a sve manje na otvorenom, odlučili su im ponuditi nešto drugčije. Istraživanje koje su proveli na uzorku od 550 djece pokazalo je da im klasična igrališta, na kojima su glavna atrakcija ljljačke ili tobogani, brzo dosade, zbog čega na Redoxovim igralištima možete pronaći mostove, tornjeve i brodove, a na jednom od njih čak i četiri metra visoku hobotnicu. Tvrtka, koja broji oko dvadeset i pet stalno zaposlenih, ima i vlastiti pogon u Donjem Stupniku. Više o svemu tome za Financije.hr ispričao je Tomislav Lovrić, direktor razvoja Re-

doxa, koji je obiteljski posao preuzeo od svojega oca i osnivača tvrtke Vjekoslava Lovrića.

Za početak bih Vas zamolio da se vratite u prošlost; kako je krenula priča o Redoxu? Dakle, riječ je o obiteljskoj tvrtki.

Proizvodnjom dječjih igrališta počeo se baviti moj otac prije dvadeset i osam godina. Postavio je temelje kvalitete u proizvodnji, koje i danas njegujemo i nadograđujemo. Čak postoji anegdota iz obiteljskog albuma gdje se mi kao djeca igramo na igralištima koja je proizveo moj otac — a ta igrališta i dan-danas odljevaju vremenu.

Redox se među prvima u Hrvatskoj počeo baviti proizvodnjom i projektiranjem dječjih igrališta. Kako

ste se odlučili baviti upravo time?

U suradnji s kolegom Ivanom Dajkom, krajobraznim arhitektom i voditeljem razvojnog tima, pratili smo tržišna kretanja i primjetili da nam je nužan zaukretni u poslovanju koji ide ukorak s vremenom i potrebama naših korisnika, poglavito onih najmanjih. Uočili smo da djeci danas, u ovom iznimno intenzivnom tehnološkom razdoblju, treba snažan poticaj da se igraju vani, na otvorenom sa svojim vršnjacima, a da im pritom igra ne dosadi. Istraživanja pokazuju da su djeца sve više na mobitelima, računalima i raznim konzolama, a sve manje vani. Za djecu je ključno da provode kvalitetno vrijeme na otvorenom kako bi njihov razvoj bio potpun.

To nas je potaknulo da se posvetimo

projektiranju i proizvodnji tematskih dječjih igrališta koja, uz to što snažno animiraju djecu, imaju pozitivne učinke i na naše investitore koji kroz dječja igrališta stvaraju nove emotivne trenutke s obiteljima. Primjerice, turistički kampovi danas trebaju iznimno kvalitetan sadržaj za djecu i njihove posjetitelje, koji će obogatiti prostor i osigurati doživljaj za pamćenje s godišnjih odmora. Slično je i s gradskim sredinama, gdje je važno da zajednica dobije za obitelji sadržaj koji će ih istinski potaknuti na duži boravak na otvorenom.

Što su glavne posebnosti vaših igrališta u usporedbi s onim klasičnima?

Razvoj ideja za naša tematska dječja igrališta temelji se na širokom spektru nadahnuća, čime se razlikujemo od klasičnih igrališta. Crpimo ideje iz različitih izvora, uključujući arhitekturu, dječju psihologiju, priče te prirodne i urbane prostore koji nas okružuju. Svaki od tih elemenata doprinosi stvaranju početnih koncepcata koje kasnije podrobno razrađujemo.

Arhitektonска rješenja omogućavaju stvaranje inovativnih i funkcionalnih struktura koje motiviraju djecu na igru i istraživanje. S druge strane, priče unose element mašte i tematskog nadahnuća, omogućujući djeci da se izraze kreativno i užive u raznolike, dinamične scene.

Prirodni i urbani prostori također imaju značajnu ulogu u dizajnu, jer prilagođavanjem postojećih okruženja stvaramo igrališta koja se skladno uklapaju u okolinu, bilo da je riječ o prirodnim ili urbanom prostoru.

Uvažavajući dječju razvojnu psihologiju, naša igrališta uključuju izazove koji potiču djecu na razmišljanje, tjelesnu aktivnost i razvoj motoričkih vještina, poput penjanja, trčanja, balansiranja i istraživanja. Takve aktivnosti doprinose razvoju koordinacije, snage i ravnoteže, a igrališta su osmišljena da potiču društvene interakcije, gdje djeca razvijaju vještine poput dijeljenja, pregovaranja i empatije.

Kombiniranjem takvih elemenata nastaju igrališta koja nisu samo vizualno privlačna, već su i motivirajuća za dječju igru i razvoj, jer stvaraju jedinstvena mesta koja obogaćuju dječje iskustvo i podržavaju njihov rast.

FOTO: REDOX

Dječje igralište kamp Glavotok

Jedna od specifičnosti svakako je i to što sve komponente izrađujete od prirodnih materijala. Gdje ih nabavljate?

Sirovine koje koristimo su prije svega iz Hrvatske.

Proveli ste i veliko istraživanje na uzorku od 550 djece. Što je to istraživanje pokazalo, kakvi su bili rezultati?

Pratili smo ponašanja djece na igralištima. Ljuljačka, klackalica i klasičan tobogan mogu kratko animirati djecu koja brzo izgube volju za istraživanjem i igrom. Mi smo postavili cilj da naša tematska dječja igrališta ostave kvalitetan trag na dječju igru i njihov razvoj.

Primjerice, u trenutku kad smo postavili tematsko dječje igralo "nasukani brod" u Moščeničkoj Dragi, djeca su preplavila igralište i nismo ih mogli odvojiti. To se za nas zove uspjeh. Ili kad znamo da naša "hobotnica na kopnu", tematsko dječje igralište, uveseljava djecu i čini jedinstvenu razglednicu iz Hrvatske, u ovom slučaju iz eko-kampa Glavotok na otoku Krku.

Igralište na Krku ujedno je bilo i vaš najzahtjevniji projekt. Koliko je trajao rad na tom projektu i što ga je činilo toliko zahtjevnim?

Rad na tematskom dječjem igralištu "Hobotnica na kopnu" u eko-kampu Glavotok na otoku Krku, promjera čak osam metara i visine četiri metra, trajao je puna četiri mjeseca. Predstavlja primjer vrhunske arhitektonske ideje koja se besprijekorno uklapa u prirodno okruženje, a suvremena estetska rješenja samog tematskog igrališta, nadahnuto morskim svijetom i oblicima hobotnice, privlači pozornost i budi maštu malim istraživačima.

Svaki element posebno je obrađivan

kako bi se osigurao prostor koji će poticati dječju razigranost i socijalizaciju na siguran način. Složiti neko takvo tematsko igralište u proizvodnji, gdje se pritom posebna pozornost posvećuje sigurnosti strukture, intenzivan je posao. Pazi se na svaki vijak, s pozornošću se obrađuje drvo i slično. A sve kreće od idejnog projekta kojeg smo osmisili za investitora. Prevođenje ideje u samu hobotnicu u proizvodnji tražilo je vremena i stručnog znanja, kao kad gradite kuću. Pritom smo hobotnicu trebali i prevesti odgovarajućim transportom iz našeg postrojenja, i sigurno je postaviti u prostor.

Za igralište u Vodicama dobili ste i nagradu Big See. O kakvoj je nagradi riječ i što vam je ona donijela u smislu referencija za neke buduće poslove?

To je priznanje struke koje nam mnogo znači, ne samo zato što potvrđuje kvalitetu našeg rada, već i zbog vidljivosti koju nam pruža kod potencijalnih investitora. Big See Awards je inovativna platforma koja promiče jedinstvena i originalna kreativna postignuća u raznim područjima, poput arhitekture, unutarnjeg uređenja, drvne industrije, turizma, produkt dizajna i modnog dizajna. Nagrada se dodjeljuje svake godine u listopadu u Ljubljani, a okuplja brojne kreativce iz dvadeset i jedne zemlje, uključujući Sloveniju, Austriju, Češku, Slovačku, Grčku, Mađarsku, Bosnu i Hercegovinu, Srbiju i druge.

Tko su najčešće Vaši klijenti?

Radimo po načelu "ključ u ruke". U suradnji s investitorima najčešće idejno osmišljavamo tematska dječja igrališta, koja na kraju i proizvodimo. Ponekad su svi parametri unaprijed definirani, ali najviše nas veseli kad osmislimo cjelokupnu ideju koja se uklapa u korpora-

INTERVJU: OD BRODOVA DO HOBOTNICA

FOTO: REDOX

Hobotnica na kopnu, tematsko dječje igralište, kamp Glavotok

tivne smjernice investitora, a zatim tu zamisao i ostvarimo u proizvodnji. Naši klijenti su brojni investitori iz Hrvatske i inozemstva. Prisutni smo u Srbiji, Bosni i Hercegovini te Crnoj Gori, a dodatno nam se otvaraju mogućnosti za širenje na druge europske zemlje, posebice Sloveniju.

Osim igrališta, klijentima nudite i druge proizvode. Što još imate u svojoj ponudi?

Uz tematska dječja igrališta u ponudi imamo i standardnu opremu za dječja igrališta, a osmišljavamo i proizvodimo prostore za sport i fitness na otvorenom, parkove za pse i ostalu opremu za urbane vanjske prostore. No, glavno usmjerenje su nam tematska dječja igrališta.

Redox je posljednjih godina krenuo novim smjerom, o čemu je točno riječ?

Zaokret u poslovanju bio je upravo u proizvodnji tematskih dječjih igrališta i odmak od standardne opreme za dječja igrališta.

Taj smjer pokazao se vrlo uspješnim, pa ste tako lani zabilježili promet od gotovo dva milijuna eura. Kakve brojke očekujete ove godine?

Očekujemo rast u području proizvodnje tematskih dječjih igrališta i veći nastup na vanjskim tržistima.

Na koje zemlje, na koja tržista prije svega ciljate?

Zemlje u okružju su nam u najvažnije,

iako nas ništa ne koči da izađemo i izvan okvira Europe, jer smo jedni od rijetkih proizvođača na svijetu specijaliziranih za proizvodnju tematskih dječjih igrališta. No, korak po korak.

Osim toga, koji su planovi za dalje? Spremate li neke nove projekte koje biste željeli predstaviti ovom prilikom?

Naš tim neprestano radi na inovacijama i unapređenju naših usluga. Uvijek imamo oko dvadesetak novih zamisli u razradi, koje nastojimo prilagoditi potrebama tržista i željama naših korisnika. Naš razvojni tim, predvođen kolegom Dajkom, neumorno radi na stvaranju novih prostora i rješenja namijenjenih najmlađim korisnicima.

Posvećeni smo osluškivanju potreba djece i njihovih roditelja, kao i investitora koji podržavaju naše projekte. Svaka naša zamisao prolazi kroz iscrpnu analizu kako bi osigurala najvišu kvalitetu i inovativnost. Osim toga, radimo na integraciji najnovijih tehnologija i pedagoških pristupa, kako bismo stvorili stimulativna i sigurnija okruženja za razvoj djece.

Iako trenutno ne možemo otkriti sve pojedinosti nadolazećih projekata, možemo vas uvjeriti da ćemo uskoro predstaviti nekoliko uzbudljivih inicijativa koje će dodatno unaprijediti naše usluge i pružiti još više vrijednosti našim korisnicima.

VEDRAN HARČA

Institut za elektroprivredu d.d.

Dijagnostičko ispitivanje u području energetike / Analiza mreže / Kontrola kvalitete

Kupska ulica 2, 10000 Zagreb 01 6170 462 01 6171 538 kontakt@ie-zagreb.hr www.ie-zagreb.hr

ENERGIJA U RUKAMA GRAĐANA

ZADRUGA SA SJEVERA HRVATSKE DONOSI NOVI MODEL OPSKRBE ELEKTRIČNOM ENERGIJOM

UMJESTO OVISNOSTI O VELIKIM DISTRIBUTERIMA, KLIK, KAO ZAJEDNICA GRAĐANA, OMOGUĆUJE POVOLJNIJE FINANCIRANJE ENERGETSKE TRANZICIJE

Da će svijet energetike za petnaest godina biti bitno drukčiji, prognozirao je **Tony Seba**, suvlasnik britanske tvrtke RethinkX u nedavnom intervjuu. Podcrtao je još kako je budućnost energetike u lokalnoj proizvodnji. Svima znanu zelenu tranziciju on nasmjereno naziva transformacijom; potpunom razgradnjom jednog energetskog sustava i zamjenom drugim. Na adresi Ivana Zigmunda Dijankovečkoga 8, samo dva kućna broja udaljen od gradskih uprave Križevaca, s kojom blisko surađuju, smješten je Klimatsko-energetski ured. Uredom ravna KLIK – Križevački laboratorij inovacija za klimu, zadruga osnovana prije četiri godine.

Koncem srpnja, na vrhuncu toplog vala, nekolicina se građana jednog četvrtka popodne okupila u Klimatskom uredu kako bi saznali pod kojim uvjetima mogu na svoje domove uz financijsku podršku Križevaca ugraditi solarne elektrane. I umanjiti si račune. Kako se taj tih prigorski grad, udaljen tričetvrt sata vožnje od Zagreba, polako ali uporno približava postizanju klimatske neutralnosti do početka sljedećeg desetljeća ovog nam stoljeća, objasnila je **Martina Nemčić**, odnedavno voditeljica projekta pri KLIK-u.

Kako je došlo do nastanka Križevačkog laboratoriјa inovacija za klimu?

KLIK je zajednica građana posvećena izgradnji otpornosti lokalne zajednice, s namjerom da grad ostavi boljim za buduće generacije. KLIK-ova priča započela je 2020. godine, nakon uspješnog projekta Križevački sunčani krovovi, u sklopu kojeg su Grad Križevci i Zelena energetska zadruga (ZEZ) zajednički omogućili građanima ulaganje u lokalni projekt obnovljive energije. Građani su,

po prvi put u Hrvatskoj, imali priliku uložiti u sunčanu elektranu i za svoju mikro investiciju ostvarivati godišnji prinos. Projekt je također rezultirao osnivanjem lokalne energetske zadruge KLIK, koja danas upravlja lokalnim Uredom za energiju i klimu, prvim takvim uredom u Hrvatskoj. Naime, nakon što je izgrađena prva sunčana elektrana na krovu Razvojnog i tehnološkog centra Križevci, i Grad je krenuo poticati građansku energiju, stvorila se potreba i otvorila prilika za otvaranjem ureda koji će građanima Križevaca pomagati u energetskoj tranziciji. Veliku podršku nastanku KLIK-a pružila je Zelena energetska zadruga ZEZ, koja je danas i zadrugar u KLIK-u.

Po kojem načelu funkcioniра KLIK?

KLIK je oformljen kao zadruga (*co-operative*), što je jedan od najpopularnijih oblika energetskih zajednica u Europi, jer omogućuje jednostavno širenje i uključivanje većeg broja građana u projekt. Zadruga KLIK ima Skupštinu i upravitelja kojeg ona bira. KLIK je otvo-

ren za novo članstvo i jedan od ciljeva sljedećih godina je svakako i na taj način dodatno angažirati lokalnu zajednicu. Suprotno od uvriježenog mišljenja, zadruga nije slična udruzi, već sličnija poduzeću koje nastupa na tržištu: spada u kategoriju malih i srednjih poduzeća (SME). Kao zadruga, KLIK pomaže građanima u razvoju, investiranju i korištenju obnovljivih izvora energije. Osim zadrugara, tu su i zaposlenici KLIK-ovog ureda koji provode projekte i pomažu građanima u energetskoj tranziciji. Kao i svakoj tvrtki, i KLIK-u je u cilju biti gospodarski održiv. Rad zadruge finančira se iz europskih projekata u kojima sudjelujemo, zahvaljujući kojima ćemo KLIK-ov ured dovesti na višu razinu i biti još više u službi građana. U sklopu tih projekata razvijamo i tržišne usluge, koje ćemo u bliskoj budućnosti moći ponuditi građanima.

Energetski ured kojim Zadruga upravlja služi kao jedinstvena točka za građane koji žele saznati više o izvorima obnovljive energije, klimatskim promjenama, načinima financiranja energet-

Voditeljica projekata
Martina Nemčić

INTERVJU: ENERGIJA U RUKAMA GRAĐANA

ske tranzicije, te pomaže građanima u razvoju i podnošenju prijava za projekte obnovljive energije.

Osim promidžbe i podrške projektima obnovljive energije, zadrugari razvijaju i provode modele za alternativna ulaganja građana u obnovljive izvore energije, podržavaju stvaranje energetskih zajednica, a sve s ciljem jednostavnijeg prijelaza s fosilnih goriva na obnovljive izvore energije, energetske neovisnosti i borbe protiv energetskog siromaštva. Primjerice, jedan od naših zadrugara i inicijatora KLIK-a, docent **Robert Pašić-ko**, aktivno se bavi projektima demokratizacije energije, istražujući načine kako iskoristiti nove tehnologije kao što su AI i blockchain u svrhu demokratizacije tržišta električne energije. Primjeri projekata demokratizacije su razvoj mikro-mreža, to jest malih sustava distribucije struje (*microgrids*) te P2P (*peer to peer*) sustavi dijeljenja i trgovanja električnom energijom među "prosumerima" koji proizvode struju i, prema potrebi, međusobno je mogu razmjenjivati. Tu su i istraživanja kriptovaluta temeljenih na blockchain tehnologiji (*SolarCoin*) kao modelu financiranja projekata obnovljivih izvora energije.

Zadruga je ove godine proširila svoj tim. Koje ste stručnjakinje zaposlili? Postoji li mogućnost da građani postanu zadrugari?

Tako je! Ove godine je tim u Klimatskom uredu koji vodi projekte dobio četiri nove osobe. U posljednjih godinu dana KLIK je postao dijelom dva konzorcija koji implementiraju dva velika europska projekta (LIFE i Interreg). U sklopu tih projekata KLIK-ov će se ured dijelom transformirati u *one-stop-shop* za energetsku obnovu, ali i pojačati aktivnosti i vidljivost u zajednici, te u sljedećih nekoliko godina postati edukator i akcelerator energetskih zajednica. Kako bismo mogli podržati takav širok spektar aktivnosti, zaposlili smo stručnjake s iskustvom u pokretanju energetskih zajednica i energetskih zadruga, dakle energetske te komunikacijske i administrativne stručnjake. Ambiciozni smo i vjerujemo da će se naš tim i dalje širiti. Što se tiče Zadruge, svi građani mogu postati zadrugari! Cilj nam je potaknuti što više građana koji se zanimaju za obnovljive izvore energije, ili su već djelatni u

tom području, da postanu naši zadrugari i u budućnosti sudjeluju u energetskim zajednicama.

Namjera Križevaca i KLIK-a je učiniti grad klimatski neutralnim u sljedećih pet i pol godina. Kako se to namjerava postići?

Križevci se do 2030. godine vide kao klimatski neutralan i energetski neovisan grad novih generacija, odgajanih u duhu života u skladu s prirodom, brige za okoliš i održivog gospodarenja prirodnim resursima, te obrazovanih da znanjem i vještinama stvaraju nove vrijednosti, čuvaju bogatu baštinu i vode brigu o ranjivim skupinama društva.

U praktičnom smislu to znači, među ostalim, povećanje obnovljivih izvora energije u proizvodnji energije, korištenje potencijala sunčeve energije, korištenje geotermalnog potencijala, poboljšanje energetske učinkovitosti javnih zgrada, privatnih kuća i višestambenih zgrada, povećanje toplinske zaštite, sustava grijanja i hlađenja.

U posljednjih nekoliko godina Grad je omogućio tri značajna projekta građanske energije (sunčane elektrane), a najavljeni je i velika elektrana Trstenik, koja će se također financirati ulozima građana. Ispituje se geotermalni potencijal grada i radi se na infrastrukturi koja će željeznicom još bolje povezati Križevce sa Zagrebom. Upravo se, primjerice, gradi biciklistička staza koja će prolaziti cijelim gradom i voditi do željezničkog kolodvora, koji je malo izvan grada. Na taj se način želi dodatno potaknuti i olakšati putovanje vlakom svima koji na posao putuju u Zagreb. Križevci su prvi grad u Hrvatskoj koji je omogućio nastanak stambene zadruge čiji je razvoj u tijeku, podržao je razvoj tehnološkog parka i znanstvenog, odnosno Kozmološkog centra koji se bavi istraživačkim projektima i promocijom STEM-a među mladima.

KLIK-ova suradnja s Gradom vezana je zapravo uz pomoć građanima; od promidžbe građanskih projekata obnovljivih izvora energije, promidžbe sufinciranja tih projekata za kućanstva, aktivnu promidžbu održivosti i energetskih zajednica, te pomoć građanima u prijavama za financiranje projekata obnovljive energije i energetske učinkovitosti. KLIK pruža podršku građanima Križevaca tijekom javnih poziva na

energetsku obnovu zgrada i privatnih kuća (bilo od strane Grada, Županije ili Fonda za zaštitu okoliša), nudeći savjete i pomoć na svakom koraku ugradnje solarnih panela ili izolacije kuća.

Upravo traje Javni poziv za poticanje energetske učinkovitosti u kućanstvima na području Grada. Kome je on namijenjen? Koja je uloga KLIK-a?

Javni poziv Grada Križevaca za poticanje energetske učinkovitosti u kućanstvima trajao je do 1. rujna. U sklopu Javnog natječaja koji je otvoren drugi put ove godine, Grad Križevci građana sufinancira sunčane elektrane s 50 ili 80 posto iznosa investicije, i 100 posto financira toplinsku izolaciju tavanu za kućanstva u riziku od energetskog siromaštva. Javni poziv namijenjen je svim građanima na području Grada i gradskih naselja. Kako bismo osigurali da što više građana dođe do važnih informacija o tim poticajima, u KLIK-u smo kroz ljetno organizirali Dan otvorenih vrata i tri radionice u kojima se predstavljao javni poziv. Ugostili smo predstavnike grada, lokalne projektante i izvođače, kako bi zainteresirani građani mogli iz prve ruke saznati sve o posebnostima javnog poziva. Pomogli smo građanima ispuniti svu potrebnu dokumentaciju za sudjelovanje u javnom natječaju, komunicirali s projektantima i Gradom kako bismo odgovorili na sva pitanja građana i osigurali da ispunjavaju sve uvjete Poziva te smo, konačno, pomogli građanima da pošalju same prijave. Takva pomoć posebno je važna našim starijim sugrađanima koji su u riziku od energetskog siromaštva, bore se s plaćanjem računa za struju i grijanje i nisu sigurni što sve mogu učiniti kako bi živjeli ugodnije, kako bi im zimi bilo toplije, a računi manji. Građanima na isti način pomažemo i kad su u pitanju prijave na javne pozive Županije ili pak Fonda za zaštitu okoliša, bilo da je riječ o sufinciranju sunčanih elektrana, energetski učinkovitije stolarije ili fasade.

U rujnu namjeravate otvoriti One stop shop za energetska pitanja. Kakva je KLIK-ova suradnja s građanima?

U sklopu projekta crOss renoHome, na kojem su nam partneri DOOR (Društvo za oblikovanje održivog razvoja) i GBCC

Edukacije provode u vlastitim prostorijama

FOTO: KLIK

Da, to je još jedna inicijativa vezana uz održivost i energetsku učinkovitost koja je nastala u Križevcima. Suosnivačica sam prve hrvatske digitalne agencije koja se bavi razvojem održivog softwarea, odnosno održivih, energetski učinkovitih web stranica i aplikacija. Nije riječ o ugljičnom *offsettingu*, odnosno kompenzaciji ugljika, već o ekodizajnu i razvoju koji rezultira time da web stranice koje gradimo budu barem sedamdeset posto energetski učinkovitije od uobičajenih, i da na skali energetske učinkovitosti digitalnih proizvoda postižu najbolje rezultate. Kompenzacija, odnosno neutralizacija ugljika (primjerice sadnjom drveća) trebala bi biti opcija tek kad smo učinili sve drugo da smanjimo otisak digitalnog proizvoda. Agenciju smo pokrenuli prošle godine, kad smo shvatili da želimo vidjeti veću svrhu u svemu onom što radimo i u čemu provodimo večinu svojeg dana. Radeći prije toga u agencijama i korporacijama, shvatili smo ulogu i odgovornost kompanija prema pokretanju promjena u svijetu, i čvrsto vjerujemo da se posao može koristiti za dobro.

Web stranice koje radimo napravljene su tako da budu energetski učinkovite, da za rad trebaju manje energije, a to znači i manje proizvedenog ugljičnog dioksida. Prilikom planiranja, dizajna i razvoja donosimo odluke koje rezultiraju brzim, učinkovitim i intuitivnim web stranicama i aplikacijama. Koristimo zelene servere, umjesto onih koji su pogonjeni fosilnim gorivima. Koristimo servise kompanija koje aktivno brinu o vlastitom utjecaju na okoliš, društvo i zaposlenike, i kupujemo uređaje kompanija koje uvode bolje proizvodne procese i u poslovanje aktivno uključuju brigu o okolišu i ljudima.

Ipak, kao i inače u životu, održivo ili energetski učinkovito ne znači da nema nikakvog otiska. U današnje vrijeme, kad je sve digitalizirano, to je nemoguće postići. Važno je zato da osvijestimo što možemo optimizirati, a da i dalje živimo uobičajene živote, da nađemo ravnotežu između odgovornosti prema okolišu i razvoja nas kao pojedinaca, ali i razvoja poslovanja. Creek and Pine to radi kroz razvoj održivih web stranica i aplikacija.

EMIL ČANČAR

(Green Building Council Croatia), krajem rujna KLIK-ov energetski ured počinje se transformirati u OSS (*one-stop-shop*) za energetsku obnovu. U okviru projekta osnivaju se dva OSS-a, u Križevcima i Zagrebu. Križevački će OSS biti prvi takve vrste u Hrvatskoj. U Križevcima i Zagrebu nudit ćemo pakete rješenja za potpunu energetsku obnovu (takozvani *deep renovation*) na jednom mjestu, a to uključuje energetske preglede, tehnička rješenja, savjetovanje, konzultacije o mogućnosti financiranja obnove za obiteljske kuće i višestambene zgrade, i slično. U sklopu projekta bit će izgrađena i digitalna platforma koja povezuje građane koji se zanimaju za energetsku obnovu doma, sa stručnjacima i izvođačima radova, te sadrži sve potrebne pravne, finansijske i tehničke informacije o energetskoj obnovi. Još je puno posla pred nama u Križevcima, ali suradnja s građanima je jako dobra. Zahvaljujem na tome svima koji su dosad ostavili svoj trag u KLIK-u, gradili svijest o klimatskim promjenama i energetskoj učinkovitosti i učinili građansku energiju prepoznatom u Križevcima. To nije čest slučaj ni u mnogo razvijenijim i bogatijim gradovima od Križevaca, što samo pokazuje moć i snagu aktivne, informirane i angažirane lokalne zajednice.

Vidljivi ste na energetskoj karti Europe. S kim sve surađujete, kakve projekte provodite i namjeravate provoditi?

S koliko organizacija surađujemo ili planiramo surađivati, odnosno koliko je tema energetske tranzicije i obnovljivih izvora energije relevantna u Europi i kako mjesto tu zauzima KLIK, možda najbolje opisuje popis organizacija s kojima

radimo ili planiramo projekte otkad sam preuzeila položaj voditeljice projekata. Od DOOR-a i GBCC-a na projektu crOSS renoHome, preko slovenskog Korimaka te deset drugih regionalnih partnera iz Hrvatske s kojima radimo na projektu projektu Danube Energy Communities Accelerator (DECA) – partneri iz Slovenije (GOLEA), Austrije (Alpine Pearls), Bosne i Hercegovine (REIC), Crne Gore (Agencija CT), Slovačke (TUKE – Tehničko sveučilište u Košicama), Mađarske (MTVSZ), Srbije (CORE – Centar za razvoj održive energije) i Rumunjske (ABMEE); sve do stalne suradnje sa ZEZ-om (Zelena energetska zadruga), Gradom Križevcima, Forumom energetskih zajednica, organizacijama Climate KIC-om i Energy Cities. U posljednje vrijeme planiramo istraživački projekt s nizozemskim IEECP-om (Institute for European Energy and Climate Policy) i španjolskim CARTIF-om, za koje se nadamo da će se ostvariti, ali surađujemo i s lokalnim organizacijama, poput Destinacijskom agencijom Križevci (DAK), Astronomskim centrom, Udrugom Magda, koja upravlja gradskim vrtom, i drugima. Dva projekta koja sam već spomenula, crOSS renoHome i DECA, usko su vezani uz teme energetske učinkovitosti i poticanja obnovljive energije te stvaranja energetskih zajednica. Bavit ćemo se njima još sljedeće dvije godine, a u međuvremenu ćemo ostati otvoreni i za druga potencijalna partnerstva i zanimljive istraživačke konzorcije.

Svlasnica ste firme Creek & Pine, koja se bavi ugljičnim offsettingom web stranica. Možete li nam podrobnije reći kako se to radi?

GODIŠNJI IZBOR PORTALA I MAGAZINA FINANCIJE.HR

INA PRVA PO PRIHODIMA I DOBITI, NAJVEĆI POSLODAVAC KONZUM

DA BI SE PODUZEĆE MOGLO SMATRATI VELIKIM, SREDNJIM ILI MALIM, MORA — PREMA ZAKONU O RAČUNOVODSTVU KOJI JE POSLJEDNJI PUT IZMIJENJEN U SRPNJU OVE GODINE — ISPUNITI MINIMALNO DVA OD TRIJU KRITERIJA: BROJ ZAPOSLENIKA, NETO PRIHODI, ILI UKUPNA BILANCA. KRITERIJEM BROJA ZAPOSLENIKA OBUVACAĆENI SU ZAPOSLENICI S PUNIM RADnim VREMENOM, S POLA RADNOG VREMENA, PRIVREMENO ZAPOSLENI I SEZONSKI ZAPOSLENICI. GODIŠNJI PROMET UTVRĐUJE SE IZRAČUNOM PRIHODA PODUZEĆA U PREDMETNOJ GODINI OSTVARENOGA PRODAJOM PROIZVODA I PRUŽANJEM USLUGA U OKVIRU UOBIČAJENIH DJELATNOSTI PODUZEĆA, NAKON ODBITKA RABATA. PROMET NE SMIJE UKLJUČIVATI POREZ NA DODANU VRIJEDNOST (PDV) ILI OSTALE NEIZRAVNE POREZE. UKUPNA GODIŠNJA BILANCA ODNOŠI SE NA VRIJEDNOST GLAVNE IMOVINE TRGOVAČKOG DRUŠTVA. VELIKI PODUZETNICI IMAJU VIŠE OD 250 ZAPOSLENIH, UKUPNU AKTIVU VEĆU OD 25.000.000,00 EURA, ILI NETO PRIHOD IZNAD 50.000.000,00 EURA.

Naš portal rangirao je najuspješnije poduzetnike u kategoriji velikih, srednjih i malih poduzetnika. Pri samom rangiranju 99 najuspješnijih malih poduzeća u Hrvatskoj obuhvaćeni su ključni parametri poslovanja, izračunati na osnovu informacija iz godišnjih finansijskih izvješća kompanija kojima raspolaže analitički partner CompanyWall. Ti parametri su ukupni prihodi, neto dobit, dodana vrijednost po zaposlenom, indeks rasta prihoda u 2023. godini u odnosu na 2022 godinu, EBITDA u 2023. u odnosu na 2022. godinu, kao i spomenuti kriterij zaduženosti.

Nabrojani parametri su potom uvršteni u jedinstvenu matematičku formulu, gdje je svakom od njih dodijeljena različita pondera vrednost po važnosti. Primjera radi, kriterij dodane vrijednosti po zaposlenom imao je najjači ponder, pa potom dobit i rast dobiti, a zatim prihodi i rast prihoda. Cilj ovakvog načina izračunavanja je da se pronađe set parametara za dobivanje objektivne i sveobuhvatne slike poslovanja poduzeća u Hrvatskoj.

U prošloj godini u Hrvatskoj su u kategoriji velikih poduzeća najbolje poslovala ona koja se bave proizvodnjom ili prodajom energenata. Prema izboru našeg portala, najuspješnija velika tvrtka je Ina, s 3.870.254.742 eura prihoda uz dobit od 224.014.077 eura te 2961 zaposlenih, što daje 75.655 eura dodane vrijednosti po zaposlenom.

Na drugom mjestu je Prvo plinarsko društvo, s 3.501.536.281 eura prihoda, dok

je Konzum plus na trećem mjestu s gotovo upola manjim prihodima od 1.877.547.048 eura u 2023. godini. Konzum je i najveći poslodavac među promatranim tvrtkama s više od 10.000 zaposlenih, dok sljedeća dva trgovacka lanca po broju zaposlenih, a to su Plodine i Tommy, imaju manje od 5.000 zaposlenika.

Među najuspješnjim velikim poduzećima u izboru portala Financije.hr, Ina je imala i najveću neto dobit od 224.014.077 eura, dok je na drugom mjestu Tankerska plovidba s 153.132.991 eura dobiti u 2023. godini. Mnogi brodari su se žalili na probleme s poslovanjem zbog blokade Crvenog mora, ali čini se da je Tankerska plovidba pronašla recept za uspješno poslovanje u zahtjevnoj kategoriji Distribucija plinovitih goriva distribucijskom mrežom.

U Hrvatskoj je u 2023. poslovalo 156.145 poduzetnika, prema podacima Fine, a promatrano po veličini poduzetnika, najviše je mikro poduzetnika, njih 137.950 (udio 88,3 posto), malih je 15.748 (udio 10,1 posto), srednjih 1.989 (udio 1,3 posto), a velikih 458 (udio 0,3 posto). Sve četiri skupine poduzetnika ostvarile su neto dobit u 2023. godini, koja je kod mikro poduzetnika iznosila 1,3 milijarde eura, kod malih poduzetnika 2,4 milijarde eura, kod srednje velikih poduzetnika 2,1 milijardu eura, a kod velikih poduzetnika tri milijarde eura.

Prema podacima bonitetne kuće CompanyWall, Ina je ostvarila godišnji indeks rasta prihoda od 0,83. To znači da su im prihodi pali s 4.653.332.215 eura 2022. godine.

Najveći rast prihoda na godišnjoj razini od 4,6 puta ostvario je D Trading, hrvatska podružnica ukrajinskog diva DTEK-a, koji je 2023. godine ostvario 197.350.343 prihoda, a godinu dana ranije 42.321.295.

Zanimljivo je napomenuti i da su praktički svi veliki trgovacki lanci ostvarili rast prihoda na godišnjoj razini, a vjerojatno zahvaljujući inflaciji koja je na godišnjoj razini u 2023. iznosila 8,4 posto, prema podacima Državnog zavoda za statistiku. Lidl i Kaufland, kao dio Schwarz grupacije, ostvarili su rast prihoda od 11 i 14 posto na godišnjoj razini. Konzum Plus je, prema svemu sudeći, uspješno isplivao iz transformacije Agrokora u Fortenovu i ostvario godišnji rast prihoda od 18 posto.

Končar, kao ogledni primjer rasta hrvatske industrijske proizvodnje je za 31 posto povećao prihode u 2023. godini, i za očekivati je da će to još rasti, posebno nakon potpisivanja ugovora za izgradnju novih tramvaja za Grad Zagreb i novih vlakova za Hrvatske željeznice.

U našem odabiru 99 najuspješnijih u kategoriji srednjih poduzeća prema pozitivnim finansijskim pokazateljima u pretходne dvije godine poslovanja su tvrtke koje su, prema podacima iz bonitetne kuće CompanyWall, ostvarile ukupne prihode od 5.833.359.500 eura.

Ove godine je na vrhu ljestvice GA Croatia, generalni zastupnik za Renault, Daciju i Nissan, kojemu na čelu stoji Petar Nevistić kao predsjednik Uprave. Prema podacima bonitetne kuće CompanyWall, u prošloj su godini ostvarili ukupno 269.658.660 eura

IME PODUZEĆA	INDEKS		NETO DOBIT	DODANA VRIJEDNOST PO ZAPOSENOM
	UKUPNI PRIHODI	GODIŠnjeg RASTA PRIHODA		
Male tvrtke				
1 SAIVA d. o. o.	69.489.256	0,76	1.464.701	97.647
2 GRAĐA - PRODAJNI CENTRI d.o.o.	38.052.896	17,57	1.873.499	9.510
3 GRUPACIJA FLAVIA, d.o.o.	37.843.655	1,04	682.912	97.559
4 VJETROELEKTRANA PONIKVE d.o.o.	12.205.171	1,72	4.907.201	4.907.201
5 ETRADEX GORIVO d.o.o.	31.578.328	6,30	357.809	10.223
6 SIIKA CROATIA, d.o.o.	27.355.237	1,24	2.414.226	48.285
7 ETF Airways d.o.o.	30.417.526	0,76	163.527	2.638
8 ZOOM 2016 d.o.o.	30.093.758	1,78	172.780	57.593
9 Google Hrvatska d.o.o.	26.058.679	7,32	1.775.362	9.344
10 Contorte GRUPA d.o.o.	26.841.525	2,80	1.025.922	64.120
Srednje tvrtke				
1 GA CROATIA d.o.o.	269.658.660	1,75	3.074.365	62.742
2 HAVI Logistics d.o.o.	104.890.994	1,25	307.114	5.484
3 LOGISTA d. o. o.	89.495.147	1,19	1.471.702	8.813
4 TOYOTA CROATIA d.o.o.	85.919.559	1,38	1.670.880	111.392
5 HENKEL CROATIA d.o.o.	84.920.001	1,11	3.937.596	36.125
6 MDK GRAĐEVINAR d.o.o.	83.214.810	2,59	8.848.935	53.957
7 DECATHLON ZAGREB d.o.o.	73.864.299	1,17	5.209.167	20.671
8 Nestlé Adriatic d.o.o.	70.710.247	1,17	1.641.492	14.274
9 FlixBus CEE South d.o.o.	69.629.545	1,49	2.541.898	74.762
10 PROCTER & GAMBLE d.o.o.	68.655.478	1,05	4.220.294	84.406
Velike tvrtke				
1 INA, d.d.	3.870.254.742	0,83	224.014.077	75.655
2 PRVO PLINARSKO DRUŠTVO d.o.o.	3.501.536.281	0,80	30.395.415	741.352
3 KONZUM plus d.o.o.	1.877.547.048	1,18	18.416.651	1.702
4 HEP-Proizvodnja d.o.o.	1.716.938.122	1,14	10.388.744	5.355
5 LIDL HRVATSKA d.o.o. k.d.	1.192.549.937	1,11	56.644.989	16.338
6 MET Croatia Energy Trade d.o.o.	1.239.301.197	0,97	14.761.496	922.594
7 HT d.d.	883.269.559	1,06	125.161.198	32.569
8 PLODINE d. d.	889.978.356	1,13	52.238.116	10.995
9 PLIVA HRVATSKA d.o.o.	730.116.280	1,11	79.577.113	26.455
10 KAUFLAND HRVATSKA k.d.	738.329.906	1,14	12.173.682	3.919

Izvor: companywall.hr

prihoda, uz dobit nešto veću od tri milijuna eura. Uzveši u obzir da su u prošloj godini imali prosječno 49 zaposlenih, to daje dodanu vrijednost po zaposleniku od 62.742 eura. GA Croatia također je imao veliki indeks rasta na godišnjoj razini, pa su se prihodi povećali za 75 posto.

Najveći indeks rasta poslovanja od 2,59 među srednjim poduzećima ostvario je MDK Građevinar sa sjedištem u Dubrovčanu, nedaleko od Zagreba. Njihovi prihodi su se više nego udvostručili u odnosu na prethodnu godinu. Određenije, u 2023. godini imali su 83.214.810,11 eura prihoda, a godinu dana ranije su imali 32.162.408,65

euru prihoda.

Na drugom mjestu po uspješnosti poslovanja u odabiru našeg portala našla se hrvatska podružnica njemačkog diva avioindustrije Lufthanse. S prihodima od 45.495.723,67 eura u prošloj godini, te uz tek šestero zaposlenih, imali su i najveću dodanu vrijednost po zaposlenom od balsoslovnih 7.241.972 eura.

U tradicionalnom odabiru 99 najuspješnijih malih tvrtki u Hrvatskoj u 2023. po izboru našeg portala, na vrh je zasjela SAIVA iz Zagreba, tvrtka koja se bavi investicijskim zlatom. U izbor našeg portala ulazile su samo tvrtke koje su najmanje dvije go-

dine ispunjavale kriterije za svrstavanje u mala poduzeća i obje godine su pozitivno poslovale. Dodatno, ukoliko neka tvrtka ima neto dug (razliku između kratkoročnih obaveza i tekuće imovine) koji prelazi peterostruku vrijednost EBITDA, ne može biti rangirana kao uspješna, jer to znači da je prezadužena i da je velika vjerojatnost da će upasti u blokadu i imati probleme s likvidnošću.

Prema podacima bonitetne kuće CompanyWall, SAIVA je u 2023. godini ostvarila ukupno 69.489.255,93 eura prihoda uz dobit od 1.464.701 eura. Relativno nedavno su prošli proces rebrandiranja iz ranijeg naziva BankaZlata.com u Centar Zlata kako bi, prema riječima osnivača Saše Ivanovića, dali do znanja potrošačima da imaju i fizičke poslovnice te kako bi izbjegli potencijalnu konfuziju oko korištenja izraza "banka".

Pri samom vrhu su i dvije tvrtke povezane s prodajom građevinskog materijala. Građa prodajni centri d.o.o. ostvarili su 38.052.896,30 eura prihoda u prošloj godini, uz dobit od 1.873.499,33 eura, i time su završili na drugom mjestu naše rang liste.

Na trećem mjestu je Grupacija Flavia iz Splita. Oni za sebe kažu kako su osnovani 2005. godine, kao zajednička nabava sedam tvrtki (skladišta građevinskog materijala) na prostoru Dalmacije. "Trenutno je trideset tvrtki u članstvu Grupacije Flavia, tako da je danas Grupacija Flavia jedan od vodećih veletrgovaca građevinskim materijalom na području Republike Hrvatske, s više od 45 prodajnih mjesta. Želimo da nas se prepoznaje po profesionalizmu, ambicioznosti, pouzdanosti, otvorenosti za inovacije, želimo biti tim koji stalno traži produktivne i učinkovite metode rada te brzim rješenjima ispuniti potrebe partnera", stoji u opisu tvrtke koja je u 2023. godini ostvarila 37.843.654,58 eura prihoda, prema podacima bonitetne kuće CompanyWall.

U Hrvatskoj je u 2023. poslovalo 156.145 poduzetnika, prema podacima Fine, a promatrano po veličini poduzetnika, najviše je mikro poduzetnika, njih 137.950 (udio 88,3 posto), malih je 15.748 (udio 10,1 posto), srednjih 1.989 (udio 1,3 posto), a velikih 458 (udio 0,3 posto). Sve četiri skupine poduzetnika ostvarile su neto dobit u 2023. godini koja je kod mikro poduzetnika iznosiла 1,3 milijarde eura, kod malih poduzetnika 2,4 milijarde eura, kod srednje velikih poduzetnika 2,1 milijardu eura, a kod velikih poduzetnika tri milijarde eura.

JURIĆ SISTEMI

Brezovička cesta 108 B
10257 Brezovica

091 52 12 199
zeljkojurhw@gmail.com

Prodaja i montaža
staklenih stijena

**KIVA
HVAR
BAR**

Obala fabrika 26
21450 Hvar

@ kivabarhvar
f Kiva Bar Hvar

PANELNE OGRADE

Put Draga li 1, 23232 Zaton

091 604 9538

ivanjuresko@leona-con.hr

LEONA-CON

ZAŠTO INVESTIRATI NA BURZI?

Ana Vuković

mentorica za osobne financije, FINSPERITAS

Sdolaskom rujna i povratkom u svakodnevnu kolotečinu, svake se godine suočavam s izazovom vraćanja u "puni pogon" nakon ljetnog odmora. Ove godine je sve slično, no dodatni je izazov što sada kroz sve to prolazim i kao posuzetnica.

Kraj ljeta za mnoge u Hrvatskoj znači završetak turističke sezone, što često donosi i dodatni prihod od iznajmljivanja apartmana, vođenja malih turističkih poduzeća ili sezonskih poslova. Postavlja se pitanje: Što učiniti s tim novcem?

Jedan od prvih odgovora koji se nameće je ulaganje u poslovanje, kao priprema za nadolazeću sezonu, te ulaganje u nekretnine – nešto što nam je poznato i opipljivo. No, što kad bismo razmotrili druge mogućnosti, poput ulaganja na tržištu kapitala, odnosno burzi?

Moje susretanje s tržištem kapitala praktički sve do osamostaljenja bilo je kroz priče o tome kako su se "neki obogatili na dionicama", ili "izgubili sve na burzi". Nažalost, burza je uvijek imala i negativan prizvuk, i sada shvaćam da je to bila posljedica neznanja i nedostupnosti informacija široj javnosti.

Danas je sve drugčije. Informacije o tržištu kapitala sada su dostupne svima, a ulaganje na burzi više nije privilegija "iznimnih" ljudi. Posljednjih godina uočavam pozitivne pomake u povećanju finansijske pismenosti kroz rad različitih agencija, investicijskih kuća i istaknutih pojedinaca u društvu, što uključuje i napore Zagrebačke burze kroz njihov edukativni program, Akademiju Zagrebačke burze. Da su takve edukacije bile dostupne kad sam se prvi put zaposlila i počela ulagati, vrijednost moje imovine danas bi bila znatno veća.

Sve te promjene podsjećaju me koliko su različiti razlozi zbog kojih ljudi odlučuju ulagati na burzi. Moja "priča" započela je s upravljanjem svojom mirovinom kako bih iz obveznih

izdvajanja iz plaće i vlastitih dodatnih mogućnosti izvukla maksimum. Zatim sam nastavila ulagati dio svoje imovine sa svrhom dostizanja finansijske sigurnosti na dugi rok, za razliku od vremena kad je taj novac stajao na štednom računu gdje kamate nisu bile dovoljne da nadjačaju inflaciju.

Kako su se moja primanja povećala i stabilizirala, ulaganje na burzi omogućilo mi je pokretanje novih projekata, poput otvaranja vlastitog obrta. Dugoročno, težim takozvanom ranom umirovljenju, odnosno stanju u kojem mogu do kraja života raditi ono što želim, kad želim, koliko želim i s kime želim – bez finansijskog opterećenja.

Burza mi pruža diverzifikaciju ulaganja i izvora prihoda, što znači da nisam ovisna samo o poslu koji radim, obrtu koji sam pokrenula, stanju na mirovinskom računu i nekretnini koju posjedujem.

Ako bi moj prihod u potpunosti ovisio o mojoj obrtu, razmišljala bih o burzi kao o mogućnosti privlačenja dodatnog kapitala, diverzifikaciji prihoda, smanjenju ovisnosti o vlastitom poslovanju te kao o zaštitnom mehanizmu u neizvjesnim vremenima za moj obrt.

Naravno, ključno je obrazovati se, prilagođavati se novim okolnostima, suzdržavati se od donošenja loših odluka, jednako kao i u poslovanju, te razumjeti da će način ulaganja i ciljevi ovisiti o pojedincu.

Ulaganje na burzi me uči gledati izvan vlastitog dvorišta, razumjeti funkcioniranje svjetske ekonomije, međunarodnih odnosa i tržišnih ciklusa. Iako to nisam matematički izrazila, osjećam da mi to daje snagu za donošenje dobrih odluka i povećava moju finansijsku otpornost.

Osobno imam dovoljno razloga zašto investirati na tržištu kapitala, te kroz svoj obrt, zajedno s edukacijama o postavljanju dobrih finansijskih temelja, nastojim pojedincu educirati o tome.

Mr.ph.
Ana Ćurković

Pokornoga 7 10000 Zagreb
098/357-933
ljekarna.curkovic@gmail.com

N **NIVOGRADNJA**
NOVI STAN ZA NOVI POČETAK

Medvedgradska 19
10000 Zagreb

www.nivogradnja.hr
nivogradnja@nivogradnja.hr

01 46 66 335
01 46 66 338
01 46 66 765
01 46 67 074

**OPĆINA
NOVA RAČA**

Trg Stjepana Radića 56 43272 Nova Rača
043 886 036 043 886 101
juo@nova-raca.hr
www.nova-raca.hr

ZNAMO LI KAKO PREVARITI KLIMATSKE PROMJENE?

Marija Hanzec,
Obnovljivi izvori
energije Hrvatska

Svijet upravo izlazi iz najtoplijeg ljeta na sjevernoj hemisferi, otkako se vode službena mjerena, objavila je početkom rujna služba Europske unije za praćenje klimatskih promjena. Globalno zatopljenje se nastavlja intenzivirati, a njegovi učinci postaju sve očitiji iz godine u godinu. Ako itko i dalje misli da je normalno što su ljetni mjeseci iznimno vrući, dovoljno je prisjetiti se kada smo nekada brali grožđe. Prije samo desetak godina berba je bila kasnije u rujnu, a danas su, zbog ekstremnih vrućina, vinogradari primorani ubirati plodove ranije nego ikad. Klimatske promjene su tu, više nisu neka apstraktna budućnost, a njihove posljedice osjećamo na svakom koraku.

Prema projekcijama klimatskih modela za Hrvatsku, postoji barem jedna dobra vijest. Iako se očekuje porast temperatura, prognoze kazuju da će oborine biti prisutne i u budućnosti, što znači da Hrvatska neće postati sušni kraj. Ta "dobra" vijest ima svoju složenost. Oborine će biti nejednako raspoređene, s izraženim regionalnim razlikama. Nažalost, to će značiti da će neki dijelovi zemlje, osobito južni, i dalje biti izloženi sušama, dok će sjeverni dijelovi Hrvatske dobiti većinu oborina. Takva dinamika već sada utječe na poljoprivredu, a u budućnosti će izazvati još veće promjene.

Kako bismo smanjili učinak klimatskih promjena, ubrzani razvoj obnovljivih izvora energije je, svima je valjda sada jasno, jedino rješenje. Samo zelena tranzicija može značajno smanjiti emisije stakleničkih plinova i ublažiti globalno zagrijavanje. Nažalost prilog "ubrzano" teško se primjenjuje u kontekstu hrvatskog birokratskog sustava. Odluke se donose sporo, često nakon isteka zakonskih obveza, a projekti obnovljivih izvora energije godinama čekaju na ostvarenje, često završavajući u zastoju ili odu-

stajanju. To je "luksuz" koji si više ne možemo priuštiti.

Upravo u ovom vremenu kad se suočavamo s mnogim izazovima, korisno je razmišljati izvan okvira i postaviti stvari vizionarski. Ne trebamo uvjek čekati da nam rješenja budu poslužena, ili da nas svi preteknu, pa da tek onda "otkrivamo toplu vodu". To je smjer u kojem idu agrosunčane elektrane, odnosno agrosolari ili akvasolari. Takva tehnologija pruža višestruke koristi – više kvačica i pluseva od bilo koje druge mogućnosti kad je riječ o rješavanju izazova koji su pred nama. Instalacija solarnih panela ne samo da smanjuje potrebu za fosilnim gorivima, već štiti kulture od vremenskih ekstrema, osigurava stabilne prihode poljoprivrednicima i obnavlja bioraznolikost. Primjer tog zadnjeg su akvasolari – plutajuće solарne elektrane koje mogu biti velika pomoć u očuvanju dragocjene slatke vode, jer smanjuju njezino isparavanje. Ne smijemo zaboraviti niti da je prostor ograničeni resurs i da ga moramo koristiti na održiv način. Sinergija između proizvodnje hrane i energije savršeno pokazuje kako učinkovito iskoristiti prostor.

Agrosolari nisu samo vizija budućnosti; oni su sadašnjost koja već uspješno funkcioniра u nekim dijelovima Europe. Njemačka, Francuska i Italija pioniri su u implementaciji takvih sustava, a njihovi primjeri dobre prakse dokazuju da je takav pristup održiv i gospodarski isplativ. Kako pretočiti europsku viziju u hrvatsku stvarnost, saznajte u studenom u Splitu, na 2. konferenciji o primjeni agrosolara u vinogradarstvu i voćarstvu, koju OIEH organizira u suradnji s Institutom za jadranske kulture i melioraciju krša. Takav koncept je budućnost u kojoj energija i poljoprivreda ne samo da koegzistiraju, već se i međusobno podržavaju, a pritom uspješno "varaju" klimatske promjene.

POLITOP d.o.o.
PVC prozori i vrata

Vladimira Preloga 13, Zagreb
+385 1 209 5550
info@politop.hr
www.politop.hr

PVC i ALU stolarija
Rolete i komarnici
Klupice
Protuprovalna vrata

PUSTAJ-PROM

KNJIGOVODSTVENI SERVIS

Repišće 36/1
10450 Jastrebarsko
091 504 04 77
ivankapustaj@gmail.com

TAX THIS MONTH SALARY SAVINGS

TURSKA ŽELI U BRICS. JE LI OVO KRAJ NJIHOVOG EUROPSKOG PUTA?

Karlo Jurak

doktorand suvremene povijesti i konzultant za strateško planiranje za jedinice lokalne samouprave

Iz samih vrhova tamošnjih vlasti potvrđeno je da Turska želi postati članicom BRICS-a, saveza koji se zadnjih godina sve češće spominje kao značajna geopolitička tema, posebice nakon jasne polarizacije svijeta po pitanju rata u Ukrajini.

Važnost BRICS-a kao međunarodnog saveza porasla je upravo na svjetskim procjepima stvorenima kao posljedica ruske "objave" rata takozvanom zapadnom svijetu. Savez BRICS osnovali su 2006. godine Brazil, Rusija, Indija i Kina, da bi se 2010. godine pridružila i Južnoafrička Republika (kratica uključuje prva slova svih pet zemalja). Cilj i zamisao tog ekonomsko-političkog saveza bio je (i ostao, s pojačanjem) u ojačavanju položaja "globalnog Juga" u odnosu na zemlje razvijenog "Sjevera", uglavnom utjelovljenog u "zapadnim" institucijama i savezima poput NATO-a, Europske unije i slično. Valja primjetiti kako BRICS u svojoj nakani nije išao prema stvaranju "kulturnoškog" jaza između Zapada i Istoka (narativa koji je prisutniji od podjele Sjevera nasuprot Juga), nego upravo gospodarskog, između Sjevera (bogatijeg) i Juga (siromašnijeg). Potpunim otuđenjem Rusije od "zapadnog svijeta" BRICS je osim te značajke poprimio i dublju geopolitičku, ali i posljedično kulturnošku.

Pozicija Turske i njezino približavanje BRICS-u tim je značajnija ako znamo ne samo njezin odnos prema ruskoj agresiji na Ukrajinu, nego i dugogodišnje udaljivanje od EU-integracija, dok je istodobno članica NATO-a. Turska se u tom smislu s punim pravom može smatrati zemljom koja vodi vanjsku/međunarodnu politiku tako što sjedi ne na samo dvije stolice, nego na svim mogućim postavljenim stolicama, a da joj istodobno značajnije ne prijeti pad u rupu koja se lako može stvoriti samo malim pomakom tih stolica. Može se reći da je to fascinantna položaj, a moći i tehnologija vladanja suvremenog sultana Erdogana proizlazi u dobroj mjeri i iz toga. Kao i kod još nekih (polu)autoritarnih lidera, sve to ima itekakvu svrhu i za unutarnju i vanjsku politiku.

Geografski gledano, sâm položaj Turske jest tu negdje na (zamišljenoj) razmeđi Sjevera, Juga, Zapada i Istoka. Nigdje, a svugdje.

Treba pritom uzeti u obzir da su osim Turske i još mnoge druge zemlje na čekanju za članstvo u BRICS – primjerice Saudijska Arabija i Azerbajdžan. Azerbajdžan je tu posebno značajan jer ima odnos spram Rusije određen zajedničkom prošlošću (što Rusija i dalje smatra svojom "sferom") i zbog nedavnog rata s Armenijom. Tu su još i druge zemlje poput Vijetnama, Egipta i Ujedinjenih Arapskih Emirata, međusobno dosta različite, a sa zajedničkom značajkom da bi se mogle svrstati u taj zamišljeni "globalni Jug" (čiji su odnosi s Rusijom i/ili SAD-om topliji ili hladniji, ovisi od slučaja do slučaja); ili "zemlje u razvoju" – u konačnici, mogli bismo ih nazvati i "novim Nesvrstanima", sa svim konotacijama, pozitivnim i negativnim, koje se mogu uz njih vezati. Za sve je te zemlje to sinonim za "neovisnu vanjsku politiku". Zbog Rusije i Kine kao najvažnijih sastavnica tog saveza mala je ironija to uopće staviti u istu rečenicu.

Turska jača svoju "neovisnu" ulogu u međunarodnim odnosima, koja bi se mogla sažeti "nigdje, a svugdje". Turskim vlastima to apsolutno koristi, a sâm preveliki značaj za "globalni Jug" i nema – teško toliko različitih zemalja može biti savez poput NATO-a ili Europske unije, pa čak i poput nekadašnjih Nesvrstanih. Kako je Turska na toj ranije spomenutoj "četveromeđi", može se zaključiti da Erdogan želi razviti takvu ulogu da se svugdje za nešto treba pitati Tursku, a samoj Turskoj će to koristiti kao prometnom čvorištu između "ruskog svijeta" i Zapada (naročito po pitanju plina).

Sve u svemu, Turska ulazi u BRICS s figom u džepu, kao što je svojedobno bio slučaj i s Europskom unijom. Žele izgraditi takve odnose da se ništa ne može učiniti, a da ih se ne pita, koristeći pritom poziciju "četveromeđe" kroz koju prolazi silan promet. Samim time što BRICS ne prima nikog, već samo "razmatra", daje veliku mogućnost Turskoj da održava svoj status quo.

PРЕУЗЕЛА ПОСАО НАКОН СМРТИ СУПРУГА

JEDINI OBRT ZA ПОПРАВАК НАЛИВПЕРА У ЕУРОПИ: “ОВИМ ПОСЛОМ СЕ БАВИМО ВЕЋ 83 ГОДИНЕ”

DANAS SE СВЕ МАНЈЕ ПИŠE РУКОМ, PA JE ПОТРЕБНО ВРАТИТИ ПИСМЕНОСТ

Posljednja radionica za popravak nalivpera u Europi nalazi se u Zagrebu, na Trgu bana Josipa Jelačića 15. Nekada je bilo dvadeset i sedam obrtnika koji su se bavili tom djelatnošću, ali do danas se održala samo Peroklinika, u kojoj je svoje nalivpero popravljao i prvi predsjednik Hrvatske Franjo Tuđman. Sve koji u nju uđu dočekat će vesela gospođa Vlasta Keranović, koja će pregledati njihova nalivpera i dati im “dijagnozu”.

Obrt su otvorili roditelji njezinog muža, 1941. godine u Kušlanovoj ulici, a 1946. su kupili novi prostor od dvanaest četvornih metara na Trgu bana Jelačića i preselili posao.

“U to vrijeme je nalivpero bilo skupo, pogotovo nakon rata, a bilo je kvarova, pa se trebalo otvoriti što više takvih radionica. Danas sam samo ja u Europi. Moj obrt je zaštićen kao nematerijalna kulturna baština”, ispričala je za Financije.hr gospođa Keranović.

Njezin muž Boško preuzeo je obrt 1980. godine kad je umro njegov otac. On je bio inženjer strojarstva, čak i direktor jedne tvrtke, ali sve je to napustio i nastavio raditi obiteljski posao. Tijekom godina uveo je mnoge inovacije i pobrinuo se da Peroklinika bude što prepoznatljivija.

Nažalost, preminuo je 2014. godine, a gospođa Keranović nije mogla dopustiti da se vrata Peroklinike zauvijek zatvore, pa je “zamrznula” mirovinu i došla raditi. Prije mirovine radila je u računovodstvu kao ovlašteni računovođa, pa i danas to radi kao dopunu svojem poslu, jer kaže da je nemoguće živjeti samo od popravaka nalivpera.

Objasnila nam je da je mužu pomagala oko posla tako što mu je pripremala tekstove za izložbe, pravila biltene i fotografirala. Iako nije s njim popravljala nalivpera, rekla nam je da je naknadno završila razne tečajeve kako bi naučila što treba raditi i kako bi bila podrška

mužu. Zbog svega toga je sada stručnjak za pisači pribor.

“Nastavila sam raditi nakon muževe smrti zbog emocija i njegovanja tradicije. Nisam htjela to zapustiti preko noći. Moja djeca nisu podržavala tu odluku, jer je u današnje vrijeme nemoguće živjeti od ovog posla. Sve što je trebalo popraviti, popravilo se kroz godine. Ovim poslom se bavimo već 83 godine. Dakle, bilo je riskantno nastaviti raditi, pogotovo u mojim godinama”, rekla je.

“Danas se sve manje piše rukom, jer postoje mobiteli i kompjutori. Želim pokušati vratiti pismenost, posebice među učenike. Uvijek promičem povratak pisanju rukom. Potičem mlade ljude da potraže nalivpera svojih djedova, baka, mama i tata. Savjetujem im da ih donešu k meni te da ih ja popravim, jer još uvijek imam potrebne dijelove. Nakon toga ta nalivpera mogu nekome darovati ili ostaviti svojim naslijednicima. Bilo je onih koji su to poslušali, ali čini mi se da smo dosad već sve popravili”, dodala je “doktorica” za nalivpera.

Kaže da za nju znaju širom svijeta i da joj ne dolaze samo “mušterije” iz Hrvatske, nego i iz susjednih zemalja te inozemstva, čak i iz Australije.

Današnja nalivpera su uglavnom za jednokratnu uporabu i za njih više nema dijelova, ili se pokvareni dijelovi jednostavno ne mogu promijeniti, pa ih je nemoguće popraviti u Peroklinici. Nekada se mogao izvaditi pokvaren dijel i staviti novi, a tvornice su obrtnike snabdijevale rezervnim dijelovima. Danas toga viša nema. U Peroklinici se uglavnom popravljaju nalivpera iz poznatih tvornica kao što su Pelikan, Montblanc, Parker, Faber-Castell i Lamy.

“U Hrvatskoj su se najviše koristila Pelikanova nalivpera. Ta tvrtka je proizvodila jedno nalivpero s izumom našeg Slavoljuba Penkale. On ga nije htio proizvoditi pa je patent prodao Pelikanu. Takva nalivpera se mogu popraviti bez

ikakvih problema. Međutim, problem je kad ljudi putujući svijetom kupe nalivpera nekih tvrtki za koje nisam niti čula. Njih je nemoguće popraviti”, istaknula je gospođa Keranović.

Opisala nam je postupak popravka jednog nalivpera i otkrila koliko je vremena potrebno kako bi stari pisači pribor dobio novi sjaj.

“Sve ovisi o tome kakav je kvar. Kod nalivpera koje je dugo stajalo u ladici osušila se tinta i ne smijete ga niti pokušati otvoriti, jer će puknuti. Najprije moram rastopiti tintu. Imam poseban stroj koji to radi. Zatim ga moram otvoriti, pronaći dio koji trebam zamijeniti, podmazati ga, sastaviti i isprobati. Otprilike mi trebaju dva do tri dana, ali sve ovisi o tome koliko inače imam posla. Ja uvijek ljudima javim kad je njihovo nalivpero gotovo”, rekla je za Financije.hr.

Dodata je da su cijene njezinih usluga različite jer na njih utječu razni čimbenici, ali servis jednog nalivpera stoji oko trideset eura. To znači da ga potpuno rastavi, očisti od stare tinte, podmaže i napuni. Obično se za skupocjena nalivpera cijena računa kao deset ili petnaest posto njihove prvobitne vrijednosti, ali ona tako ne radi, jer smatra da bi to bilo previše za njezine “mušterije”.

Iako uživa u poslu, kaže da ima i problema. Jedan od većih problema je nedostatak dijelova. Naime, nekih dijelova ima samo dva ili tri komada, jer ih tvornice više ne proizvode. Uz to, ona na sebe preuzima i rizik, jer mora nadoknadići sve što se kod nje dodatno pokvari.

Kroz njezin obrt prošla su mnoga nalivpera, ali jednog se posebno sjeća. Ispričala nam je kako je njezin muž popravljao nalivpero predsjedniku Franji Tuđmanu, i kako je bio u dobrim odnosima s njim.

“On je imao srebrno nalivpero i muž ga je osobno odnio predsjedniku. Savjetovao mu je da ga koristi kad potpisuje službene dokumente, jer je to statusni

FOTO: VLADANA KOVACHEVIC

Vlasta Keranović vlasnica je jedinog obrta za popravak nalivpera.

simbol. I danas se u svijetu jako cijeni čime pišete. Ja nisam bila u prilici da tako nekome popravim jer sada nemam kome. Naši političari više ne pišu nalivperima”, rekla je gospođa Keranović.

Otkrila nam je da joj je najskuplje nalivpero na kojem je radila donio jedan naš gospodin koji je arhitekt i živi u Danskoj.

“On ima nekoliko nalivpera Montblanc. Najskuplje je bilo oko 1.000 do 2.000 eura. Kad god dođe u Hrvatsku, donese ih meni, jer ih inače nema gdje servisirati. U Europi se pokvarena nalivpera obično šalju na popravak u tvornice, a ja ih popravljam sama”, naglasila je.

Osim što popravlja nalivpera, u Pero-klinici prodaje i svoja penkala koja turisti mogu kupiti kao suvenire.

“Slavoljub Penkala je izumio prvu mehaničku olovku, i mi je danas zovemo tehnička olovka. To je olovka s grafitnom minom, a kemijska je izumljena kasnije. Ljudi često dođu k meni i traže penkalu, i ja im ponudim svoj suvenir, a oni kažu da žele kemijsku olovku. Međutim, to nije penkala, iako mi za sve kažemo penkala, ali ne razumijemo da je

Penkala osoba koja je imala 87 različitih izuma”, objasnila je.

Ispričala nam je da ih je njezin muž odlučio proizvoditi kad se Hrvatska osamostalila, jer je smatrao da su nam potrebni suveniri koji predstavljaju hrvatsku državu. Zbog toga se dogovorio s obrtnicima Grada Zagreba kako bi mogli proizvodili repliku prve tehničke olovke, a napravljena je i posebna kutijica za nju. Vlasta Keranović kaže da ih je predsjednik Tuđman darovao državnicima svijeta.

“Kad smo tu tehničku olovku počeli proizvoditi, imali smo predstavljanje na dan kad je Hrvatska primljena u članstvo Ujedinjenih naroda, 1992. godine. Vlada je prekinula zasjedanje i svi su došli na predstavljanje te dobili po primjerak. Tehničke olovke prodajem po cijeni od trideset eura, ali mnogi mi kažu da je to jeftino jer ih nigdje drugdje ne možete kupiti”, rekla je.

Ona ima i zbirku pisaćeg pribora koju je darovala Gradu Zagrebu, i bit će postavljena u Tehničkom muzeju Nikola Tesla. Trenutačno je sve usporeno nakon potresa i radova na muzeju, pa još uvijek čeka da preuzmu njezinu kolek-

ciju u kojoj ima predmete i iz 1906. godine. Uz pisaći pribor ima i puno starih reklama te fotografija.

Cesto sudjeluje u raznim kulturnim događajima, pa je tako 26. siječnja 2024. u svojem haustoru postavila pisaći pribor i razne plakate za Noć muzeja.

Ističe da je aktivna u promidžbi kulture pisanja Grada Zagreba. Cilj joj je bio privući što više turista, pa je uz izložbu održala i predavanje. Bilo je više od tri stotine ljudi i ostali su do pola dva ujutro. Sudjeluje i u Danima europske baštine, koji se tradicionalno održavaju u rujnu i listopadu.

Nada se da će nakon što ode u mirovinu netko drugi preuzeti njezin obrt, a rekla nam je da već ima nekoliko ponuda. Smatra da bi osoba koja preuzme popravljanje nalivpera trebala još nešto raditi uz to.

“Mogli bi možda prodavati luksuzna nalivpera ili satove. Problem je što je kupovna moć u Hrvatskoj slaba, pa se treba tome prilagoditi. Ali ako ta osoba sklopi ugovor s nekom tvrtkom koja proizvodi luksuzna nalivpera, onda ih može prodavati ljudima koji ih žele kupiti nekome kao dar”, rekla je i dodala da se još uvijek dobro osjeća pa u skorije vrijeme ne namjerava ići u mirovinu.

VLADANA KOVACHEVIC

NEIZVJESNA JESEN

VLADA MORA SUBVENCIONIRATI ENERGETNE PROIZVOĐAČIMA

“TREBA PAŽLJIVO PROCIJENITI UTJECAJ EVENTUALNOG RASTA CIJENA ENERGIJE NA PODUZETNIŠTVO, OSOBITO MALO I MIKRO”, UPORIZILA JE U UTORAK GLAVNA DIREKTORICA HRVATSKE UDRUGE POSLODAVACA (HUP) IRENA WEBER. SRDENJI I VELIKI PODUZETNICI VEĆ GODINU DANA PLAĆAJU TRŽIŠNE CIJENE ENERGIJE, A ZA MALE I MIKROPODUZETNIKE VAŽNO JE PROCIJENITI UTJECAJ MOGUĆEG UKIDANJA SUBVENCIJA, JER BI TO U SLUČAJU POVEĆANJA CIJENA IMALO SNAŽAN NEGATIVAN UČINAK, IZJAVILA JE WEBER NA MARGINI KONFERENCIJE PROJEKTI I JAVNA NABAVA U PROJEKTIMA AZIJSKE INFRASTRUKTURNE BANKE.

Cijene struje, plina i toplinske energije u Hrvatskoj rast će za deset posto, ali to će povećanje biti ostvareno tijekom sljedećih šest mjeseci, objavljeno je na sjednici Vlade, gdje je premijer Andrej Plenković predstavio sedmi paket mjera za pomoć građanima i gospodarstvu u suzbijanju energetske krize.

Taj paket mjera pomoći vrijedan je 250 milijuna eura, a ima dva prioriteta: zadržati nisku cijenu energije te štititi one koji su najranjiviji, naglasio je premijer.

Povećanje cijena ići će u dvije faze, u studenom za 6,5 posto, a od sljedeće godine dodatnih 3,5 posto. Zahvaljujući spomenutim mjerama, kućanstva s godišnjom potrošnjom od 3.000 kWh će struju plaćati 102 eura manje, dok će godišnji trošak za prosječan stan od šezdeset kvadratnih metara za toplinsku energiju biti niži za šezdesetak eura.

Povećanje cijena i mјere pomoći za *Financije.hr* je prokomentirao energetičar i energetski ekonomist Igor Grozdanić.

“Prije godinu dana sam rekao da Vlada radi u korist društva, prije svega građanstva, nešto manje u korist poduzetništva, posebno velikih poduzetnika, i da će u jesen 2024., kad završe mјere pomoći, građani doći do zida. Mjerama pomoći za struju od 102 milijuna eura građanima se ponovno izlazi u susret. Pitanje je što će se dogoditi s poduzetnicima. U velikoj većini europskih država cijena energenata i energije je za poduzetnike barem dvadesetak posto niža nego što je to u Hrvatskoj. Kod nas veliki poduzetnici plaćaju stvarnu, tržišnu cijenu, a kućanstva osjetno nižu. U Sjedinjenim Američkim Državama je cijena energije desetljećima puno niža za proizvodna pa čak i trgovačka podu-

zeća na razini doslovno svih država. U Hrvatskoj se uvijek izlazi u susret građanstvu, zbog čega Hrvatska elektroprivreda podnosi teret u području cijena električne energije, prirodnog plina i toplinarstva”, rekao je Grozdanić.

Irena Weber, glavna direktorica HUP-a, istaknula je kako će to povećanje najviše pogoditi mala i mikro poduzeća, s čime se slaže i naš sugovornik.

“Trebatemo razgraničiti koja su to poduzeća i što točno rade. Smatram da treba dati subvencije i podršku tvrtkama koje se bave nekom proizvodnom djelatnosti.”

Paket mjera pomoći po njegovom je mišljenju dovoljan za kućanstva koja, međutim, treba osvješćivati da počnu plaćati realnu cijenu energije, jer će subvencije Vlade kad-tad prestati.

“Građani trebaju ulagati u vlastitu energetsku učinkovitost, primjerice u energetsku obnovu ili ugradnju solara, jer na kraju sve te subvencije plaćamo svi mi zajedno. Svi plaćamo dokapitalizaciju HEP-a. Hrvatska se doista treba okrenuti obnovljivim izvorima energije, posebno onima dostupnim građanima, kao što su solari, čija cijena značajno pada iz godine u godinu. Potrebne su subvencije u solare, koji bi koristile u en paketu i baterije (kao sustavan pristup). Potrebno je učiniti još pritisaka prema državi i Ministarstvu zelene tranzicije i održivog razvoja, da raspisuje što više poziva Fonda za energetsku učinkovitost i zaštitu okoliša koji dobro radi, ali uvijek ima prostora za daljnji razvoj i napredovanje”, rekao je Grozdanić.

Sedmi paket mјera Vlade komentirao je i Luka Burilović, predsjednik Hrvatske gospodarske komore.

“HGK podržava sedmi paket mјera kojim se nastavlja štititi najranjivije skupine građana, uključujući mikro i mala poduzeća. S obzirom na stabilizaciju cijena energenata i jenjavanje inflacije, pozdravljamo mјere Vlade koje idu u smjeru postupnog smanjenja subvencija za energente. Očekujemo da će u sljedećem razdoblju porasti svijest o potrebi racionalnije potrošnje energenata te očekujemo nastavak rada na smanjenju uvozne ovisnosti o energentima”, istaknuo je.

S trendom nastavka smanjenja subvencija, gospodarstvo se vraća na tržišne postavke, što je najbolji jamac ulaganjima i dugoročnoj konkurentnosti gospodarstva. Budući da je kumulativni utjecaj pandemije i agresije na Ukrajinu primorio Vladu na intervencije na početku, jednokratan i nagao povratak na tržišne cijene uzrokovao bi preveliki inflatori pritisak od tog postupnog. Bitno je da se dalje nastavi s takvom praksom postupnog ukidanja subvencija, kako bi se ograničili inflatori pritisici. Inflacija je u kolovozu iznosila svega 1,8 posto godišnje, stoga je pravi trenutak za početak smanjenja subvencija.

Dodao je da su u protekle dvije godine opskrbljivači i distributeri plina pretrpjeli značajan financijski pritisak zbog velikog rasta cijena plina i drugih energenata, kao i povećanih troškova poslovanja uzrokovanih inflacijom.

Troškovi distribucije su porasli, dok su prihodi ostali ograničeni zbog reguliranih cijena. Istodobno, troškovi za kompenzaciju tehnoloških gubitaka plina, koji su neizbjegni zbog starosti mreže, također su rasli. Taj teret je uzrokovao smanjenje investicija u održavanje i razvoj mreže, što dugoročno može dovesti u pitanje sigurnost i pouzdanost opskrbe. Zbog svega toga HGK je u protekloj godini neprestano isticao važnost ulaganja u sigurnost i održavanje distribucijske i opskrbne mreže kao temelj stabilne energetske opskrbe.

“HGK zastupa interese naših članica, no uvijek imamo u vidu i osjetljivost građana i činimo sve kako bi troškovni pritisici imali minimalan utjecaj na krajnje korisnike. Ta uravnoteženost između gospodarskih interesa poslovnog sektora i zaštite potrošača ključan je za dugoročnu stabilnost. HGK podržava sve sudionike u energetskom sektoru kroz stalni dijalog s Vladinim institucijama i regulatorima, kako bi se našla održiva rješenja za budućnost energetske opskrbe”, rekao je Burilović.

VEDRAN HARČA

PODACI O POSLOVANJU

PROMET U ZRAČNIM LUKAMA EUROPSKE UNIJE ZNAČAJNO RASTE; U HRVATSKOJ POVEĆANJE OD 10,1 POSTO NA GODIŠNJOJ RAZINI

PRIVATNA KOMPANIJA TRADE AIR PROBILA SE U SAM VRH PO POSLOVANJU U REPUBLICI HRVATSKOJ MEĐU AVIOKOMPANIJAMA

U 2023. godini 976 milijuna putnika prevezeno je iz zračnih luka na razini Europske unije, što je povećanje od devetnaest posto u usporedbi s 2022. godinom. Najveći oporavak broja komercijalnih zračnih letova u EU, prema podacima Europskog ureda za statistiku — Eurostata, evidentiran je u drugoj polovici 2023., te je zračni prijevoz putnika porastao u svim zemljama EU u odnosu na 2022. godinu.

Jedina iznimka je Grčka, koja je zabilježila pad od 3,6 posto. Najveći porast zabilježen je na Malti, s povećanjem od 33,3 posto, a slijedi Slovenija s rastom od 30,9 posto u 2023. godini. Pet zemalja EU bilježi porast između 25 i 30 posto: Češka, Poljska, Cipar, Austrija i Slovačka. Porast putnika u zračnom prometu od deset posto u 2023. godini zabilježilo je deset zemalja, uključujući i Hrvatsku — a one su Bugarska, Njemačka, Danska, Luksemburg, Portugal, Španjolska, Švedska, Rumunjska, Francuska, Nizozemska, Belgija i Litva. Najmanji porast zabilježen je u Estoniji, od 7,9 posto. Ti podaci potvrđuju da je zračni prijevoz putnika na dobrom putu oporavka od pandemije covid-19.

I 2024. godina donosi povećanje broja putnika u zračnim lukama, prema preliminarnim izvješćima.

Najviše zračnog prometa u EU u srpnju 2024. godine, prema dostupnim Eurostatalnim podacima, imala je zračna luka Frankfurt/Main, kojom je tijekom samo tog mjeseca prometovalo više od šest milijuna putnika. Ta njemačka zračna luka je od početka ove godine prosječno ostvarila promet od oko četiri milijuna putnika. Nju slijedi još jedna Njemačka zračna luka, prema trenutnim podacima, a to je zračna luka München, koja je imala nešto više od četiri milijuna

putnika u srpnju 2024. godine.

U srpnju 2024. godine ukupan promet putnika u hrvatskim zračnim lukama iznosi je 2.195.000, što je 10,1 posto više nego u srpnju 2023. godine, kad je ostvaren promet od 1.993.000 putnika.

Najveći promet putnika ostvarila je zračna luka Split, 748.000 — što je porast od 0,7 posto u odnosu na srpanj 2023., kad su prevezene 743 tisuće putnika. Slijedi zračna luka Dubrovnik, s 520 tisuća prevezениh putnika, što je u odnosu na srpanj 2023. porast od sedamnaest posto, te zračna luka Zagreb, s 431 tisućom prevezeni putnika, što je porast od 17,5 posto — objavio je Državni zavod za statistiku (DZS).

Deset zemalja s najvećim ostvarenim prometom putnika s hrvatskim zračnim lukama u srpnju 2024. godine su Njemačka, Velika Britanija, Francuska, Italija, Poljska, Nizozemska, Švedska, Austrija, Norveška i Španjolska.

Najznatniji međunarodni putnički promet ostvaren je sa zračnim lukama Njemačke, 363 tisuće putnika, što je za 5,2 posto više u odnosu na srpanj 2023. godine. Slijede zračne luke Ujedinjenog Kraljevstva, s 335 tisuća prevezeni putnika, što je u odnosu na isto razdoblje prošle godine više za 1,2 posto, te zračne luke Francuske, sa 184 tisuće prevezeni putnika, što je za devet posto više, navodi se u priopćenju DZS-a.

Ukupan broj slijetanja i polijetanja zrakoplova u zračnim lukama u srpnju 2024. godine iznosi je 20.689, što je porast od 6,5 posto u usporedbi sa srpnjem 2023. godine, kad je broj slijetanja i polijetanja iznosi 19.430.

U srpnju 2024. godine ukupan promet putnika u hrvatskim zračnim lukama iznosi je 2.195.000, što je za 10,1 posto više nego

u srpnju 2023. godine, kad je ostvaren promet od 1.993.000 putnika.

Najveći promet putnika ostvarila je zračna luka Split, 748.000, što je porast od 0,7 posto u odnosu na srpanj 2023. kad su prevezene 743 tisuće putnika. Slijedi zračna luka Dubrovnik, s 520 tisuća prevezeni putnika, što je u odnosu na srpanj 2023. porast od sedamnaest posto, te zračna luka Zagreb, s 431 tisućom prevezeni putnika, što je porast od 17,5 posto — objavio je Državni zavod za statistiku (DZS).

Deset zemalja s najvećim ostvarenim prometom putnika s hrvatskim zračnim lukama u srpnju 2024. godine su Njemačka, Velika Britanija, Francuska, Italija, Poljska, Nizozemska, Švedska, Austrija, Norveška i Španjolska.

Najznatniji međunarodni putnički promet ostvaren je sa zračnim lukama Njemačke, 363 tisuće putnika, što je za 5,2 posto više u odnosu na srpanj 2023. Slijede zračne luke Ujedinjenog Kraljevstva, s 335 tisuća prevezeni putnika, što je u odnosu na isto razdoblje prošle godine više za 1,2 posto, te zračne luke Francuske, sa 184 tisuće prevezeni putnika, što je za devet posto više, navodi se u priopćenju DZS-a.

Ukupan broj slijetanja i polijetanja zrakoplova u zračnim lukama u srpnju 2024. godine iznosi je 20.689, što je porast od 6,5 posto u usporedbi sa srpnjem 2023. godine, kad je broj slijetanja i polijetanja iznosi 19.430.

Druga tvrtka po ostvarenim prihodima je Trade Air d.d., registrirana pri zračnoj luci Pleso u Velikoj Gorici. Ta tvrtka je u 2023. godini ostvarila ukupne prihode od 51.046.834,12 eura, prema podacima CompanyWalla, dok je ostvarena dobit od 5.255.216,24 eura. U 2023. godini ta je tvrtka imala 83 zaposlena, a isplaćena bruto mjesecan plaća iznosila je 2.440,61 euro.

Treća po ostvarenim prihodima je njemačka Lufthansa, koja je u Hrvatskoj tijekom 2023. godine imala šest radnika, te su ostvarili prihode od 45.495.723,67 eura. Ostvarena dobit te tvrtke u 2023. godini iznosila je, prema podacima CompanyWalla, 43.451.829,57 eura. Prosječna mjesecna bruto plaća u tom razdoblju iznosila je 2.992,98 euro.

Sve tvrtke koje se u Hrvatskoj bave zračnim prijevozom, u 2023. su godini ostvarile ukupne prihode od 462.667.149,3 eura, dok je njihova ukupna ostvarena dobit, uključujući i tvrtke s iskazanim gubicima, 59.395.284,76 eura, pokazuju podaci CompanyWalla.

 LEJLA BARIĆ

POGODNOSTI ZA DJELATNIKE

POSTAJE LI PLAĆANJE TREĆEG MIROVINSKOG STUPA ZAPOSLENICIMA NOVI TREND KOD POSLODAVACA?

MNOGIM PODUZEĆIMA NEDOSTAJE DJELATNIKA, I ČINI SE DA SU SE NEKI ODLUČILI PONUDITI I DRUGE PREDNSTOI, OSIM SAMIH PRIMANJA.

U posljednje vrijeme su se u medijima često analizirali odnosi poslodavaca i zaposlenika. Zaposlenici traže dobrog poslodavca, a poslodavci pak traže pouzdane, stručne i sposobne zaposlenike. Budući da takve zaposlenike postaje sve teže naći, a još teže zadržati, poslodavci pribjegavaju raznim metodama zadržavanja zaposlenika, počevši od dodjele poslovnog vozila zaposleniku, pametnih telefona, tableta, pa do uplaćivanja raznih dodatnih osiguranja i povlastica. Zakoni se često mijenjaju na tom području, pa su neki doprinosi porezna olakšica ili rashod, a neki nisu. Ovime želimo objasniti kakvo je trenutno stanje s trećim mirovinskim stupom, i isplati li se poslodavcu uplaćivati u treći mirovinski stup za svoje zaposlenike. Spomenut ćemo i kako je s dodatnim zdravstvenim osiguranjem.

Poznato je da mnoge zbujuje stanje s našim obveznim davanjima državi, kao što su uplate u mirovinsko i zdravstveno osiguranje. Za one koji ne znaju, zdravstveno osiguranje se dijeli na obvezno, dodatno i dopunsko, a mirovinsko osiguranje se dijeli na obvezno (prvi stup), obveznu individualiziranu štednju (drugi stup) i dobrovoljno (treći stup). Zbunjuje li vas to, i znate li razlikovati sva ta osiguranja? Opisu i funkciji svih tih osiguranja trebali bismo posvetiti nekoliko članaka, pa ćemo se ovdje dotaknuti samo teme olakšica.

Zašto jednostavno ne bismo mogli sami uplaćivati u zdravstvene i mirovinske fondove, nego briga o našoj mirovini i zdravstvu mora ići preko države?

Vjerujemo da je takvo pitanje svatko sebi postavio barem jednom. Priželjku-

jemo da se to ostvari, i da svatko sebi uplaćuje u mirovinske i zdravstvene fondove po svom odabiru, te da na osnovi tih uplata ostvaruje i koristi osiguranja. Brigu o potrebitima, invalidima i onima koji si ne mogu uplaćivati preuzeala bi država, iz državnog proračuna u koji ionako svi uplaćuju preko raznih načina: od poreza na dohodak, dobit, nekretnine, aute, PDV-a i slično. Hoće li se to ikada dogoditi? Već i sada se trošak od skoro pedeset posto isplata korisnicima mirovina pokriva iz državnog proračuna, jer je omjer osiguranika i korisnika sve bliži omjeru jedan naprama jedan (trenutno je 1:1,24).

Država nam ne želi omogućiti da si sami uplaćujemo, jer je zabrinuta kako ćemo mi taj novac raspoređiti i hoćemo li ga potrošiti na nešto drugo, a ne na osiguranja. Država se boji da bi oni koji ne bi odgovorno raspolažali svojim financijama u starosti "pali na teret države". Zato ona želi imati "konce u svojim rukama" kako bi sprječila buduće masovno siromaštvo, i navela zaposlenike da plaćaju u državna obvezna osiguranja i fondove kako bi jednog dana imali mirovinu.

Opće je poznato da se zaposlenici, kad odu u mirovinu, neugodno iznenade visinom buduće mirovine. Posebno se oni koji su jako puno i dugo uplaćivali, osjetе kao da ih tako država tjera u budući pad životnoga standarda, a poneke i u siromaštvo. Postavlja se pitanje: Da su takvi uplaćivali cijeli svoj radni vijek u svoje privatne fondove, bi li imali mirovine konkurentne onima u pojedinim zemljama Europske unije, i u kojoj mjeri bi mogli zadržati svoj životni standard.

Kad oni s visokim primanjima odu u mirovinu, nažalost ne dobiju mirovinu niti u visini od 40 % primanja koja su imali prije mirovine, što čini znatan pad životnog standarda velikog broja budućih umirovljenika. Taj se postotak odnosi na stope zamjene mirovina (omjer prve mirovine i posljednje plaće). Zato bi svako ulaganje u treći mirovinski stup bilo od velikoga značaja za zaposlenike, odnosno buduće umirovljenike.

Kakvi su trenutni zakoni vezani uz olakšice?

Mnogi su odustali od uplate u treći mirovinski stup, zbog iskustava iz prva dva stupna koji nekima mogu izgledati poput rupe bez dna. Zato zaposlenici nemaju dovoljno povjerenja da će novac uplaćen u treći mirovinski stup ikada dobiti. Ipak, tu treba malo analizirati i razmišljati pozitivno.

Godine 2019. je država izmijenila Zakon o doprinosima i omogućila poslodavcima da uplaćuju zaposlenicima izravno u njihov treći mirovinski stup, premije do iznosa od 66,36 eura mjesечно, odnosno 796,32 eura godišnje, i omogućila im da to prikažu kao porezno priznati izdatak. Znači, ta uplata kojom poslodavac nagrađuje svojeg zaposlenika se ne smatra plaćom. Važno je napomenuti da država svakom osiguraniku u trećem stupu odobrava i poticaj koji iznosi 15 % iznosa godišnje uplate na iznos do najviše 663,61 eura, što znači da najviši državni poticaj može iznositi 99,54 eura (15 % od 663,61).

Zaposlenici koji su pristupili fondu prije 31. 12. 2018. godine mogu raspolažati s dijelom uloženih sredstava nakon navršenih pedeset godina, a oni koji su pristupili poslije tog datuma moći će to nakon navršenih pedeset i pet godina života.

Što to konkretno znači?

To znači da poslodavac koji posluje s dobiti ima priliku zaposleniku pokloniti godišnje 796,32 eura i to prikazati kao rashod, te time smanjiti svoju osnovicu poreza na dobit, odnosno platiti manje poreza državi. U isto vrijeme, zaposlenik još na taj iznos dobije od države spomenuti godišnji poticaj od 99,54 eura, i time godišnje dobije zajedno od poslodavca i

države 895,86 eura. Pa sada, kad to pomnožimo s 20 ili 30 godina, dobije se lijep iznos uz pripadajuće prinose osiguranja.

Slično je i s policama dopunskog i dodatnog zdravstvenog osiguranja!

Premije dopunskog i dodatnog zdravstvenog osiguranja, na temelju vjero-dostojne dokumentacije, bezgotovinski plaćene isto su tako neoporezive do godišnjeg iznosa od 500 eura. Uvjet takvih neoporezivih primitaka je da police osiguranja ugovara i izravno uplaćuje poslodavac osiguranju, i ne može ih poslodavac refundirati djelatniku za police koje je djelatnik sam sklopio s osiguranjem.

Istražili smo malo po osiguravajućim kućama postoje li uopće police od 41,67 eura mjesečno, i shvatili smo kako se mogu naći zanimljive police koje za taj novac nude sistematske preglede te nekoliko specijalističkih, laboratorijskih i dijagnostičkih pregleda godišnje. Zvuči kao lijepa nagrada, a ujedno i pohvalna briga o zaposlenicima.

Zašto to ne iskoristiti?

Vjerujemo kako će većina poslodavaca koji posluju s dobiti, i koji za ovo ne znaju, nakon ove informacije razmisliti o takvom obliku nagrađivanja zaposlenika. Zadovoljan i motiviran zaposlenik je ujedno i najproduktivniji zaposlenik, a za one poslodavce koji ostvaruju dobit to nebi trebao biti veliki dodatni finansijski teret.

Kojim poslodavcima to ne bi bio rashod?

Poslodavcima koji ne ostvaruju dobit, ili je ostvaruju minimalno, nije cilj povećati rashode, jer bi onda bili u gubitku, pa im nažalost takav način nagrađivanja zaposlenika ne bi odgovarao. Isto tako, poslodavci iz sektora državne uprave ili neprofitnih organizacija koje ne ostvaruju dobit, nemaju pravo na takvu mogućnost državnih poticaja.

Zaključak

Ovim člankom htjeli smo podsjetiti na koji način poslodavci mogu nagraditi zaposlenike, a ujedno smo podsjetili

FOTO: UNSPLASH.COM

zaposlenike što bi mogli priželjkivati od svojih poslodavaca koji posluju s dobiti. Ovdje nije samo riječ o nagrađivanju, nego i o povećanoj brzi o zdravstvenoj sigurnosti zaposlenika, njihovoj boljoj budućnosti za vrijeme mirovine i općenito o povećanoj društvenoj odgovornosti poslodavaca prema svojim radnicima.

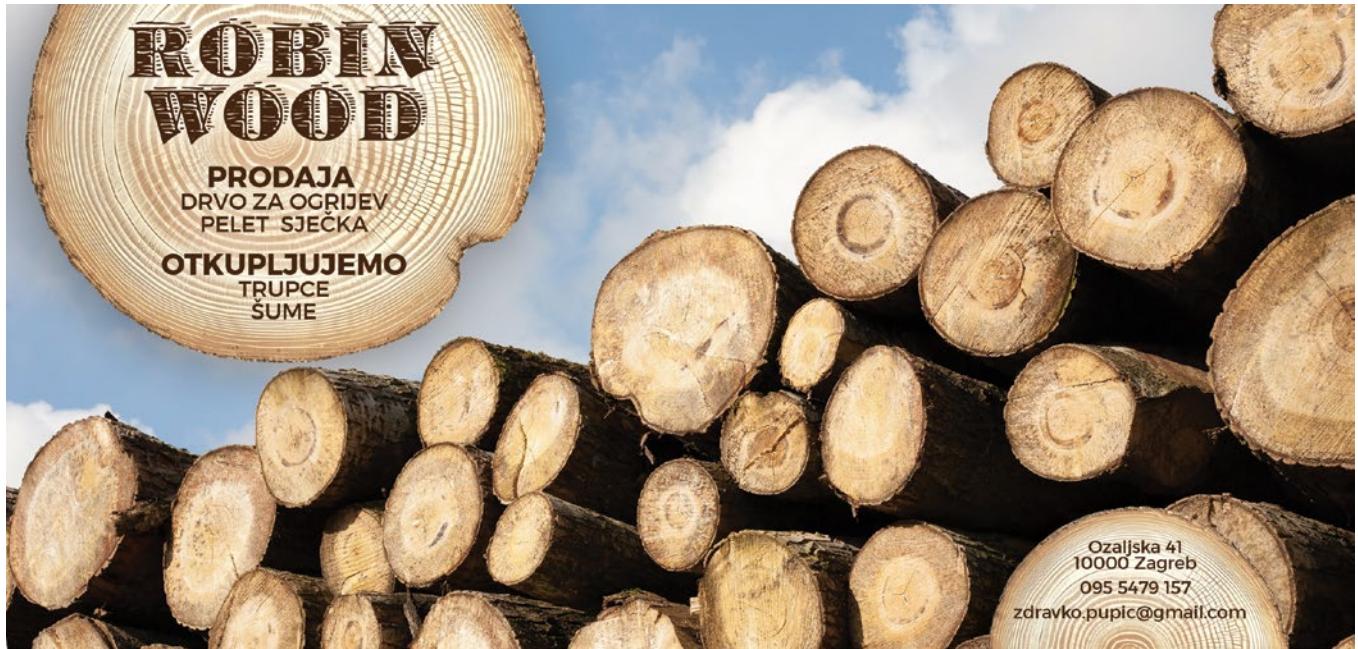
Ovim poreznim olakšicama država nastoji potaknuti poslodavce na uvođenje takvih važnih pogodnosti za svoje zaposlenike. Istodobno, kroz takve mjere se država želi osigurati kako ne bi u budućnosti imala na teretu previše svojih državljana – invalida i socijalnih slučajeva. Također, poslodavci trebaju unaprijed informirati svoje zaposlenike kako će im takvu vrstu nagrade moći uplaćivati samo ako poduzeće ostvari godišnju dobit preko određenog dogovorenog iznosa, tako da će se i sami zaposlenici potruditi da poduzeće ostvaruje veću dobit, što je odličan stimulans.

Za oba spomenuta osiguranja, i zdravstveno i mirovinsko, zaposlenik može ukupno godišnje ostvariti iznos od

1.395,86 eura. Rekli bismo: lijep i neznenariv iznos. Uz takvu vrstu nagrada zaposlenici će se osjećati dobro, jer će kroz takvo razvijanje i poticanje kulture finansijskog planiranja dobiti osjećaj kako ulažu u svoju bolju budućnost, kao i budućnost svoje obitelji.

Sve spomenute uplate su dobrovoljne, to jest neobvezujućeg karaktera prema osiguravajućem društvu i državi. Poslodavci, a i zaposlenici, uvijek od njih mogu odustati ako poduzeće ne posluje s dobiti i ako se zakoni promjene. Uplaćeni iznos u treći mirovinski stup je isključivo vlasništvo zaposlenika, naslijednog je karaktera i zaposlenik može s njime raspolagati već od pedesete ili pedeset i pete godine. Zbog svega spomenutog takvo nagrađivanje postaje sve veći trend kod poslodavaca koji ulažu u dobre odnose sa svojim zaposlenicima i koji su svjesni da je poštivanje zaposlenika jedan od ključnih načina provođenja ESG koncepta održivog poslovanja (ESG – eng. Environmental, Social and Governance).

SUZANA VEZILIĆ

KOVAC D.O.O.

KNJIGOVODSTVENI SERVIS
POREZNO SAVJETOVANJE

Zlatka Šulentića 12 10000 Zagreb
01 464 1104 kovac.doo@email.ht.hr

ISI-INT d.o.o. **Inspection Services International**

Vrazov prijelaz 4, 51000 Rijeka, T: 098 267440, F: 051 504 741
coordination@isi-int.com, www.isi-int.com

METAL-MONT d.o.o.

Donji Cubinec 72, 48260 Cubinec

099/675-5452

metalmont.cubinec@gmail.com

RECIKLAŽA OTPADA I
IZGRADNJA KUĆA
OD RECIKLIRANOG
GRAĐEVINSKOG OTPADA

NISKOGRADNJA

Branovečka Cesta 210 10000 Zagreb
01 298 54 82 095 298 50 03
niskogradnjadj@gmail.com

ZEMLJANI RADOVI IZGRADNJA PROMETNICA ASFALTIRANJE

POTREBNE MJERE

PRVI PUT U PEDESET GODINA KINA MORA DIZATI GRANICU ZA UMIROVLJENJE

ENGLESKA IZDANJA TAMOŠNJIH MEDIJA NAGLAŠAVAJU DA SU TAKVE REFORME U SKLADU SA STUPNJEM RAZVOJA, DEMOGRAFSKOM SLIKOM I TRENDOVIMA. NAGLAŠAVAJU I DA ĆE, AKO DOĐE DO PODIZANJA GRANICE ZA ODLAZAK U MIROVINU, SVE BITI DEMOKRATSKI I POŠTIVAT ĆE SE PRAVO POJEDINCA NA IZBOR.

Najviše zakonodavno tijelo Kine započelo je sredinom rujna redovitu sjednicu kako bi razmotrilo niz zakona, uključujući nacrt odluke o postupnom povećanju zakonske dobi za umirovljenje, izvjestila je novinska agencija Xinhua.

Takva mjera prilagodbe dobi za umirovljenje usklađena je s međunarodnom praksom, kao i s promjenama u kineskoj demografiji te društvenom i gospodarskom razvoju, i doprinosi punom iskoristavanju potencijala sve kvalitetnijeg razvoja stanovništva Kine, kako bi se uhvatilo u koštač s demografskim promjenama i podržala kineska modernizacija, naveli su stručnjaci.

Zhao Leji, predsjednik Stalnog odbora 14. Nacionalnog narodnog kongresa (NPC), predsjedao je prvim plenarnim sastankom 11. sjednice odbora.

Ta mjera dolazi nakon što je na trećoj plenarnoj sjednici 20. Centralnog komiteta Komunističke partije Kine (CPC) u srpnju usvojena rezolucija koja je tamošnjim vlastima dala zadatak usavršavanja strategije razvoja stanovništva kao odgovor na starenje populacije i smanjenje stope nataliteta.

Prema rezoluciji, u skladu s načelom dobrovoljnog sudjelovanja uz odgovarajuću fleksibilnost, Kina će unaprijediti reformu kako bi se postupno i postupno povisila zakonska dobi za umirovljenje. Pojedinosti će kineske vlasti izložiti kasnije.

Stručnjaci su istaknuli da je taj korak u skladu s aktualnom situacijom povećanja prosječnog životnog vijeka i godina školovanja u Kini, te odgovara potrebi za poboljšanjem učinkovitosti ljudskih resursa.

“Budući da životni vijek nastavlja rasti, sve će više ljudi u dobi od pedeset

do šezdeset godina biti voljno raditi na svojim radnim mjestima duže vrijeme”, rekao je za *Global Times* Zhou Haiwang, zamjenik ravnatelja Instituta za stanovništvo i razvoj pri Šangajском institutu za društvene znanosti.

Osim toga, reforma je korisna za suočavanje s još jednom promjenom u kineskoj demografiji – starenjem stanovništva, prema Yuan Xinu, potpredsjedniku Kineskog udruženja za stanovništvo i profesoru na Sveučilištu Nankai.

Prosječni životni vijek u Kini porastao je na 78,6 godina do 2023., izvjestila je Xinhua u kolovozu, pozivajući se na izvješće Nacionalne zdravstvene komisije, u usporedbi s 57 godinom iz 1957. godine.

U 2023. prirodni prirast stanovništva u Kini bio je negativnih 1,48 na tisuću ljudi, s tim da osobe starije od 65 godina čine 15,4 posto ukupne populacije, navodi se u zasebnom izvješću Xinhue.

Omjer starijih osoba u odnosu na radno aktivno stanovništvo u Kini dosegao je 22,5 posto u 2023., što je povećanje od 9,4 postotna boda u odnosu na stanje prije deset godina. To je dovelo do smanjenja ponude radne snage i stvorilo pritisak na stalno isplaćivanje mirovina, navodi izvješće.

Potrebna mјera?

U takvom kontekstu je postupno povećanje zakonske dobi za umirovljenje pravodobna mјera temeljena na potrebljama kineskog gospodarskog, društvenog i demografskog razvoja, te nužan izbor za prilagodbu na “novu normalnost” u demografskoj promjeni Kine i podršku kineskoj modernizaciji, istaknuli su stručnjaci za kineske medije.

“To je racionalan pristup koji uravnotežuje interes svih strana pod ograniče-

njima trenutne strukture stanovništva i društvene raznolikosti u Kini”, rekao je Yin Xiwen, istraživač s Instituta za radne odnose Tian He na Sveučilištu Jilin, u intervjuu za *Xinhua*.

“To također odražava globalnu uobičajenu praksu u suočavanju s demografskim promjenama,” rekao je Yuan za *Global Times*, napominjući da su gotovo sve razvijene zemlje, uključujući SAD, postavile dob za umirovljenje na 65 godina ili više.

Također se prilagođava promjenjivoj demografiji Kine, kao i poboljšanoj razini obrazovanja i zdravstvenom boljitku stanovništva, kažu stručnjaci.

Trenutačni sustav umirovljenja u Kini, oblikovan 1950-ih, postavio je razmjerno nisku dob za umirovljenje: žene odlaze u mirovinu s 50 ili 55 godina, a muškarci sa 60. U zemljama OECD-a u 2022. godini prosječna dob izlaska s tržišta rada bila je 64,4 godine za muškarce i 63,1 godinu za žene.

Stručnjaci su ublažili zabrinutosti da bi reforma mogla izazvati pritisak na tržište rada, naglašavajući da bi se utjecaj mogao “minimizirati” jer će plan biti proveden postupno, uz niz mјera potpore na tržištu rada i u mirovinskom sustavu, koje će olakšati prijelaz.

Postupno povećanje zakonske dobi za umirovljenje samo je dio šireg napora Kine da odgovori na demografske promjene. Obvezala se poboljšati politiku usmjerenu na zapošljavanje i svoj sustav socijalne sigurnosti, kao dio sveobuhvatnog niza reformi definiranih u rezoluciji usvojenoj na trećoj plenarnoj sjednici 20. Centralnog komiteta CPC-a.

Kako bi se aktivno suočila sa starenjem stanovništva i potaknula razvoj mirovinskih i industrija skrbi za starije osobe, govore tamošnji mediji, Kina je

postala zakonska. Nakon treće plenarne sjednice, Kina će raditi na uspostavi zakonske dobi za umirovljenje temeljene na prosječnom životnom vijeku nacije i velikim podacima”, rekla je Yang Yansui, profesorica socijalne sigurnosti na Sveučilištu Tsinghua, prenose mediji.

S gledišta tržišta rada, Yang je rekla da postupni i fleksibilni sustav umirovljenja pomaže radnom stanovništvu da se preusmjeri s mjesta u digitalnoj ekonomiji na uloge pružanja njegu.

Neki stariji zaposlenici, koji su još uvijek sposobni i voljni raditi, mogu se prekvalificirati za poslove skrbi za starije osobe. To donosi višestruke koristi za transformaciju tržišta rada i rješavanje strukturne nezaposlenosti, objasnila je Yang.

Posljednjih godina je odgađanje odlaska u mirovinu bilo vruća tema u kineskoj javnosti. Izvješće o razvoju mirovinskog sustava Kine, objavljeno krajem 2023., navodi da je “politika odgađanja umirovljenja neizbjegljiva, a 65 godina mogla bi biti konačni rezultat nakon prilagodbi”, prema medijskim izvješćima.

Stručnjaci su na povezanim sastancima savjetovali da će se dob za umirovljenje za muškarce i žene na kraju možda približiti.

Što se tiče provedbe novoizdane rezolucije, Song vjeruje da će se ona provoditi u lokalnim sredinama u skladu s njihovim vlastitim uvjetima.

Prvi korak trebao bi biti istraživanje jesu li trenutni zakoni i propisi vezani uz umirovljenje u sukobu s ta dva načela. Ako postoji sukob, relevantne politike i propisi trebaju se prvo prilagoditi i revidirati, rekao je Song.

Tijekom treće plenarne sjednice održane od 15. do 18. srpnja, Centralni komitet CPC-a je najavio i da će poboljšati politike i mehanizme za razvoj programa i industrija skrbi za starije osobe, kako bi se aktivno odgovorilo na stareњe stanovništva.

To uključuje razvoj “sijede ekonomije” i podršku stvaranju raznolikih poslova prilagođenih starijim osobama, povećanje ponude osnovnih usluga za starije osobe te rješavanje slabosti u ruralnim uslugama za starije osobe. Vlada će također osigurati da se pruže bolje usluge za starije osobe s posebnim poteškoćama, uključujući one koji žive sami, koje su invalidne ili pate od tjelesnih oštećenja.

RAIF OKIĆ

usvojila rezoluciju za postupno podizanje dobi za umirovljenje na pažljiv i uredan način, temeljen na načelima “dobrovoljnog sudjelovanja uz odgovarajuću fleksibilnost”.

Stručnjaci su u razgovoru za *Global Times* rekli da odluka, koja ukida pristup “jedna veličina za sve”, poštuje individualne izbore i objektivno se usklađuje s današnjim sve raznolikijim društвom. Također je od velike važnosti za transformaciju tržišta rada i rješavanje strukturne nezaposlenosti u zemlji, dodali su.

Takva odredba navedena je u Rezoluciji Centralnog komiteta Komunističke partije Kine (KPK) o dalnjem produbljanju sveobuhvatnih reformi za unapređenje kineske modernizacije, koja je usvojena na trećoj plenarnoj sjednici 20. Centralnog komiteta Partije.

Song Jian, demograf iz Centra za studije stanovništva i razvoja Sveučilišta Renmin u Kini, koji već godinama prati pitanje podizanja dobi za umirovljenje, smatra da je veliki napredak što su po prvi put načela “dobrovoljnosti” i “fleksibilnosti” određena za povećanje dobi za umirovljenje.

Navođenje dobrovoljnosti kao jednog od načela pokazuje puno poštovanje prema volji pojedinca, naglašavajući načelo usmjereni na ljude, rekao je Song za *Global Times*, objašnjavajući da bi politika “jedna veličina za sve” gotovo sigurno naštetila interesima nekih ljudi.

Prema Songu, podizanje dobi za umirovljenje nije nešto što svi žele. Svačije okolnosti su drugčije, bilo da je riječ o zanimanju, osobnom zdravstvenom stanju ili obiteljskim obvezama, poput

brige o unucima. Stoga nastavak rada ili usmjeravanje na obitelj može biti bolje usklađeno ako je dobrovoljno.

Što se tiče načela fleksibilnosti, Song vjeruje da ono odražava objektivniji pristup. Ljudi mogu imati veću slobodu u fleksibilnom prilagođavanju prema osobnim izborima ili prema zahtjevima različitih poslodavaca iz različitih sektora, što je više u skladu s njihovim okolnostima. Nadalje, s obzirom na to da se današnje društvo sve više razvija u smislu profesija, osobnih vrijednosti i izbora, načelo fleksibilnosti bolje odgovara tom društvenom obliku raznolikosti.

Trenutni kineski sustav umirovljenja postavio je relativno nisku dob za umirovljenje, pri čemu se ženske zaposlenice umirovljuju s 50 ili 55 godina, a muške sa 60. U usporedbi s drugim zemljama i regijama, Kina ima jednu od najnižih dobnih granica za umirovljenje na svijetu. Trenutni sustav umirovljenja je obvezan, što znači da zaposlenik mora otići u mirovinu kad dostigne dob za umirovljenje.

Mnoge razvijene zemlje usvojile su fleksibilne sustave umirovljenja, usmjeravajući se uglavnom na korištenje ekonomskih sredstava za stvaranje poticaja i ograničenja za prilagodbu dobi za umirovljenje. Nakon što dosegnu zakonsku dob za umirovljenje, ako je zaposlenik zdrav i voljan nastaviti raditi, poslodavac mu to ne može odbiti. Osim toga, za one koji kasnije odlaze u mirovinu, vlasta može pružiti poticaje poput mirovinских dobrobiti.

“Jedan od ključnih elemenata te rezolucije je to što je dob za umirovljenje

EUROPA PROTIV AMERIČKIH KOMPANIJA

NAJVIŠI SUD JE POTVRDIO RANIJE NAREDBE IZ EUOPSKE KOMISIJE, KOJE ĆE APPLE I GOOGLE STAJATI VIŠE OD PETNAEST MILIJARDI DOLARA

GOTOVO ČITAVO JEDNO DESETLJEĆE TRAJE SUDSKA BITKA EUOPSKE KOMISIJE S IRSKOM I APPLEOM O NEPRAVEDNO NISKIM POREZIMA AMERIČKOJ MEGAKOMPANIJI. U MEĐUVREMENU JE IRSKA, POD OPTUŽBAMA DA JE POREZNA OAZA, MORALA MIJENJATI ZAKONE I PRAVILA KAKO BI IH USKLADILA S OSTAKOM EUOPSKE UNIJE.

Europska komisija odlučila je 2016. godine da su društva koja pripadaju grupi Apple od 1991. do 2014. imala koristi od poreznih olakšica koje čine državnu potporu što ju je dodijelila Irsko. Ta se potpora odnosila na porezni tretman dobiti od djelatnosti društva Apple izvan Sjedinjenih Američkih Država. Opći je sud 2020. poništo odluku Komisije, smatrajući da ona nije u dovoljnoj mjeri dokazala postojanje selektivne prednosti u korist tih društava. Odlučujući o žalbi, Sud Europske unije je ukinuo presudu Općeg suda i konačno odlučio o sporu, potvrđujući odluku Komisije, stoji u priopćenju na stranicama Suda Europske unije.

Prema procjenama Komisije, Irsko je društvo Apple dodijelila trinaest milijardi eura nezakonitih poreznih olakšica, koje će sada morati naplatiti.

Irsko je 1991. i 2007. izdala dva pretvodna porezna mišljenja (tako zvana "porezna rješenja") u korist dva društava grupe Apple (Apple Sales International (ASI) i Apple Operations Europe (AOE)), koja su osnovana kao društva irskog prava, ali nisu bila irski porezni rezidenti. Tim poreznim rješenjima odobrene su metode koje su ASI i AOE primjenili za utvrđivanje svoje oporezive dobiti u Irskoj, a koje se odnose na poslovne djelatnosti njihovih irskih podružnica.

Europska komisija je 2016. smatrala da su porezna rješenja, time što su iz porezne osnovice isključila dobit ostvarenu korištenjem licencija intelektualnog vlasništva koje drže ASI i AOE, u bitnom – zbog toga što su sjedišta tih društava bila smještena izvan Irsko i što je upravljanje tim licencijama ovisilo o odlukama do-

nesenima na razini grupe Apple u Sjedinjenim Američkim Državama – tim društвima u razdoblju od 1991. do 2014. dodijelila nezakonitu državnu potporu nespojivu s unutarnjim tržištem, od koje je koristi imala cijela grupa Apple. Stoga je Irsko naložila da provede njezin povrat, piše Sud u priopćenju.

Prema mišljenju Suda, Opći sud počinio je pogreške kad je presudio da Komisija nije u dovoljnoj mjeri dokazala da je licencije intelektualnog vlasništva, koje drže ASI i AOE, i s njima povezana dobit ostvarenu prodajom proizvoda društva Apple izvan Sjedinjenih Američkih Država, trebalo u porezne svrhe raspodijeliti na irske podružnice.

Konkretno, Opći sud je pogrešno, s jedne strane, presudio da se glavna argumentacija Komisije temeljila na pogrešnim ocjenama o uobičajenom oporezivanju na temelju irskog poreznog prava primjenjivog u ovom slučaju i, s druge strane, prihvatio prigovore koje su Irsko te ASI i AOE istaknuli protiv činjeničnih ocjena Komisije o djelatnostima irskih podružnica ASI-ja i AOE-a, i djelatnostima izvan tih podružnica.

Nakon što je ukinuo pobijanu presudu, Sud je smatrao da stanje postupka dopušta konačno odlučivanje o tužbama i da o njima treba konačno odlučiti u granicama spora o kojem on i dalje vodi postupak. U tom kontekstu Sud osobito potvrđuje pristup Komisije prema kojem, na temelju relevantne odredbe irskog prava o izračunu poreza nerezidentnih društava, djelatnosti podružnica ASI-ja i AOE-a u Irskoj ne treba uspoređivati s djelatnostima drugih društava grupe Apple, primjerice s djelatnostima matičnog društva u Sjedinjenim Američkim

Državama, nego s djelatnostima drugih subjekata tih društava, osobito njihovih sjedišta koja se nalaze izvan Irsko.

Irsko se borila protiv naloga Europske unije o povratku poreza, zajedno s Appleom od 2016., nastojeći obraniti svoj položaj kao omiljenog odredišta za američke multinacionalne tvrtke u Europi – i milijarde eura u izravnim i neizravnim porezima koje one donose svake godine.

Vlada je umanjila značaj presude Suda Europske unije da je iPhone proizvođaču dodijelila nezakonitu pomoć kroz porezni tretman, tvrdeći da je to pitanje "samo povijesne važnosti" zbog promjena u poreznim pravilima od tada.

Međutim, nevoljko je prihvatala da sada mora ubrati porez, koji se čuva u escrow fondu, procijenjenom na 13,8 milijardi eura.

Ministar financija Jack Chambers rekao je da će ministri u nadolazećim tjednima "pažljivo razmotriti" kako najbolje iskoristiti novac, ali da neće biti dodan u proračunski okvir za sljedeći mjesec.

Oprobne stranke, koje su kritizirale odluku vlade iz 2016. da se pridruži Appleu u žalbi na presudu, ponovno su pozvale da se vjetrovi brzo iskoriste za rješavanje stambene krize i financiranje opterećenih usluga poput zdravstvene skrbi.

"Ako bi bilo po njihovom (vlade), porezni obveznici bi ostali bez više od 13 milijardi eura... Nevjerojatno," rekla je novinarima Mary Lou McDonald, čelnica glavne oporbne stranke Sinn Fein, prenosi Reuters.

Vlada je već najavila planove za smanjenje poreza i povećanje potrošnje u proračunu od 8,3 milijarde eura prije

izbora 1. listopada, do te mjere da će prekršiti vlastito fiskalno pravilo koje ograničava rast potrošnje na pet posto.

Irska već prikuplja više poreza nego što može potrošiti – uglavnom zbog povećanih prihoda od poreza na dobit stranih tvrtki poput Applea – te je uspostavila novi državni investicijski fond koji planira povećati na stotinu milijardi eura do 2035. godine.

Očekuje se da će ove godine prikupiti 24,5 milijardi eura poreza na dobit, uglavnom od velikih stranih multinacionalnih kompanija, a do kraja kolovoza prikupila je znatno više od očekivanog.

Ministar financija Paschal Donohoe rekao je da bi daljnje povećanje potrošnje moglo ponovno potaknuti inflaciju upravo u trenutku kad se stabilizirala na

cati na strana izravna ulaganja.

“Iako se odnosi na prošlo razdoblje, čak je i prošlog tjedna bivši američki predsjednik Donald Trump optužio Irsku da je porezna oaza,” rekao je Vale. “Žestoko ćemo se braniti, ali to samo dodatno potpiruje takve tvrdnje.”

Od naredbe EU 2016. godine Irska je načinila niz promjena u svojem poreznom sustavu i učinila nekad nezamisljivo odustajući od protivljenja odricanju svoje cijenjene porezne stope na dobit od 12,5 posto kao dio reforme globalnih poreznih pravila.

Znatno manju, ali nimalo bezazlenu kaznu potvrdio je Sud Europske Unije i za Google i njihovu matičnu kompaniju Alphabet.

Komisija je 2017. Googleu izrekla nov-

te ih prikazivao “u okvirima”, uz vizualno i tekstualno privlačne informacije. S druge strane, rezultati pretraživanja konkurenčnih uspoređivača proizvoda pojavljivali su se samo kao generički rezultati (prikazani u obliku plavih poveznica) te su zbog toga, za razliku od rezultata Googleova uspoređivača proizvoda, mogli biti slabije rangirani, primjenom algoritama prilagodbe na Googleovim stranicama s rezultatima općeg pretraživanja, stoji u priopćenju Suda Europske unije.

Komisija je zaključila da je Google zloupotrijebio svoj vladajući položaj na tržištu usluga općeg internetskog pretraživanja, kao i na tržištu usluga specijaliziranog pretraživanja proizvoda, te mu je izrekla novčanu kaznu u iznosu

Kostur dionosa u Googleovom sjedištu.

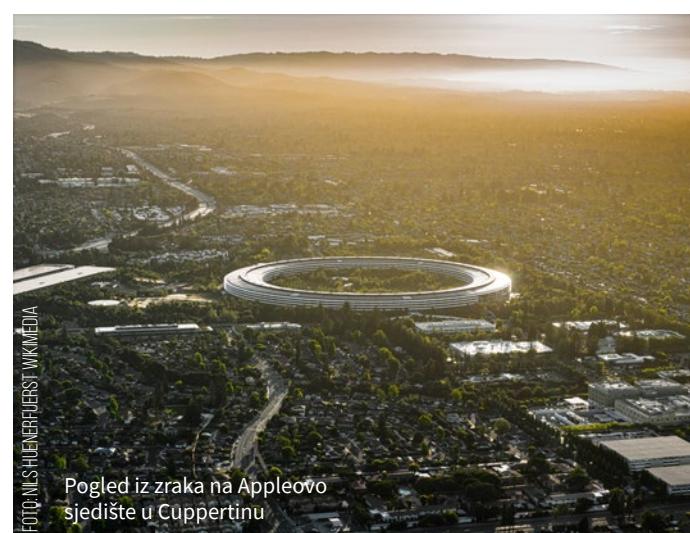

FOTO: NINA HENEFUERST/WIKIMEDIA

Pogled iz zraka na Appleovo sjedište u Cupertino

oko jedan posto.

Druge zemlje EU-a također bi mogle zatražiti dio sredstava nakon konačne presude u slučaju antimonopolske istrage u utorak, iako je Chambers rekao da još nije moguće komentirati hoće li to učiniti.

Šteta za ugled

Strane multinacionalne kompanije, privučene uglavnom niskim poreznim stopama, čine oko jedanaest posto cjelokupne radne snage u Irskoj – dvostruko više od broja zaposlenih koje su imale kad je izbila kontroverza oko Applea 2013. godine.

Peter Vale, porezni partner u Grant Thorntonu, rekao je za Reuters da bi presuda mogla privremeno našteti ugledu Irske, ali da vjerojatno neće utje-

čanu kaznu u iznosu oko 2,4 milijarde eura, jer je na više nacionalnih tržišta internetskog pretraživanja zlouporabio svoj vladajući položaj tako što je davao prednost vlastitoj usluzi usporedbe proizvoda u odnosu na istu uslugu svojih konkurenata. Budući da je Opći sud u bitnome potvrdio tu odluku i zadržao tu novčanu kaznu, Google i Alphabet podnijeli su žalbu Sudu, koji ju je odbio i tako potvrdio presudu Općeg suda.

Odlukom od 27. lipnja 2017. Komisija je utvrdila da je Google u trinaest zemalja Europskog gospodarskog prostora (EGP) na svojoj stranici s rezultatima općeg pretraživanja davao prednost rezultatima vlastitog uspoređivača proizvoda u odnosu na rezultate konkurenčnih uspoređivača proizvoda. Google je tako na prvom mjestu isticao rezultate pretraživanja vlastitog uspoređivača proizvoda

od 2.424.495.000 eura, pri čemu je ustvrdila da je Alphabet, kao Googleov jedini član, solidarno odgovoran za plaćanje te kazne u visini od 523.518.000 eura.

Google i Alphabet osporavali su odluku Komisije pred Općim sudom Europske unije, stoji u priopćenju.

Presudom od 10. studenoga 2021. godine Opći sud je u bitnom odbio tužbu i, drugim riječima, potvrdio novčanu kaznu. S druge strane, Opći sud je smatrao da sve nije utvrđeno.

Potom su Google i Alphabet podnijeli žalbu Sudu, kojom zahtijevaju ukidanje presude Općeg suda u dijelu u kojem je njome odbijena njihova tužba, kao i ponишtenje odluke Komisije.

Svojom presudom od utorka Sud je odbio žalbu i potvrdio presudu Općeg suda.

RAIF OKIĆ

TransTrade

Korzo 8, 51000 Rijeka, + 385 51 512 800
 trans-trade@trans-trade.hr, www.trans-trade.hr

VAŠ POUZDAN PARTNER ZA DIZANJE TEŠKIH TERETA

TRANSPORT KOLAREC

Tabogradska ulica 51
 49216 Desinić
 098/250-735
 info@transport-kolarec.hr

TRIO TRANSPORT

MEĐUNARODNI PRIJEVOZ ROBE

Ulica Miroslava Krleže 26
 42000 Varaždin

0916160952

triotransport9@gmail.com

RA ADRIATIC d.o.o.

Vodovodna 24, 51000 Rijeka
T +385 51 374 506
F +385 51 374 505
info@ra-adriatic.hr
www.ra-adriatic.hr

inženjering,
projektiranje i
izvođenje objekata
u energetskoj
industriji

**TEHNIČKA ŠKOLA
KARLOVAC**

Ljudevita Jonke 2a, 47000 Karlovac, +385 47 61 58 05
tehnicka-skola-ka@ka.t-com.hr, www.tehnicka-skola-karlovac.hr

FOTO: PIXABAY

GLAVNI GRADOVİ ZA BOLJU ZARADU

ŠTO JE TO DOBRA PLAĆA?

U BORBI ZA SVAKOG ZAPOSLENIKA, NA AKTUALNOM TRŽIŠTU RADNE SNAGE POSTAVLJA SE PITANJE KOLIKO POVEĆANJE PRIHODA POTIČE RADNIKE NA DOLAZAK. MI DONOSIMO SAMO DIO ARGUMENATA O KOJIMA OVISI ZADOVOLJSTVO RADNIKA PLAĆOM.

Dobra plaća varira, ovisno o struci, obrazovanju i osobnim očekivanjima pojedinca. No, što čini dobru plaću za građanina jedne države?

Direktor istraživanja na Institutu za ekonomski istraživanja (ERI), Chris Chasteen kaže odgovor ovisi o čimbenicima kao što su mjesto gdje živite, vaše iskustvo, obrazovanje, industrija, potrebe i način života. No, svaka plaća iznad prosjeka mogla bi se smatrati dobrom.

Prema Talentupu, u Njemačkoj se dobrom plaćom smatra bruto godišnja plaća između 64.000 i 70.000 eura. To znači otprilike 40.000 do 43.000 eura neto godišnje, ili između 3.300 i 3.600 eura neto mjesечно za jednu osobu. Plaće su

umjereno veće u Berlinu u usporedbi s drugim njemačkim gradovima, kad pogledamo različita zanimanja.

“Iako su troškovi života u Berlinu porasli posljednjih godina, on je i dalje pristupačniji od drugih velikih europskih metropola poput Londona i Pariza. Berlin nudi zaposlenicima srednje karijere plaće između 40.000 i 60.000 eura bruto godišnje”, rekao je Michael Stull, direktor ManpowerGroup UK, za Euronews Business.

HousingAnywhere je izvijestio da je neto prosječna mjesecačna zarada u Velikoj Britaniji bila 2.297 funti odnosno 2.725 eura. Godine 2023., uz troškove života od 1.950 funti, što iznosi 2.314 eura,

prosječna mjesecačna neto plaća u rasponu između 2.500 funti (2.962 eura) i 3.300 funti (3.915 eura) smatrala se dobrom plaćom u Ujedinjenom Kraljevstvu.

“Dobra, reprezentativna bruto plaća za profesionalca srednje karijere u Londonu obično iznosi između 50.000 funti (59.455 eura) i 70.000 funti (83.235 eura) godišnje”, rekao je Stull.

S obzirom na to da je prosječna bruto tjedna zarada u Londonu veća za 23 posto od britanskog prosjeka, prema Statističkom uredu Ujedinjenog Kraljevstva (ONS), dobra bi plaća u glavnom gradu trebala biti najmanje između 3.643 i 4.815 eura. Plaće se značajno razlikuju ovisno o sektoru, što čini širok raspon.

Španjolska i Francuska za dobar život trebaju od 2.700 do 3.200. eura

Prosječna neto plaća u Španjolskoj u 2024. iznosi 1.785 eura mjesечно, odnosno 2.250 eura bruto. Za udoban život dobra mjesечna neto plaća u Španjolskoj procjenjuje se na oko 2.700 eura za samca, ili 4.000 eura za nekoga tko uzdržava obitelj.

S obzirom na to da je prosječna plaća u Madridu osamnaest posto viša od državnog prosjeka, dobra mjesечna neto plaća u glavnom gradu za samca trebala bi iznositi najmanje 3.185 eura.

"Profesionalac srednje karijere u Madridu može razumno očekivati da će zaraditi između 35.000 i 55.000 eura bruto godišnje. Iako je niži nego u Londonu ili Parizu, takav je raspon uskladen s umjerenijim životnim troškovima u gradu," rekao je Stull iz ManpowerGrupe.

Od 2024. prosječna neto mjesечna plaća u Francuskoj iznosi 2.587 eura, dok je prosječna plaća 1.940 eura, prema HousingAnywhereu. Obično je dobra plaća za ugodan život u Francuskoj oko 3.200 eura mjesечно za samca, ili 5.600 eura mjesечно za tročlanu obitelj.

Međutim, zbog viših troškova života u Parizu, za održavanje udobnog načina života u glavnom gradu potrebna su otprilike 3.400 eura mjesечно.

U Irskoj se bruto plaća u rasponu od 4.100 do 6.000 eura mjesечно smatra dobrom za udoban život, navodi Instarem.

Bruto prosječna plaća za zaposlene na puno radno vrijeme u zemlji iznosi 3.220 eura mjesечно. Prema Manpower Grupi, dobra plaća za bolje obrazovanog djelatnika na sredini karijere obično je u rasponu od 35.000 do 50.000 eura bruto godišnje.

Prosjeci ostalih europskih gradova i Zagreba

Dobra bruto plaća u Rimu obično se kreće između 3.750 i 5.690 eura, prema Salary Exploreru. Plaće u Rimu općenito su niže u usporedbi sa sjevernoeuropskim gradovima, ali to je djelomično uravnoteženo nižim troškovima života.

Salary Explorer daje procjene dobre bruto mjesечne plaće za druge prijestolnice, pa se tako dobrom plaćom u Ateni smatra plaća od 2.250 do 3.410 eura, u Helsinkiju od 4.510 do 6.830 eura, u Kopenhagenu od 5.400 do 8.180 eura i u Stockholmu od 3.900 do 5.900 eura.

Usporedbe radi, prosječna mjesечna isplaćena neto plaća po zaposlenome u pravnim osobama u Gradu Zagrebu za svibanj ove godine iznosila je 1.518 eura. Najviša plaća za svibanj isplaćena je u djelatnosti vađenja sirove nafte i prirodnog plina, u iznosu od 2.216 eura. Najniža plaća isplaćena je u proizvodnji kože i srodnih proizvoda, i iznosila je 867 eura. Medijalna neto plaća za svibanj iznosila je 1.294 eura.

U prvom polugodištu 2024. prosječna mjesечna isplaćena neto plaća po zaposlenome u pravnim osobama Hrvatske

iznosila je 1.297 eura, podaci su Državnog zavoda za statistiku.

Plaća ipak nije sve?

Iz Manpower Grupe naglašavaju i da se "dobra plaća" ne odnosi samo na osnovnu plaću.

"Razmotrite cijeli paket naknada, uključujući bonusе, dioničke opcije, zdravstveno osiguranje, mirovinske doprinosе, plaćeni dopust i druge povlastice. U nekim slučajevima takve povlastice mogu nižu osnovnu plaću učiniti privlačnijom", rekao je Michael Stull, izvršni direktor Manpower Grupe.

Svijet prolazi i kroz povijesnu transformaciju rada, naglašava Paweł Adrjan, voditelj istraživanja za EMEA u Indeed Hiring Labu.

"Naši podaci pokazuju da su pretraživanja za daljinski i hibridni rad na ili blizu najviših vrijednosti u Francuskoj, Njemačkoj, Španjolskoj i Ujedinjenom Kraljevstvu", rekao je za Euronews Business.

Istraživanje Glavne uprave za regionalnu i urbanu politiku Europske komisije iz 2023. o kvaliteti života u europskim gradovima otkriva i značajne varijacije u financijskom zadovoljstvu kućanstava diljem EU.

Udio ljudi koji su zadovoljni financijskim stanjem u svojem kućanstvu kreće se od 39 posto u Ateni do 87 posto u Luksemburgu. Zadovoljstvo je općenito veće u gradovima koji se nalaze u sjevernim i zapadnim zemljama Europske unije.

LEJLA BARIĆ

**konoba
Santa Terra
Sovinjak**

Sovinjak 10, 52420, Bužet
052 434 713
Instagram: Konoba_Santa_Terra
Facebook: Konoba_Santa_Terra_Sovinjak

MILIJARDE DOLARA ULAGANJA

OPENAI I NVIDIA DRŽE U RUKAMA KLJUČEVE ZA RAST UMJETNE INTELIGENCIJE

SVE VIŠE STRUČNJAKA I ANALITIČARA BRINE SE ZBOG MOGUĆEG USPORAVANJA PRODORA ALATA KAO ŠTO JE CHATGPT U POSLOVANJE, JER PROIZVODNJA ČIPOVA NIKAKO NE SUSTIŽE POTRAŽNJU.

OpennAI cilja prikupiti najmanje pet milijardi dolara, uz procjenu vrijednosti od 150 milijardi dolara od investitora, uključujući Apple, Nvidia, Microsoft i Thrive Capital, u dogovoru koji bi gotovo mogao udvostručiti procijenjenu vrijednost start-upa za umjetnu inteligenciju, objavili su američki mediji sredinom rujna.

Grupa sa sjedištem u San Franciscu posljednjih je tjedana vodila razgovore s investitorima o novoj rundi financiranja kako bi podržala svoje ambiciozne planove za razvoj AI modela sposobnih nadmašiti ljudsku inteligenciju i dati joj prednost nad konkurentima, uključujući Anthropic, Google i Meta.

Prema uvjetima ugovora poslanim po-

tencijalnim investitorima, a koje je video Financial Times, kompanija cilja procjenu vrijednosti od 150 milijardi dolara, što je veliki skok u odnosu na 86 milijardi dolara, koliko je procijenjena početkom ove godine, te traži najmanje pet milijardi dolara novih sredstava. Konačni iznos mogao bi premašiti 6,5 milijardi dolara, prema jednom investitoru upoznatom s dogовором.

Thrive, tvrtka za rizični kapital, koju je osnovao Josh Kushner, predvodi ovu rundu i očekuje se da će uložiti jednu milijardu dolara, prema osobama upoznatim s tim pitanjem. Josh Kushner mladi je brat Jareda Kushnera, zeta i bivšeg savjetnika američkog predsjednika Donald Trumpa.

Ukupna veličina ove runde financiranja mogla bi se promjeniti kako potencijalni ulagači, uključujući Apple, Nvidia i Microsoft – tri najvrednije javno trgovane tvrtke na svijetu – raspravljaju o veličini i naravi svojeg sudjelovanja s OpenAI-jem. Microsoft je već obećao trinaest milijardi dolara ovom start-upu.

OpenAI i Thrive odbili su komentirati.

Start-up se brzo proširio od pokretanja svog chatbot-a ChatGPT 2022. godine, s prihodima koji su dosegnuli dvije milijarde dolara na godišnjoj razini početkom ove godine, prema osobama upoznatima s tim pitanjem. Međutim, OpenAI i dalje posluje s gubicima, jer troškovi razvoja naprednih AI modela eksponencijalno rastu. Također se suočava s rastućom konkurenjom.

Početkom rujna, suosnivač OpenAI-ja Ilya Sutskever najavio je da je njegov start-up star tri mjeseca prikupio jednu milijardu dolara uz procjenu vrijednosti od pet milijardi dolara, dok su start-upovi Anthropic i xAI Elona Muska prikupili milijarde dolara u protekloj godini.

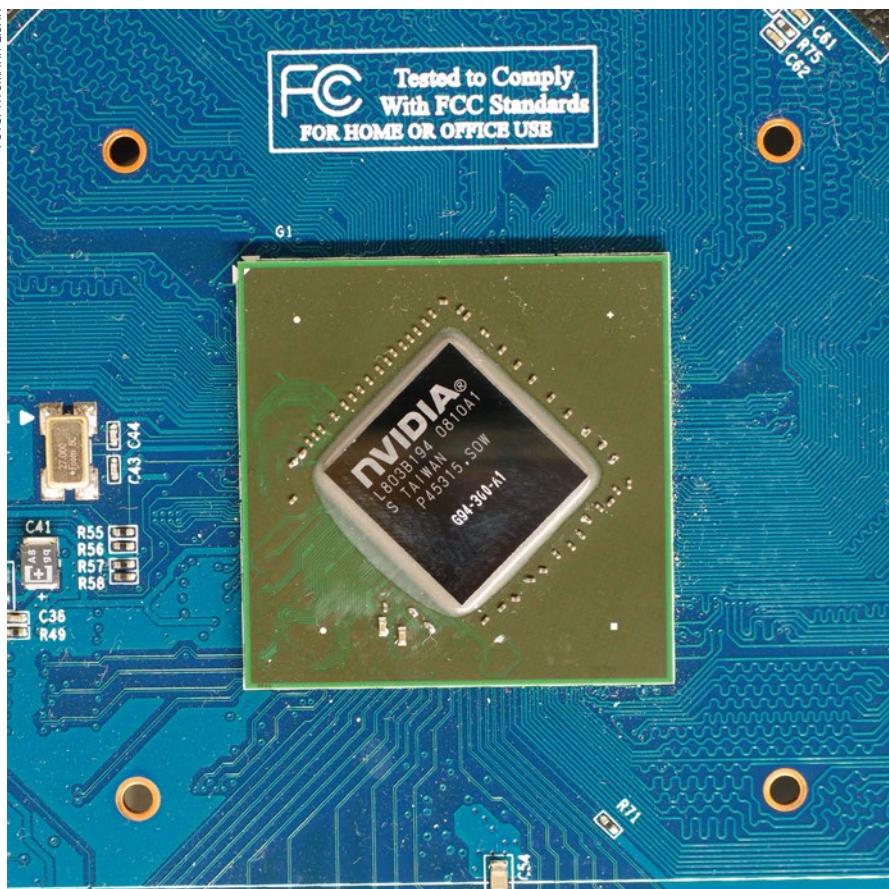
Procjena vrijednosti od 150 milijardi dolara učinila bi OpenAI jednim od najvrednijih start-upova ikad, odmah iza Muskove raketne tvrtke SpaceX.

Ipak, mora se postaviti pitanje je li tvrtka start-up ako vrijedi više od velike većine s popisa Fortune500 ili sastavnica Nasdaqa.

Ova runda financiranja dolazi u vrijeme rastuće zabrinutosti zbog balona na tržištu, pri čemu proizvođači AI modela osjećaju pritisak investitora da ostvare povrat ulaganja, budući da troškovi izgradnje i treniranja modela vrtoglavu rastu. Nekoliko manjih konkurenata, uključujući Character.AI, Adept i Inflection, apsorbirano je od strane velikih tehnoloških tvrtki u protekloj godini.

Istdobro, OpenAI moli britanski Parlament da im dopusti korištenje zaštiće-

FOTO: HTOMAR/Flickr

nih autorskih djela, jer je navodno "nemoguće" da tvrtka trenira svoje modele umjetne inteligencije bez njih i nastavi s rastom svoje multi-milijardarske tvrtke. Kako izvještava The Telegraph, AI tvrtka je u podnesku predanom pododboru Doma lordova navela da bi korištenje isključivo sadržaja iz javne domene bilo nedovoljno za treniranje velikih jezičnih modela (LLM) koje razvija, sugerirajući da bi tvrtki stoga trebalo biti dopušteno koristiti zaštićeni materijal.

"Zbog toga što danas autorska prava pokrivaju gotovo svaki oblik ljudskog izražavanja — uključujući blog postove, fotografije, forume, isječke softverskog kôda i vladine dokumente — bilo bi nemoguće trenirati vodeće AI modele bez korištenja zaštićenih materijala," navela je tvrtka u podnesku. "Ograničavanje podataka za treniranje na knjige i crteže iz javne domene, stvorene prije više od jednog stoljeća, moglo bi rezultirati zanimljivim eksperimentom, ali ne bi pružilo AI sustave koji zadovoljavaju potrebe današnjih građana."

OpenAI je dalje inzistirao u dokumentu, podnesenom pred komunikacijski i digitalni odbor Doma lordova, da poštuje zakone o autorskim pravima i da tvrtka vjeruje da "zakonski, autorsko pravo ne zabranjuje treniranje."

Sve veći broj zainteresiranih strana snažno se ne slaže s tvrdnjom OpenAI-ja da je legalno i u redu koristiti zaštićeni rad za treniranje AI-ja.

Prije samo nekoliko tjedana The New York Times tužio je OpenAI i Microsoft, njegovog najvećeg investitora, zbog profita ostvarenog navodnim "masovnim kršenjem autorskih prava, komercijalnim iskorištanjem i prisvajanjem" intelektualnog vlasništva novina.

Te novine nisu jedine koje su poduzele pravne korake protiv OpenAI-ja. Nekoliko mjeseci prije toga Authors Guild je tužio tu tvrtku u ime nekih od najvećih imena u fikciji — uključujući Johna Grishama, Jodi Picoult, Jonathana Franzena, Davida Baldacci i Georgea R. R. Martina — zbog prigovora na korištenje radova tih pisaca za treniranje ChatGPT-a.

Bez korištenja zaštićenog rada, OpenAI bi imao "znatno drukčiji komercijalni proizvod," izjavila je Rachel Geman, jedna od odvjetnica u skupnoj tužbi Authors Guilda, u priopćenju za javnost. Kao takva, odluka tvrtke da kopira autorska djela,

FOTO: STEVE JENNINGS GETTY IMAGES FOR TECHCRUNCH

Osnivač
openAI
Sam
Altman

bez pružanja izbora ili naknade, ugrožava ulogu i egzistenciju pisaca u cjelini.

S druge strane, OpenAI tvrdi da nastoji sklopiti nove partnerske odnose s nakladnicima, izvještava The Telegraph. Ipak, teško je zamisliti da će svake novine, web stranice ili nakladničke kuće prihvati takve uvjete, a kamoli neovisni pisci koji ovise o svojim autorskim pravima.

Ključ za rast korištenja umjetne inteligencije je u rukama Jensaena Huangu.

"Potražnja je toliko velika, svi žele biti prvi i najbolji", rekao je slušateljima na tehnološkoj konferenciji Goldman Sachs Group Inc. u San Franciscu. "Vjerojatno imamo više emotivnih klijenata danas. Zasluzeno. Napeto je. Pokušavamo dati sve od sebe."

Njegova tvrtka, Nvidia, doživjava snažnu potražnju za najnovijom generacijom svojih čipova, zvanih Blackwell. Tvrtka sa sjedištem u Santa Clari u Kaliforniji prenosi fizičku proizvodnju svojeg hardvera na vanjske dobavljače, a Nvidia i dobavljači napreduju u hvatanju koraka s potražnjom.

Nvidia i čipovi koriste se u podatkovnim centrima za razvoj i izvođenje AI modela, a velika potražnja za tim uslugama dovela je do naglog rasta njezine prodaje i cijene dionica. Dionice su se više nego udvostručile ove godine, nakon rasta od 239% u 2023. godini.

Dionica je porasla za 8,1%, na 116,91 dolara u New Yorku u srijedu, što je njezin najveći jednodnevni rast u posljednjih šest tjedana.

No, tvrtka ovisi o malom broju klijenata — operaterima podatkovnih centara kao što su Microsoft Corp. i Meta Platforms Inc. — za veliki dio svojih prihoda.

Huang je upitan pruža li masovno ulaganje u AI klijentima povrat na investiciju. To je postalo pitanje zabrinutosti tijekom AI manje u tehnološkoj industriji.

No, rekao je da tvrtke nemaju drugog izbora nego prigrlići "ubrzano računalstvo." Nvidia ina tehnologija ubrzava konvencionalne radne zadatke — obradu podataka — kao i obavljanje AI zadataka koje starija tehnologija ne može obraditi.

Nvidia se snažno oslanja na tajvansku tvrtku Semiconductor Manufacturing Co. za proizvodnju svojih najvažnijih čipova, i to čini jer je ta tvrtka daleko najbolja u svojem području, rekao je Huang. Ali geopolitičke napetosti povećale su rizike. Kina smatra Tajvan, dom TSMC-a, odmetnutom provincijom, što potiče zabrinutost da bi mogla pokušati vratiti teritorij, što bi moglo prekinuti opskrbu Nvidia ključnim dobavljačem.

Huang je rekao da razvija većinu tehnologije svoje tvrtke unutar kuće i da bi to omogućilo Nvidia da prebací narudžbe na alternativne dobavljače. Ipak, takva bi promjena vjerojatno dovela do smanjenja kvalitete njegovih čipova, rekao je.

"Agilnost i sposobnost TSMC-a da odgovori na naše potrebe su nevjerojatni", rekao je. "I zato ih koristimo jer su izvrsni, ali ako bude potrebno, naravno, uvijek možemo angažirati druge."

RAIF OKIĆ

U IŠČEKIVANJU NOVOG VELIKOG HITA

INOZEMNI USPJEH HRVATSKE GAMING INDUSTRIJE: VIŠE OD STOTINU PROIZVOĐAČA SVOJE NASLOVE PRODAVALO NA STEAMU

HRVATSKI PROIZVOĐAČI VIDEOIGARA POSTAJU SVE KONKURENTNIJI NA SVJETSKOJ SCENI, NO I DALJE SE SUSREĆU S PROBLEMIMA KAO ŠTO SU DVOSTRUKO OPOREZIVANJE SA SAD-OM I NEMOGUĆNOST PLASIRANJA SVOJIH NASLOVA NA KICKSTARTERU.

Hrvatski proizvođači videoigara već godinama izbacuju zanimljive, ne rijetko i svjetski uspješne naslove, usprkos činjenici da, primjerice, još uvek nemaju vlastitu nacionalnu klasifikaciju djelatnosti (NKD). Tako je, primjerice, "SCUM" opisan kao "igra preživljavanja zatvorske pobune", koju je razvio studio Gamepires, producirao Croteam, a objavio Devolver Digital. U rujnu 2018. godine bila je među najomiljenijim naslovima na popularnom servisu Twitch, ostavivši iza sebe čak i globalni fenomen, igru "Fortnite". Croteam je zaslužan i za veliki prošlogodišnji hit, hvaljenu trodimenzionalnu slagalicu "The Talos Principle 2", kao i za legendarnu pucačinu "Serious Sam", čije izvorno izdanie datira još iz 2001. godine.

Izniman uspjeh lani je postigla i tvrtka ANIQ, proizšla iz inkubatora PISMO u Novskoj. Oni su, naime, postali prva hrvatska tvrtka koja je objavila igru za Nintendo Switch pod nazivom "Swing By".

Domaća gaming industrija je 2022. godine ostvarila više od šezdeset milijuna eura dobiti, što je deset posto više nego godinu ranije. U istom razdoblju, prema istraživanju koje je prije godinu dana proveo Klaster hrvatskih proizvođača videoigara (CDGA), zabilježili su i rast zaposlenih od sedamnaest posto.

Spomenuti rast prati stanje na svjetskoj sceni: prema procjenama, globalna industrija razvoja videoigara će do sljedeće godine dosegnuti prihod od tristo milijardi dolara, a tijekom pandemije je po zaradi iza sebe je ostavila glazbenu i filmsku industriju zajedno.

Vjetar u leđa hrvatskom gamingu dalo je i Ministarstvo rada, uvrstivši ga u Zakon o audiovizualnim djelatnostima, čime je omogućeno njegovo financiranje.

Uz to, sve je više i obrazovnih ustanova koje u svoje kurikulume uvode i studije blisko povezane s tom industrijom, pa je tako Visoko učilište Algebra još prošle godine pokrenulo prijediplomski studij razvoja računalnih igara, dok se Novska polako ali sigurno pretvara u najveći gaming centar ovog dijela Europe.

Prijediplomski studij razvoja računalnih igara na Algebri uključuje oko dvije trećine programerskih kolegija, kako u 'back end' u tako i u 'front end' developmentu. Ostali kolegiji odnose se na područja dizajna videoigara, produkcije, osnova vizualne umjetnosti, audioprodukcije, kao i pisanja za videoigre te osnove marketinga i poslovanja, jer nam je želja da naši studenti imaju i sposobnost pokretanja vlastitog poslovnog potvata. Uz sve to postoji i niz kolegija koji kombiniraju znanja iz tih područja, a važni su za razvoj videoigara, kao što su primjerice dizajn razina i vizualni efekti. Najveća motivacija za pokretanje bio nam je značajan ali i stabilan razvoj i rast game development industrije u Hrvatskoj i svijetu", pojasnio je Igor Margan, voditelj Algebrinog studija razvoja računalnih igara.

Što se tiče Novske, transformacija će kulminirati velikim Centrom za gaming industriju, ujedno prvim takvim na području čitave Europe. Vrijednost te "priče" prepoznata je i na razini Europske unije, jer je riječ o prvom projektu koji će se fi-

nancirati iz novog europskog Fonda za pravednu tranziciju. Nakon što 2027. godine bude završen, među ostalim će sadržavati zgradu fakulteta koja se prostire na 12.000 kvadratnih metara i uključuje razne sportske sadržaje (bazen te sportska dvorana, niz sportskih igrališta, uključujući rukometno, nogometno, odbojkaško, golf vježbalište, teretanu na otvorenom te teniske terene), studentski dom od 5.000 kvadratnih metara s cijelokupnom studentskom infrastrukturom, poput restaurana i ugostiteljskih objekata. Studenski dom imat će 201 ležaj, od čega je nekoliko jedinica prilagođeno osobama s invaliditetom.

Transformacija će kulminirati velikim Centrom za gaming industriju, ujedno prvim takvim na području čitave Europe. Riječ je o prvom projektu koji će se finansirati iz novog europskog Fonda za pravednu tranziciju.

Početkom rujna je na najvećoj digitalnoj platformi za prodaju igara Steam organizirana rasprodaja Games From Croatia, na kojoj se našlo više od 150 naslova, uključujući i neke koji još nisu objavljeni. Rasprodaju je organizirao Klaster hrvatskih proizvođača videoigara, a na njoj je zajednički radilo više studija. Tako je za grafički dizajn zaslužan Pine studio, komunikaciju sa Steamom vodio je Aleksandar Gavrilović iz Gamechucka, dok je za tehnički dio bio zadužen Daniel Lučić iz Croteama. U sklopu rasprodaje neki od naslova prodavali su se po 80 do 85 posto nižim cijenama.

Više o svemu tome, kao i o stanju u tom sektoru i najvećim izazovima s kojima se susreću, za Financije.hr otkrio je Aleksandar Gavrilović, glavni tajnik Klastera hrvatskih proizvođača videoigara.

Početkom rujna krenula je rasprodaja hrvatskih videoigara na najvećoj digitalnoj platformi za prodaju igara Steam. Kako je došlo do toga, koliko su trajale pripreme i što je sve bilo potrebno načiniti za jedan takav projekt?

Sam postav rasprodaje dogovara se izravno s tehničkom službom Steama, i zahtjeva da na vrijeme ispunite određene obrasce i izradite vizuale, a sam Steam upravo i potiče "third party" rasprodaje, primjerice usmjerene na igre određenog nakladnika, ili igre iz određene regije (slična je Games from France). Iako je naša zemlja mnogo manja od drugih zemalja koje

su to organizirale, mi u Hrvatskoj imamo mnoštvo svjetskih hitova, i kad smo zajedničkim naporima uspjeli pronaći sve te igre i staviti ih na isto mjesto, ljudi iz Steam-a su vidjeli koja smo imena uspjeli dobiti da postave popuste, i odlučili su našu rasprodaju postaviti na naslovnicu Steam-a svim igračima.

Što takva rasprodaja donosi našim proizvođačima igara, osim dakako samog predstavljanja?

Takve rasprodaje imaju jako veliku vrijednost, što znači i velik broj ljudi koji će čuti za naše franšize i popratiti ih ili kupiti. Mnogim studijima u Hrvatskoj, pa čak i onim najvećima, ovaj tjedan predstavlja najbolje prodavani tjedan čitave godine, isključivo zbog takvog dobrog pozicioniranja. Teško je pričati o tuđim igrama bez dopuštenja, ali za naš studio Gamechuck mogu reći da nam je prvi dan rasprodaje, 2. rujna, najprodavaniji dan u čitavoj povijesti studija.

Koliko se naslova našlo na rasprodaji? Ako se ne varam, moguće je kupiti i neke videoigre koje još nisu objavljene?

Na rasprodaji se može pregledati čak osamnaest nadolazećih videoigara koje još nisu objavljene za prodaju, tako da

igraci mogu pogledati njihove trailere i zapamtiti ih putem opcije "wishlist", tako da ih mogu kupiti kad izidu. Mnoge hrvatske nadolazeće igre su tako dobitne nekoliko tisuća wishlistova, samo zbog dobrog pozicioniranja na Steamu zbog ovog događaja.

Koliko hrvatskih proizvođača sudjeluje u tom projektu?

Na rasprodaji je više od 150 videoigara od oko stotinjak hrvatskih proizvođača, od onih starijih naslova, od studija koji su bili aktivni ranih 2000-ih (Cateia Games, Dreamatrix i slično) do najnovijih naslova najvećih studija poput Gamepiresa i Croteama, ali i novijih imena, poput studija Overseer Games, čiji je "Patron" iz 2021. godine također na vrhu ljestvice. Velika većina su odlučili postaviti popust kako bi dodatno privukli igrače da kupe njihovu igru, ali oni čak i bez popusta dobivaju na vidljivosti.

Za koje videoigre očekujete da će pobuditi najveće zanimanje, možda "SCUM" ili "Serious Sam"?

Najveće zanimanje do sada polučio je "Serious Sam 4", ali visoke brojke pokazuju i strategije – nadolazeća igra "Pompeii" debitirala je s gotovo 4.000 followera u pr-

vom danu. Općenito, takve rasprodaje općeg tipa nisu najbolje za takozvane nišne igre, za njih su puno bolje rasprodaje koje točno ciljaju na njihovu publiku (primjerice, "Unity of Command" je puno bolje prošao na World War II rasprodaji, nego na rasprodaji Games from Croatia), ali je i za nišne naslove barem jednako uspješan kao i najveća Steamova rasprodaja – Summer Sale. No, najuspješnije su igre koje ciljaju najširi spektar igrača – poput serijala "Serious Sam" i drugih akcijskih naslova. Noviji hrvatski hit naslovi poput "Talos Principle 2" ili "Escape Simulator", koji se oslanjaju na razmišljanje i puzzle, ipak predstavljaju posebnu nišu, no i njima je ta rasprodaja bitno povećala prodaju.

Spomenute igre su prije nekoliko godina zabilježile veliki uspjeh na svjetskoj razini. Tada su to popratili i svi hrvatski mediji, no u međuvremenu se o domaćim videoigrama baš i nije pisalo. Kakvo je trenutno stanje, kako stoji Hrvatska s proizvodnjom videoigara?

Uvjek se čeka "novi veliki hit". Prošle godine to je bio "Talos Principle 2", a ove godine bismo mogli napokon dočekati i puni izlazak igre "SCUM", koja je u Early Accessu od 2018. godine! Osobno, najviše

ANALIZE: U IŠČEKIVANJU NOVOG VELIKOG HITA

iščekujem "Book of Grando", nadolazeći RPG pulskog studija Red Martyr Entertainment, ali ljubitelji strategija se vjerojatno više zanimaju za igre "Atre" ili "Pompeii".

Koji bi bili najveći problemi s kojima se susreće vaša djelatnost?

Videoigre su rizična ulaganja, a Hrvatska, unatoč kreativnosti, po mnogim točkama ne može konkurirati drugim državama — još uвijek nemamo ratificiran ugovor o dvostrukom oporezivanju sa SAD-om, ne možemo plasirati igre na Kickstarteru osim preko podružnica iz drugih zemalja poput Slovenije, a nemamo ni program povrata ulaganja (tax credit, cash rebate i slično) kakav postoji u drugim zemljama. No, čini se da se na sva tri fronta, uz lobiranje Klastera hrvatskih proizvođača videoigara, sve to polako rješava, dok se program potpora malim proizvođačima već uspostavio u 2021. godini kroz Hrvatski audiovizualni centar.

Dio tih problema pokušava riješiti i vaš klaster. Općenito, što bi bile najvažnije aktivnosti kojima se bavite?

Klaster hrvatskih proizvođača videoiga-

ra je udruga koja okuplja sve proizvođače videoigara u Hrvatskoj, i kao takvi pokušavamo riješiti probleme malih i velikih studija. Ove godine smo se usmjerili na studiju izvedivosti implementacije *cash rebate* sheme za videoigre, po uzoru na sličnu shemu za film, a za taj zadatak platili smo konzultantsku kuću Olsberg. Također, uz podršku A1 Hrvatska mi svake godine radimo analize industrije, što je važan posao, budući da još uвijek ne postoji specifični NKD za djelatnost izrade videoigara.

Koliko imate članica i kakve sve pogodnosti donosi članstvo u klasteru?

Klaster trenutno broji više od četrdeset članica, pravnih osoba koje se bave videoigramu ili na neki način sudjeluju u tom sustavu kroz obrazovanje (PISMO inkubator, Sveučilište Algebra), organizaciju događaja (najveći boutique sajam videoigara Reboot Develop u Dubrovniku je također naša član) i slično. Budući da okupljamo, izravno ili neizravno, gotovo sve studije u Hrvatskoj, veliko članstvo nam omogućuje da nastupamo kao jedinstven entitet, što svakako donosi

svoje pogodnosti — uz pomoć HAVC-a organizirali smo ovaj mjesec štand na najvećem europskom sajmu videoigara Gamescom, i prvi puta međunarodno predstavili brand Games Croatia, kojim se predstavljamo poslovnim partnerima i tražimo prilike za domaće studije.

Završno, koji su planovi za dalje?

Pripremate li kakve projekte o kojima biste ovom prilikom željeli nešto reći?

Najvažnije što pokušavamo provesti su dodavanje Hrvatske na popis odobrenih zemalja za Kickstarter platformu, i u tome smo već daleko dospjeli, zatim lobiranje za ukidanje dvostrukog oporezivanja sa Sjedinjenim Američkim Državama, ali tu već desetljećima nemamo nikakav uspjeh, te lobiranje državi kako bi pokrenula određene programe poticaja ili povrata ulaganja. Također, odlasci na međunarodne konferencije su i dalje u planu, budući da na njima naša industrija može ostvariti važne poslovne kontakte s nakladnicima, investitorima, medijima i potencijalnim suradnicima.

VEDRAN HARČA

TIM TAXI ZADAR

095 366 16 65

TIM Taxi
timtaxi.zadar@gmail.com

TAXI PRIJEVOZ - TRANSFERI - IZLETI

VIA d.o.o.

Ante Starčevića 2 51000 Rijeka

098 326 433
via@ri.t-com.hr

RADOVI U NISKOGRADNJI

TERMO SUŠAK D.O.O.

uvodenje instalacija

Martina Kontuša 5, 51000 Rijeka
051 334 898, predrag@usluge-susak.hr

UVODENJE INSTALACIJA
VODOVOD
KANALIZACIJA
PLIN
GRIJANJE
KLIMATIZACIJA

EUROPSKOJ UNIJI TREBAJU REFORME; POTREBNO JE ULAGATI 800 MILIJARDI EURA GODIŠNJE

BIVŠI ČELNIK EUROPSKE SREDIŠNJE BANKE IZNIO JE VIZIJU EUROPSKE UNIJE, ALI OSTAJE OTVORENO PITANJEIMA LI POLITIČKE VOLJE ZA KONKRETNE PROMJENE.

Europska unija treba daleko više koordinirane industrijske politike, brže odluke i golema ulaganja ako želi ekonomski držati korak s takmacima poput Sjedinjenih Američkih Država i Kine, rekao je Mario Draghi u pondjeljak u dugo očekivanom izvješću, prenosi Reuters.

Europska komisija zatražila je od bivšeg čelnika Europske središnje banke i talijanskog premijera prije godinu dana, da napiše izvješće o tome kako bi EU trebala zadržati konkurentnost svoje zelenije i digitalnije ekonomije u vrijeme povećanih globalnih napetosti.

“Europa je najotvorenija ekonomija na svijetu, pa kad naši partneri ne igraju po pravilima, mi smo ranjiviji od drugih”, objasnio je Draghi na konferenciji za novinare.

U uvodnom dijelu izvješća, koje bi trebalo imati oko 400 stranica, Draghi je naveo da je bloku potrebno dodatno ulaganje od 750 do 800 milijardi eura godišnje, što iznosi do pet posto BDP-a – znatno više čak i od jedan do dva posto u Marshalllovom planu za obnovu Europe nakon Drugog svjetskog rata.

“Rast u Europi usporava već dugo, ali smo to zanemarili”, rekao je Draghi. “Sada to više ne možemo zanemarivati. Sada su se uvjeti promijenili: svjetska trgovina usporava, Kina zapravo vrlo jako usporava i postaje mnogo manje otvorena prema nama. ... Izgubili smo našeg glavnog dobavljača jeftine energije, Rusiju.”

Zemlje EU već su reagirale na nove stvarnosti, navodi se u Draghijevom izvješću, ali dodaje da je njihova učinkovitost ograničena nedostatkom koordinacije.

Različite razine subvencija među

zemljama narušavale su jedinstveno tržište, fragmentacija je ograničavala razmjere potrebne za globalnu konkurenčnost, a postupak donošenja odluka u EU bio je složen i spor.

“To će zahtijevati preusmjeravanje rada EU na najvažnija pitanja, a to su osiguravanje učinkovite koordinacije politike iza zajedničkih ciljeva i korištenje postojećih postupaka upravljanja na novi način, koji omogućuje državama članicama koje žele brže napredovati da to i učine”, navodi se u izvješću.

Predlaže se proširenje takozvanog kvalificiranog glasanja većinom – gdje apsolutna većina država članica ne mora podržavati projekt – na više područja, a u krajnjem slučaju dopuštanje da istomisljenici idu sami u nekim projektima.

Iako će postojeći nacionalni ili EU izvori financiranja pokriti dio potrebnih golemih ulaganja, Draghi je rekao da bi mogli biti potrebni novi izvori zajedničkog financiranja – na što su zemlje predvođene Njemačkom u prošlosti nevoljko pristajale.

“Ako politički i institucionalni uvjeti budu ispunjeni, ti bi projekti također zahtijevali zajedničko financiranje”, kaže se u izvješću, navodeći kao primjere ulaganja u obranu i energetske mreže.

Rast u EU bio je stalno sporiji od onoga u Sjedinjenim Američkim Državama u posljednja dva desetljeća, a Kina je brzo sustizala. Velik dio tog zaostatka bio je zbog niže produktivnosti, prenosi Reuters.

Draghijevu izvješće dolazi u trenutku kad se javljaju sumnje u gospodarski model Njemačke, nekoć pokretača Evropske unije, nakon što Volkswagen razmatra svoja prva zatvaranja tvornica u Njemačkoj.

Mario Draghi i Ursula von der Leyen nakon predstavljanja izvješća o budućnosti Evropske unije.

Draghi je rekao da se EU muči s višim cijenama energije nakon gubitka pristupa jeftinom ruskom plinu, i da više ne može računati na otvorena strana tržišta.

Bivši bankar rekao je da blok treba povećati inovacije i smanjiti cijene energije, dok istodobno nastavlja dekarbonizaciju i smanjuje ovisnost o drugima, posebno o Kini za esencijalne minerale, te povećava ulaganja u obranu.

Lucas Guttenberg, stariji analitičar njemačke zaklade Bertelmanns Stiftung, analizirao je Draghijevu izvješće, ističući da je osvježavajuće iskreno, ukazuje na očite probleme i u velikoj mjeri izbjega eufemizme.

Njegova glavna poruka čini se ovakva: Države članice moraju se uozbiljiti ako žele zadržati kontinent na putu napret-

The future — — of European competitiveness

FOTO EC - AUDIOVISUAL SERVICE

ka. Moraju se dogovoriti što žele i kako to postići. Potreban im je plan, komentira Guttenberg, te dodaje da Draghi poziva EU da uvede pravu industrijsku strategiju i da to ovoga puta ozbiljno misli. Izvješće se ne libi reći gdje je to dosad nedostajalo, primjerice u automobilskoj industriji, ili u slučaju mnogih čistih tehnologija.

To je također poziv za više Europe u ključnim područjima ekonomske politike – ali ne kao cilj sâm po sebi, ili za postizanje sve tješnje unije, već zato što to ekonomski ima smisla. U izvješću ima puno prijedloga politika koji zasluzuju podrobniju analizu – ali nijedan od njih ne izgleda neobičan.

Dobro je što izvješće prvo jasno iznosi razloge zašto su potrebna veća ulaganja prije nego što govori o financiranju. Dra-

ghi s pravom poziva na značajnu reformu proračuna EU i na preusmjerenje prema strateškim prioritetima koji trebaju biti dogovoreni.

Gdje izvješće postaje manje uvjerljivo? U dva područja: Prvo, tvrdi da nam je potrebna sigurna imovina (to jest više duga EU) jer je to dobro za funkcioniranje finansijskog tržista. Tu se bankar malo zanio. Ako će ikada biti više duga EU-a, to će biti zato što postoji dobar razlog za financiranje troškova tim dugom – i zato što svi drugi izvori financiranja nisu dostupni, piše Guttenberg.

Drugo, dio o upravljanju je nedovoljno razrađen: U ekonomskoj politici problem nije jednoglasnost ili nedostatak procesa, kako sugerira izvješće.

Problem je nedostatak međusob-

nog povjerenja i slaganja oko bâti. Zato je prvi dio izvješća tako dobar: iznosi uvjerljiv argument koji sada treba politički raspraviti. Prilično sam uvjeren da, ako se složimo što želimo, možemo daleko dogurati u provedbi toga.

Dakle, vječno pitanje iz West Winga sada glasi: Što dalje? Potrebna nam je rasprava o tome je li Draghi u pravu i hoćemo li kolektivno prihvati argument da nam je potreban pravi plan i prava strategija. Sumnjam da je disfunkcionalno Europsko vijeće mjesto za to.

Guttenberg također sumnja da je Vijeće za konkurentnost prava razina za to. Idealno bi bilo da Njemačka i Francuska sada preuzmu vodstvo, započnu raspravu i ponesu je naprijed. Još to ne vidim, ali bi se trud isplatio.

RAIF OKIĆ

Foto: Freepik

VEĆINA HRVATA RAZGOVOR ZA POSAO

ŽELI OBAVITI LICEM U LICE

Zbog uštede vremena i fleksibilnosti koju pružaju, intervju za posao koji se odvijaju u virtualnom okruženju polako postaju sastavni dio seleksijskog postupka. No, istraživanje Alma Career Croatia, koja upravlja portalom MojPosao, pokazalo je da većina Hrvata, njih šezdeset posto, i dalje više želi obavljati razgovore za posao licem u lice.

Smatraju kako je "najbolje i najprirodnije procijeniti osobu uživo", što omogućuje poslodavcu, ali i samom kandidatu, stjecanje najkvalitetnijeg dojma o drugoj strani. Jasna komunikacija i izravna procjena ključni su elementi u završnoj fazi seleksijskog postupka, napominju, a to su ujedno i glavne odrednice takvog pristupa.

S druge strane, trinaest posto ispitanika istaknulo je da bi razgovor za posao najradije obavili putem videopoziva. Kao glavne razloge navode uštedu vremena i izbjegavanje troškova putovanja, a uz to smatraju kako je takav način komunikacije jednostavniji i ugodniji. Posebno su korisni za IT industriju, navodi se u priopćenju, gdje su videopozivi često standardan dio radnog dana.

Četvrta od 1.500 anketiranih, točnije 27 posto, smatra kako su oba pristupa svrshodna, no svaki u svoje vrijeme. Prema njima, prvi krug intervjuja idealno bi bilo obaviti online, što omogućuje poslodavcu i kandidatu da se u kratkom vremenu upoznaju i procijene je li riječ o potencijalno obostrano zadovoljavajućoj suradnji. Na taj način izbjegava se nepotrebni gubitak vremena i korištenje godišnjeg odmora, što je često izazov za kandidate koji su već zaposleni.

Ako obje strane "kliknu", tada je opravdano organizirati drugi krug razgovora uživo, koji omogućuje dublje upoznavanje.

MERCEDES RADI NA BATERIJI KOJA ĆE POVEĆATI DOMET ELEKTRIČNIH VOZILA ZA OSAMDESET POSTO

Mercedes-Benz i američki startup Factorial rade na bateriji u čvrstom stanju koja bi trebala dramatično povećati domet električnih vozila te biti spremna za proizvodnju do kraja desetljeća.

Nova baterija, nazvana Solstice, trebala bi povećati domet električnih vozila za oko osamdeset posto, s gustoćom energije od 450 vat-sati po kilogramu, navodi se u izjavi. Baterije u čvrstom stanju smatraju se revolucionarnom tehnologijom za električna vozila, jer bi trebale smanjiti rizik od požara i omogućiti lakša i jeftinija vozila koja s jednim punjenjem mogu putovati duže.

Ipak, pokazalo se da je njihov razvoj u većem opsegu teži nego što su glavni proizvođači automobila i partneri u proizvodnji baterija očekivali.

Automobilske tvrtke hitno traže načine za smanjenje troškova i povećanje dometa električnih vozila, jer je prodaja, posebno u Europi, stagnirala. Factorial je već razvio kvazi-bateriju u čvrstom stanju koju testiraju proizvođači automobila, uključujući Mercedes, a koja bi trebala biti u električnim vozilima na cestama 2026. godine. Mercedes je investirao u Factorial, koji je 2022. prikupio 200 milijuna dolara. Factorial je prvo razvio kvazi-baterije u čvrstom stanju, koje mogu koristiti slične proizvodne linije kao i konvencionalne litij-ionske baterije, što znači da se mogu brže skalirati, izjavila je za Reuters izvršna direktorka Siyu Huang.

U bateriji u čvrstom stanju tekući bi elektrolit kroz koji prolazi električni naboј trebao biti zamijenjen čvrstom zamjenom, čime se smanjuje rizik od požara i veličina baterijskog paketa. Huang je pojasnila i da baterije u čvrstom stanju neće zahtijevati skupe i teške sustave hlađenja potrebne za današnje baterijske pakete, što će proizvođačima automobila omogućiti dodatno smanjenje troškova. "Nismo usmjereni samo na cijenu baterije, već i na cijenu cijelog vozila", rekla je.

Masovnu proizvodnju vlastitih visokokapacitetnih baterija za električna vozila priprema i Panasonic Energy, japanski dobavljač za Tesla. Njihova baterija trebala bi imati pet puta veći kapacitet od uobičajenih.

U HRVATSKOJ OBAVLJENE KARTIČNE TRANSAKCIJE

VRIJEDNE 35,2 MILIJARDE EURA U 2023.

U Hrvatskoj je krajem prošle godine 93 posto stanovnika imalo barem jednu platnu karticu, a tijekom godine obavljeno je gotovo 775 milijuna kartičnih platnih transakcija, ukupne vrijednosti 35,2 milijarde eura, najnoviji su podaci Hrvatske narodne banke (HNB) objavljeni u publikaciji "Platne kartice i kartične transakcije".

Krajem 2023. godine u Hrvatskoj je ukupno bilo evidentirano 8.539.216 platnih kartica potrošača i poslovnih subjekta (nepotrošača), a od toga su 6.830.744 ili osamdeset posto činile debitne kartice, a 1.708.472 ili 20 posto kreditne kartice. Ukupan broj platnih kartica manji je za 1,4 posto u odnosu na kraj 2022. godine, pri čemu se broj debitnih kartica smanjio za 1,4 posto, a kreditnih za 1,6 posto. Prosječan broj korištenih kreditnih kartica u 2023. iznosi je 4,85 milijuna, ili 57 posto od ukupnog broja izdanih, dok je nekorištenih bilo 3,21 milijuna ili 37 posto, a blokiranih 500.000 ili šest posto.

Od ukupnog broja platnih kartica, krajem 2023. kontaktnih je bilo nešto više od dva milijuna, ili 24,09 posto, a beskontaktnih 6.482.500 ili 75,91 posto, prenosi Hina. Kako ističu iz HNB-a, taj podatak potvrđuje da se i u 2023. godini u Hrvatskoj nastavio trend izdavanja kartica s beskontaktnom funkcionalnošću.

ETI TISAK

PROIZVODNJA SAMOLJEPIVIH I NESAMOLJEPIVIH ETIKETA

Talani Čučerski 37 10040 Zagreb 01 2986 901 01 2986 267 091 2986 267 eti@eti-tisak.hr www.eti-tisak.hr

**Žuta Lokva bb
Otočac**

098 202 448

info@gacka-dolina.com
www.gacka-dolina.com

Drava International

Stjepana Radića 15, 31000 Osijek

091/203-2011

snjezana.aleric@drava-international.hr

PROIZVODNJA
PROIZVODA
OD PLASTIKE,
RECIKLAŽA PET I
PE AMBALAŽE

ENAYACHTING

Koledovčina 2, 10000 Zagreb

Marina Borik

Obala Kneza Domagoja 1, 23000 Zadar

+385 91 2780 700

office@enayachting.hr

www.enayachting.hr

